

ปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามแผนพัฒนา 3 ปี
(พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร

**Factors Affecting Participation Level of People in Implementing Three-year
Development Plan (B.E.2554-2556) of Chumphon Municipality, Chumphon Province**

อิทธิกร นุชนิยม

Ittikorn Nuchniyom

วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

Master of Public Administration Thesis in Urban and Rural

Community Development and Administration

Phetchaburi Rajabhat University

2554

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ชื่อวิทยานิพนธ์ ปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามแผนพัฒนา
3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร

ผู้วิจัย นายอิทธิกร นุชนิยม

สาขาวิชา การบริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

คณะกรรมการสอบ

.....ประธานกรรมการ

(ดร.รังสรรค์ อินทน์จันทน์)

.....ประธานกรรมการ

(ดร.บุษราคัม สิงห์ชัย)

.....กรรมการ

(ดร.รังสรรค์ อินทน์จันทน์)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

(รองศาสตราจารย์สุนันท์ นิลพงษ์)

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สาโรช เพื่อกบัวขาว)

บัณฑิตศึกษา

ศูนย์จัดการศึกษานอกสถานที่ตั้ง

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิวัต กลิ่นงาม)

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ชื่อวิทยานิพนธ์ ปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร ผู้วิจัย นายอิทธิกร นุชนิยม สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท พ.ศ. 2554

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลเมืองชุมพร และ 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลเมืองชุมพร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ตัวแทนครัวเรือน จำนวน 374 คน สุ่มโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ จากครัวเรือนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่รับผิดชอบของเทศบาลเมืองชุมพรทั้งหมดจำนวน 38 ชุมชน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลเมืองชุมพร โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ ด้านปัญหา ด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านปัจจัยส่วนบุคคล ด้านข้อกฎหมาย ด้านค่านิยม ด้านผลประโยชน์ ด้านแรงกดดันทางสังคม และด้านผู้นำ สำหรับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ ระดับการให้ข้อมูลข่าวสาร ระดับการร่วมมือ ระดับการมอบอำนาจการตัดสินใจ ระดับการเข้าไปเกี่ยวข้อง และระดับการให้คำปรึกษาหารือ

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีความสัมพันธ์ในระดับน้อย

ข้อค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้ คือ ปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขึ้นอยู่กับ การวางแผนการดำเนินงานของผู้บริหาร โดยผู้บริหารควรปรับปรุงการดำเนินการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมของประชาชนให้มากยิ่งขึ้น เพื่อให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาที่วางไว้เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์

Thesis Title : Factors Affecting Participation Level of People in Implementing Three-year Development Plan (B.E.2554-2556) of Chumphon Municipality, Chumphon Province **Researcher :** Mr.Ittikorn Nuchniyom **Major :** Urban and Rural Community Development and Administration **Year :** 2011

Abstract

The purposes of this study were to : 1) determine factors affecting participation level of people in implementing three-year development plan (B.E.2554-2556) of Chumphon Municipality, Chumphon Province and 2) examine relationship of factors affecting the participation and the level of participation of people in implementing the three-year development plan (B.E.2554-2556) of Chumphon Municipality. The samples in the study were 374 representative members randomly drawn with Taro Yamane's formula from households in 38 communities under the administration of municipality. A questionnaire was used for data collection. The data were analyzed with statistical methods for percentage, means and standard deviation. The hypothesis was tested with Pearson's Product Moment Correlation Coefficient.

The research results were as follows:

1. The factors affecting participation level of people in implementing three-year development plan (B.E.2554-2556) of Chumphon Municipality was at a high level on the whole; ranging from the higher mean score as the aspect of problems, data and information, personal factors, law and regulations, values, benefits, social pressure and leadership respectively. The participation of the people in implementing the three-year development plan of the municipality was found to be in moderate level; ranging from the higher mean score as the aspects of information provision , decision-making authority delegation, involvement, and consultation.
2. The factors affecting the participation was positively related to the participation level of the people in implementing three-year development plan (B.E.2554-2556) of Chumphon Municipality at a low level with significant level of 0.05.

The research findings showed that the factors affecting participation level of people in implementing the plan depended on the administrators' implementation planning. Thus, the administrators should improve the plan implementation by enhancing more people participation so that the people could participate in implementation and the plan objectives could be accomplished.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดีเพราะได้รับความอนุเคราะห์อย่างดียิ่งจาก ดร.รังสรรค์ อินทน์จันทร์ อาจารย์ที่ปรึกษา ดร.บุษราคัม สิงห์ชัย ประธานกรรมการสอบ และ รองศาสตราจารย์สุนันท์ นิลพงษ์ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งให้คำแนะนำ และให้ข้อเสนอแนะ ในการจัดทำวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ต้นจนสำเร็จด้วยความเรียบร้อย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้ รวมถึงคณาจารย์ทุกท่านที่ประสาทวิชาให้

ขอกราบขอบพระคุณ นางอัญชนา อัคราวิวัฒน์ ผู้อำนวยการกองคลัง เทศบาลเมืองชุมพร นายสมยศ สืบจากดี และนายสมชาย สุเทศ ที่ได้อนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

คุณค่าและประโยชน์อันเกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นสิ่งบูชาพระคุณบิดา มารดา บุรพจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอนชี้แนวทางอันเป็นประโยชน์ที่มีคุณค่า ยิ่งแก่ผู้วิจยมาตลอด และขอมอบความรู้ที่ได้เพียรพยายามเรียบเรียงกันค้ว่าเป็นวิทยาทานแก่ผู้สนใจ ทั่วไป

อิทธิกร นุชนิยม

เมษายน 2554

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	(3)
Abstract.....	(4)
กิตติกรรมประกาศ.....	(5)
สารบัญ.....	(6)
สารบัญตาราง.....	(8)
สารบัญภาพประกอบ.....	(10)
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	4
สมมติฐานการวิจัย.....	4
ขอบเขตการวิจัย.....	4
คำนิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
ประโยชน์ของการวิจัย.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
การมีส่วนร่วม.....	8
แผนพัฒนาท้องถิ่น.....	27
ข้อมูลพื้นฐานเทศบาลเมืองชุมพร.....	32
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	43
สรุปเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	48
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	51
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	51
เครื่องมือในการวิจัย.....	52
การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ.....	52
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	53
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	53

4 ผลการวิจัย.....	56
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	57
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการดำเนินงานตามแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลเมือง ชุมพร จังหวัดชุมพร.....	60
ตอนที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐาน.....	70
ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	72
5 สรุปอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	73
สรุปผลการวิจัย.....	73
การอภิปรายผล.....	74
ข้อเสนอแนะ.....	81
บรรณานุกรม.....	82
ภาคผนวก.....	86
ภาคผนวก ก หนังสือเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย.....	87
ภาคผนวก ข แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	91
ภาคผนวก ค ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม.....	99
ภาคผนวก ง ค่าดัชนีความสอดคล้อง.....	101
ประวัติผู้วิจัย.....	106

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 ปัจจัยที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน.....	17
4.1 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	57
4.2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยรวมและรายด้าน.....	60
4.3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านปัญหา..	61
4.4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านผลประโยชน์...	62
4.5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านแรงกดดันทางสังคม.....	62
4.6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านค่านิยม...	63
4.7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านข้อมูล...	64
4.8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลผล และการจัดลำดับของปัจจัยการมีส่วนร่วมด้านปัจจัยส่วนบุคคล.....	64
4.9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านข้อมูลข่าวสาร.....	65
4.10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านผู้นำ.....	66
4.11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยรวมและรายด้าน.....	67
4.12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ระดับการให้ข้อมูลข่าวสาร.....	67
4.13 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ระดับการให้คำปรึกษาหารือ.....	68
4.14 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ระดับการเข้าไปเกี่ยวข้อง.....	69
4.15 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ระดับการร่วมมือ.....	69
4.16 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ระดับการมอบอำนาจการตัดสินใจ.....	70

4.17	ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการมีส่วนร่วมกับระดับการมีส่วนร่วม ของประชาชน.....	71
------	--	----

สารบัญภาพประกอบ

ภาพที่	หน้า
1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
2.1 ตัวแบบขั้นบันไดการมีส่วนร่วม.....	20
2.2 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน.....	24
2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างแผนพัฒนาระดับต่าง ๆ กับแผนพัฒนาท้องถิ่น.....	29
2.4 แผนที่และอาณาเขตของเทศบาลเมืองชุมพร.....	33

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเปลี่ยนผ่านของโลกเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์มีอิทธิพลส่งผลทำให้การบริหารงานของภาครัฐทั่วโลกจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงในหลาย ๆ ด้าน เช่น การผลักดันให้เพิ่มประสิทธิภาพการบริหาร การเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานมากขึ้น การผลักดันให้มีการแปรรูปรัฐวิสาหกิจเพื่อเพิ่มศักยภาพในการบริหารงาน รวมถึงมีการนำเอามาตรฐานทางการบริหาร ศิลธรรม และจริยธรรมเข้ามาใช้ในการทำงานของภาครัฐ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ทำให้เกิดผลกระทบต่อประเทศต่าง ๆ รวมถึงประเทศไทยจำเป็นต้องมีการปฏิรูประบบราชการเพื่อสร้างให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพเพิ่มสูงขึ้นอันนำไปสู่การตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างมีคุณภาพ

ในอดีตที่ผ่านมาจะพบว่าหน่วยงานภาครัฐมีบทบาทสูงในการจัดบริการสาธารณะ ได้แก่ การศึกษา การบริการด้านสาธารณสุข การสื่อสาร เส้นทางคมนาคม การให้บริการของตำรวจ การป้องกันประเทศ การวางผังเมือง การกำจัดของเสีย การเคหะ การให้ข้อมูลข่าวสาร ไฟฟ้า น้ำประปา เป็นต้น และสิ่งที่ตามมาคือ บริการสาธารณะเหล่านั้นมักมีปัญหาด้านคุณภาพการให้บริการที่ไม่สามารถสนองตอบต่อประชาชนผู้รับบริการ นอกจากนี้ คุณภาพของการให้บริการดังกล่าวยังได้ถูกกล่าวถึงในด้านลบเกี่ยวกับความล่าช้าไม่ประทับใจ ความไม่ประหยัด และการทำงานแบบขาดประสิทธิภาพ เป็นต้น แม้ในปัจจุบันหน่วยงานภาครัฐได้พยายามปรับปรุงคุณภาพการให้บริการที่ดีและรวดเร็วมากขึ้น แต่เนื่องจากความต้องการของประชาชนมีความหลากหลายทำให้บริการสาธารณะที่จัดโดย หน่วยงานภาครัฐจึงยังไม่สามารถตอบสนองได้ต่อทุกกลุ่มได้อย่างทั่วถึง นอกจากนี้จากกล่าวได้ว่าปัญหาที่เกิดขึ้นไม่ได้รับการแก้ไขให้บรรลุผลสำเร็จเท่าที่ควร อาจเนื่องมาจากสาเหตุที่ประชาชนขาดการรวมพลังเพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง โดยปล่อยให้หน่วยงานภาครัฐเป็นผู้กำหนดนโยบายและดำเนินการอยู่เพียงแต่ฝ่ายเดียว ซึ่งจากประเด็นปัญหาดังกล่าวได้ทำให้หน่วยงานระดับนโยบายของประเทศ ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ได้ร่วมกันกำหนดแนวทางเพื่อเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนา โดยเชื่อว่าการมีส่วนร่วม

เป็นแนวทางสำคัญที่ช่วยให้ทุกฝ่ายได้เข้ามาเกี่ยวข้องและเปิดโอกาสให้ทุกคนมีสิทธิเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานในกิจกรรมการพัฒนาอย่างมีศักดิ์ศรีและเท่าเทียมกัน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้ให้ความสำคัญกับภาคประชาชนเพิ่มมากขึ้น โดยเห็นได้จากการกำหนดให้หน่วยงานภาครัฐต้องส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมให้เกิดขึ้นในภาคประชาชนเพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็งสามารถพึ่งตนเองได้ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างยั่งยืนในอนาคต ทั้งนี้ แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมได้รวมไปถึงการบริหารงานระดับท้องถิ่นเพื่อให้เป็นองค์กรการพัฒนาที่สามารถสร้างความเข้มแข็งของสังคมไทยตั้งแต่ระดับฐานราก ซึ่งการปกครองท้องถิ่นได้รับการยอมรับในวงวิชาการด้านการปกครองว่าเป็นระบบที่สามารถช่วยแก้ไขปัญหาพื้นฐานของท้องถิ่นได้เป็นอย่างดีตรงประเด็นและมีประสิทธิภาพ ทั้งยังช่วยให้เกิดการกระจายการพัฒนาของประเทศออกไปได้อย่างกว้างขวางและเสมอภาค จุดเด่นของการปกครองท้องถิ่นอยู่ที่การเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท้องถิ่นของตน เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นและพัฒนาท้องถิ่นไปในทิศทางที่ต้องการได้อย่างอิสระ

ในปัจจุบันพบว่า แนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนและการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม นอกจากจะบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 แล้วยังปรากฏในเนื้อหาของพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2545 พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546 และยุทธศาสตร์การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการด้วย ดังนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นแนวคิดที่สำคัญที่ถูกนำมาใช้เพื่อแก้ไขปัญหาในการให้บริการสาธารณะ รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนที่พบส่วนมากจะเกี่ยวข้องกับ (1) การมีส่วนร่วมในการออกแบบหรือการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดบริการสาธารณะ ซึ่งประกอบด้วย รูปแบบการมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนานโยบายต่าง ๆ การมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนงานและงบประมาณของหน่วยงาน และโครงการที่มีผลกระทบต่อประชาชน (2) การมีส่วนร่วมในการจัดหาบริการสาธารณะ เช่น ให้องค์กรชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนโดยหน่วยงานภาครัฐทำหน้าที่สนับสนุนด้านเทคนิค หรือให้ภาคเอกชนร่วมจัดบริการด้านการศึกษาโดยหน่วยงานภาครัฐสนับสนุนด้านการเงิน เป็นต้น และ (3) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการจัดบริการสาธารณะ เช่น ให้ตัวแทนภาคประชาชนมาร่วมในการให้ความเห็นการออกแบบการประเมินผล และหน่วยงานภาครัฐจ้างผู้เชี่ยวชาญมาช่วยด้านเทคนิค เป็นต้น เห็นได้ว่ารูปแบบของการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมได้มีขึ้น เพื่อให้เกิดความร่วมมือกันในการทำงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกัน ซึ่งจะช่วยผลักดันให้การจัดบริการสาธารณะ

สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี มีประสิทธิภาพ และเกิดการยอมรับจากประชาชนในระยะยาว (พัชรี สิริโรต, 2552 : 300-315)

เทศบาลเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร (เทศบาลเมืองชุมพร, 2554) เป็นหน่วยงานท้องถิ่น โดยมีหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น เช่น การซ่อมบำรุงถนนและทางเดินเท้าให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้โดยสะดวก การเชื่อมโยงการให้บริการของระบบไฟฟ้า และระบบประปาให้ทั่วถึงทุกครัวเรือน การพัฒนาแหล่งน้ำสาธารณะไม่ให้ดินเงิน เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำที่มีอยู่ได้อย่างเต็มที่ เป็นต้น ทั้งนี้ ในการพัฒนาดังกล่าวเทศบาลเมืองชุมพร ได้กำหนดแนวทางการทำงานโดยสนับสนุนและส่งเสริมให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาทุกขั้นตอน เพื่อมุ่งหวังให้บริการสาธารณะที่จัดทำขึ้นสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน และบรรลุผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นไปตามแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ที่กำหนดไว้ให้ทุกส่วนราชการต้องกำหนดแนวทางการทำงานให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่ต้องการให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงาน ดังเช่นที่ได้มีการตราพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546 ที่มุ่งเน้นให้เกิดการปฏิรูประบบราชการที่เป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนเป็นสำคัญ ซึ่งพระราชกฤษฎีกานี้ได้กำหนดให้ในการปฏิบัติการกิจของส่วนราชการนั้น ก่อนเริ่มดำเนินการส่วนราชการต้องดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนหรือชี้แจงทำความเข้าใจ และให้ถือเป็นหน้าที่ของข้าราชการที่จะต้องคอยรับฟังความคิดเห็นและความพึงพอใจของสังคมโดยรวมและประชาชนผู้รับบริการ เพื่อปรับปรุงหรือเสนอแนะต่อผู้บังคับบัญชา เพื่อให้มีการปรับปรุงวิธีปฏิบัติราชการให้เหมาะสม

ดังนั้นการวิจัยชิ้นนี้จึงเป็นการศึกษาถึงมูลเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการดำเนินงานตามแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลเมืองชุมพร ตามแนวทางการมีส่วนร่วมของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาท้องถิ่น เพราะจะทำให้เทศบาลเมืองชุมพรได้ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ทันสมัย และตรงประเด็น เพื่อนำมาสู่การวิเคราะห์เพื่อกำหนดโครงการและกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนมากยิ่งขึ้น และนอกจากจะช่วยให้เกิดแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีประสิทธิภาพแล้วยังจะนำไปสู่การให้บริการสาธารณะที่มีคุณภาพที่เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพสังคม และความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนในท้องถิ่นนั่นเอง

วัตถุประสงค์การวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลเมืองชุมพร

สมมติฐานการวิจัย

เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย จึงตั้งสมมติฐาน ดังนี้

1. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร อยู่ในระดับปานกลาง
2. ปัจจัยการมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับกับระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ได้มีการกำหนดขอบเขตในการศึกษา ดังนี้

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ คือ พื้นที่รับผิดชอบของเทศบาลเมืองชุมพร
2. ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้นำแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยการมีส่วนร่วม และการมีส่วนร่วมของประชาชนตามแนวคิดของ ก.พ.ร. มาใช้กำหนดเป็นตัวแปรในการศึกษา
3. ขอบเขตด้านประชากร คือ ประชาชนที่อาศัยในพื้นที่รับผิดชอบของเทศบาลเมืองชุมพร
4. ขอบเขตด้านเวลา ในการวิจัยครั้งนี้ ทำการเก็บข้อมูลในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2554

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

เทศบาลเมืองชุมพร หมายถึง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอำนาจหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะในเขตพื้นที่ตามที่กฎหมายกำหนดไว้

ประชาชน หมายถึง บุคคลที่เป็นผู้อยู่อาศัยอยู่ในพื้นที่รับผิดชอบของเทศบาลเมืองชุมพร ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดตัวแทนครัวเรือนเป็นหน่วยนับในการวิจัย โดยประชาชนดังกล่าวเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมและการจัดบริการสาธารณะตามแผนพัฒนา 3 ปี ของเทศบาลเมืองชุมพร

แผนพัฒนา 3 ปี หมายถึง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของเทศบาลเมืองชุมพร ที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในทุกระดับ อันมีลักษณะเป็นการกำหนดรายละเอียดแผนงาน โครงการพัฒนาที่จัดทำขึ้น สำหรับปีงบประมาณแต่ละปี ซึ่งมีความต่อเนื่องและเป็นแผนกำหนดกรอบครอบคลุมระยะเวลา 3 ปีโดยมีการทบทวนเพื่อปรับปรุงเป็นประจำทุกปี ซึ่งแผนพัฒนา 3 ปี ของเทศบาลเมืองชุมพร ประกอบด้วยยุทธศาสตร์จำนวน 10 ด้าน ดังนี้ (1) ด้านการแก้ไขปัญหาความยากจน (2) ด้านการศึกษา (3) ด้านการพัฒนาคนและสังคม (4) ด้านการให้บริการ (5) ด้านการบริหาร (6) ด้านสิ่งแวดล้อม (7) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (8) ด้านจรรยาบรรณ สาธารณูปโภค และสาธารณูปการ (9) ด้านการท่องเที่ยว และ (10) ด้านการเงินการคลัง

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง ระดับความเข้มข้นในการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อวิธีการทำงานของเทศบาลเมืองชุมพรตามแผนพัฒนา 3 ปี โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในระดับต่างๆ ต่อไปนี้ (1) ระดับการให้ข้อมูลข่าวสาร (2) ระดับการให้คำปรึกษาหารือ (3) ระดับการเข้าไปเกี่ยวข้อง (4) ระดับการร่วมมือ และ (5) ระดับการมอบอำนาจการตัดสินใจ

ปัจจัยการมีส่วนร่วม หมายถึง องค์ประกอบสำคัญที่ช่วยจูงใจ สนับสนุน หรือผลักดันให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมตามแผนพัฒนา 3 ปี ของเทศบาลเมืองชุมพร ซึ่งในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ประกอบด้วย

ปัญหา หมายถึง ปัญหาที่เกิดขึ้นและได้รับการให้ความสำคัญจากประชาชนที่เกี่ยวข้องกับปัญหานั้น ซึ่งปัญหาดังกล่าวจะได้รับการแก้ไขปัญหาด้วยความคิดและการตัดสินใจเพื่อนำไปกำหนดกิจกรรมของประชาชน และรวมไปถึงการตระหนักถึงความสำคัญของกิจกรรมที่เทศบาลเมืองชุมพรนำมาใช้แก้ไขปัญหาอื่นอีกด้วย

ผลประโยชน์ หมายถึง ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นในด้านการเมือง การปกครอง สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม อันเกิดจากกิจกรรมโครงการของเทศบาลเมืองชุมพร ซึ่งถือเป็นปัจจัยผลักดันที่สำคัญที่ช่วยให้ประชาชนเกิดความรู้สึกกระตือรือร้นในการเข้ามามีส่วนร่วม

แรงกดดันทางสังคม หมายถึง แรงผลักดันที่เกิดจากบริบทแวดล้อมของพื้นที่รับผิดชอบของเทศบาลเมืองชุมพร ได้ส่งผลให้ประชาชนต้องเข้าร่วมในกิจกรรมของเทศบาลเมืองชุมพร ซึ่งแรงผลักดันนี้อาจเกิดจากการถูกละเลยของสภาพปัญหาในสังคม หรือเกิดจากความต้องการของเสียส่วนใหญ่ในสังคม รวมถึงกระแสจากภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการดำรงอยู่ของสังคมนั้น ที่ทำให้ทุกฝ่ายต้องเข้ามามีส่วนร่วมแก้ไขปัญหา

ค่านิยม หมายถึง ความเชื่อ อุดมการณ์ และขนบธรรมเนียมภายในพื้นที่รับผิดชอบของเทศบาลเมืองชุมพร ซึ่งเป็นเสมือนแรงดึงดูดที่ส่งผลให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เทศบาลเมืองชุมพรจัดขึ้น

ข้อกฎหมาย หมายถึง แนวทางในการดำเนินกิจกรรมการมีส่วนร่วมที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้ร่วมกิจกรรมที่เทศบาลเมืองชุมพรจัดขึ้น ซึ่งปัจจัยนี้เป็นเสมือนแรงสนับสนุนและแรงผลักดันที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกิจกรรมในทุกระดับ

ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง คุณลักษณะเฉพาะของประชาชนที่อยู่ภายในพื้นที่รับผิดชอบของเทศบาลเมืองชุมพร ซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจในการเข้ามีส่วนร่วมของประชาชน เช่น ฐานะทางเศรษฐกิจ ช่วงอายุ ประสบการณ์ในการเข้ามีส่วนร่วม ความผูกพันต่อชุมชน ระดับการศึกษา

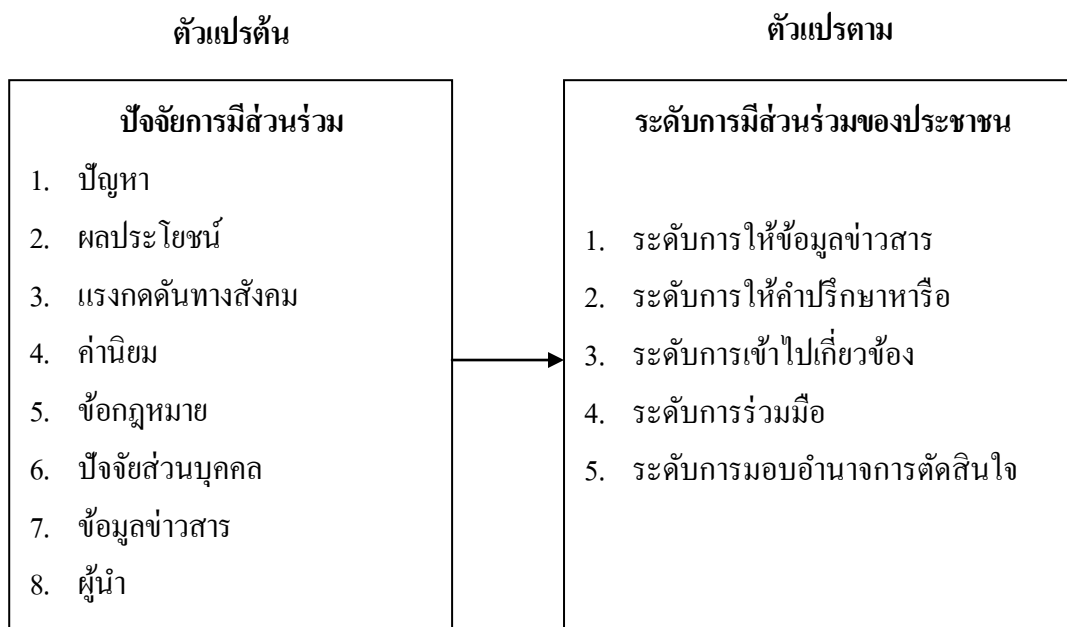
ข้อมูลข่าวสาร หมายถึง การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้วยวิธีการต่าง ๆ ของเทศบาลเมืองชุมพร เพื่อช่วยให้ประชาชนได้รับรู้และเข้าใจถึงผลที่จะเกิดขึ้นจากกิจกรรมของเทศบาลเมืองชุมพร ซึ่งข้อมูลข่าวสารจะช่วยให้ประชาชนสามารถตัดสินใจเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมได้ง่ายขึ้น

ผู้นำ หมายถึง บุคลิกลักษณะของผู้นำในชุมชนที่อยู่ภายในพื้นที่รับผิดชอบของเทศบาลเมืองชุมพร ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการสนับสนุน ผลักดัน และกระตุ้นใจเพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของเทศบาลเมืองชุมพร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาวิเคราะห์ เพื่อพัฒนาเป็นกรอบแนวคิดที่เหมาะสมกับการวิจัยครั้งนี้ ได้นำแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยการมีส่วนร่วม และการมีส่วนร่วมของประชาชนตามแนวคิดของ ก.พ.ร. มาใช้เป็นตัวแปรในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยจะช่วยทำให้ทราบถึงสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบของเทศบาลเมืองชุมพร
2. ผลการวิจัยสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนของเทศบาลเมืองชุมพรให้มีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น
3. ผลการวิจัยสามารถนำไปสู่การพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตพื้นที่ของเทศบาลเมืองชุมพรได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น
4. นำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการศึกษาต่อ และเพื่อนำไปสู่การประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสม และเพื่อเป็นประโยชน์แก่นักวิชาการ นักศึกษาและบุคคลทั่วไปที่สนใจ ต้องการนำข้อค้นพบจากการวิจัยไปพัฒนาต่อขุดต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการศึกษา ดังนี้

1. การมีส่วนร่วม
2. แผนพัฒนาท้องถิ่น
3. ข้อมูลพื้นฐานเทศบาลเมืองชุมพร
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
5. สรุปเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของประชาชนในประเทศไทย

ถวิลวดี บุรีกุล (2552) ได้กล่าวสรุปถึงการเปลี่ยนผ่านของการมีส่วนร่วมของประชาชนในสังคมไทยในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา โดยเริ่มต้นตั้งแต่ปี พ.ศ.2489 ถึงปี พ.ศ.2549 ดังนี้

ในช่วงปี พ.ศ.2489 ถึงปี พ.ศ.2519 ถือได้ว่าเป็นยุคเริ่มแรกของการแสวงหารูปแบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตยซึ่งเป็นช่วงที่สังคมไทยกำลังล้มลุกคลุกคลาน ดังนั้นประชาชนจึงมีส่วนร่วมได้เพียงเล็กน้อยเท่านั้น กล่าวคือ มีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง ซึ่งมีสาเหตุจากการยุบสภาหรือการปฏิวัติรัฐประหาร ในช่วงนี้ ประชาชนถูกรอบงำทางความคิด ทำให้ไม่สามารถรับรู้ข้อมูลที่แท้จริงอย่างทั่วถึง และทันต่อสถานการณ์ ซึ่งทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับรู้ การตัดสินใจร่วมในการกำหนดนโยบายของภาครัฐอยู่ในระดับน้อยมาก

ในช่วงปี พ.ศ.2520 ถึงปี พ.ศ.2539 เป็นช่วงของการเข้าสู่กระแสการเป็นประชาธิปไตยที่เน้นการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน และกระแสดังกล่าวได้เริ่มเข้ามามีอิทธิพลมากขึ้น แต่ช่องทางต่าง ๆ ในการเข้ามีส่วนร่วม ยังไม่เอื้ออำนวยให้ประชาชนสามารถเข้ามีส่วนร่วมในกระบวนการทางนโยบายได้นอกจากการเลือกตั้ง อย่างไรก็ตามในช่วงนี้กระแสนุรักษ์สิ่งแวดล้อมได้เข้ามามีบทบาทโดยปรากฏในองค์กรพัฒนาภาคเอกชน เช่น การให้ความเห็นของนักวิชาการและตัวแทนภาคประชาชน

ต่อรัฐสภาในเรื่องการสร้างเขื่อนแม่น้ำโจน ซึ่งส่งผลให้เกิดการยกเลิกโครงการ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการมีส่วนร่วมรูปแบบต่าง ๆ มากขึ้น เช่น การมีส่วนร่วมทางการเมืองในเดือนพฤษภาคม 2535 ที่นำมาสู่การปฏิรูปการเมืองและการร่างรัฐธรรมนูญที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งทำให้ประชาชนในสังคมไทยมีความตื่นตัวในทางการเมืองมากขึ้นในยุคนี้ถือได้ว่า การมีส่วนร่วมยังคงมีอยู่ในระดับน้อย กล่าวคือ ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับรู้เรื่องนโยบายต่าง ๆ ของรัฐในระดับน้อย โดยสื่อต่าง ๆ ยังคงเป็นสื่อของภาครัฐ จึงทำให้ข้อมูลที่นำมาเปิดเผยจึงเป็นข้อมูลเพียงบางส่วนที่เน้นการประชาสัมพันธ์มากกว่าการสร้างการมีส่วนร่วม

ในช่วงปี พ.ศ.2540 ถึงปี พ.ศ.2549 ถือได้ว่าเป็นยุคเริ่มต้นของระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเกิดจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ที่มีเจตนารมณ์ให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทุกระดับตั้งแต่การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การร่วมให้ข้อมูล การร่วมให้คำปรึกษาหารือ การร่วมตัดสินใจในนโยบาย การร่วมติดตามตรวจสอบประเมินผลนโยบาย และการร่วมถอดถอนผู้ทุจริต รวมถึง รัฐธรรมนูญยังได้กำหนดให้มีการกระจายอำนาจไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยประชาชนสามารถเสนอข้อกฎหมายและข้อบัญญัติของแต่ละท้องถิ่นได้ แต่อย่างไรก็ตาม ยังคงมีปัญหาในเรื่องการรับรู้และสิทธิของประชาชนในเรื่องการมีส่วนร่วม ตลอดจนผู้มีอำนาจยังมิได้เปลี่ยนแปลงทัศนคติในการยอมรับการมีส่วนร่วมของประชาชนเท่าที่ควร จึงทำให้การออกกฎหมายหลายฉบับไม่มีความสอดคล้องกับการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน และอาจกล่าวได้ว่ายุคนี้เป็นยุคที่ประชาชนเริ่มเรียนรู้เรื่องการมีส่วนร่วมมากขึ้น โดยเฉพาะการตระหนักถึงสิทธิของตนที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ รูปแบบการมีส่วนร่วมเริ่มมีความหลากหลายเพิ่มขึ้น ทั้งในการเลือกตั้ง การเข้าร่วมประชุม การรวมกลุ่มประชาสังคม การเข้าชื่อเสนอกฎหมาย รวมถึง มีการร้องเรียนผ่านองค์กรอิสระมากขึ้น

ความหมาย

กรมสอบสวนคดีพิเศษ (2551 : 16) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการบริหารการปกครองประเทศที่มุ่งเน้นการลดบทบาทของรัฐลง โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนและภาคธุรกิจเอกชนเข้ามามีส่วนร่วม ดังนั้น การมีส่วนร่วมจึงหมายถึงการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ที่มีใช้เพียงภาคประชาชน แต่ยังหมายถึงการมีส่วนร่วมของกลุ่มที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินโครงการหรือนโยบายสาธารณะบางประเภทของรัฐ การกระจายอำนาจและการมอบอำนาจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการประสานงานพัฒนาร่วมกับองค์กรพัฒนาเอกชนต่าง ๆ อีกด้วย

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (2550) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการที่ประชาชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีโอกาสได้เข้าร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ ทำความเข้าใจ

ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมเสนอปัญหา/ประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้อง ร่วมคิดแนวทาง ร่วมแก้ไขปัญหา ร่วมในกระบวนการตัดสินใจ และร่วมกระบวนการพัฒนาในฐานะหุ้นส่วนการพัฒนา

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2550 : 104) ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วม คือ กระบวนการแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นเพื่อแสวงหาทางเลือก และการตัดสินใจต่าง ๆ เกี่ยวกับโครงการที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับร่วมกัน ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจึงควรเข้าร่วมในกระบวนการนี้ตั้งแต่เริ่มแรกจนกระทั่งถึงการติดตามและประเมินผล เพื่อให้เกิดความเข้าใจและการรับรู้-เรียนรู้ การปรับเปลี่ยนโครงการร่วมกัน ซึ่งจะยังเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย ซึ่งอาจจะกล่าวได้ว่าแนวคิดการมีส่วนร่วม เป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการที่จะจัดการทรัพยากรของชุมชนด้วยตัวของชุมชนเองได้ และในการอธิบายการมีส่วนร่วมนั้นจำเป็นต้องอธิบายระดับของการมีส่วนร่วม เพื่อที่จะชี้ให้เห็นความสามารถของชาวบ้านในการเข้าไปมีส่วนร่วมในระดับใดบ้าง

Creighton (อ้างถึงในวันชัย วัฒนศัพท์, 2544 : 7) ได้ให้นิยามว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นกระบวนการสื่อสารสองทางที่มีเป้าหมายโดยรวมเพื่อที่จะให้เกิดการตัดสินใจที่ดีขึ้น และได้รับการสนับสนุนจากสาธารณชน ซึ่งเป้าหมายของกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชน ก็คือ การให้ข้อมูลต่อสาธารณชนและให้สาธารณชนแสดงความคิดเห็นต่อโครงการที่นำเสนอหรือนโยบายรัฐ และมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาเพื่อหาทางออกที่ดีที่สุดสำหรับทุกๆ คน

อรพินท์ สฟโชคชัย (2550) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation) หมายถึง กระบวนการที่ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องมีโอกาสได้เข้าร่วมในการแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหา/ประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้อง ร่วมคิดแนวทาง ร่วมการแก้ไขปัญหา ร่วมในกระบวนการตัดสินใจ และร่วมกระบวนการพัฒนาในฐานะหุ้นส่วนการพัฒนา

สถาบันพระปกเกล้า (2552) ได้ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน การพัฒนาทั้งในการแก้ไขปัญหาและป้องกันปัญหาโดยเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการ คิดริเริ่ม ร่วมกำหนดนโยบาย ร่วมวางแผน ตัดสินใจและปฏิบัติตามแผน ร่วมตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ ร่วมติดตามประเมินผลและรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบถึงประชาชน ชุมชนและเครือข่ายทุกรูปแบบในพื้นที่

เสรี พงศ์พิศ (2548) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการกำหนดนโยบาย การบริหารจัดการทรัพยากร การบริหารจัดการชุมชน คน ทุนของชุมชน และการมีส่วนร่วมของประชาชนไม่ใช่เพียงการเลือกตั้งแล้วก็ปล่อยให้ผู้ได้รับเลือกตั้งไปดำเนินการทุกอย่างทุกเรื่อง แต่ภายหลังการเลือกตั้งประชาชนจะมีหน้าที่ติดตาม ตรวจสอบ และมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเข้าไปทำหน้าที่แทนประชาชน ดังนั้นการมีส่วนร่วม

ของประชาชนจึงเป็นการแสดงออกถึงสิทธิขั้นพื้นฐานของชุมชนในการจัดการทุนชุมชนและจัดการชีวิตของตนเอง

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2553) ได้ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีโอกาสแสดงทัศนะและเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของตน รวมทั้งมีการนำความคิดเห็นดังกล่าวไปประกอบการพิจารณากำหนดนโยบายและการตัดสินใจขององค์กร การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการสื่อสารในระบบเปิด ที่เป็นการสื่อสารสองทางทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ เช่น การแบ่งสรรข้อมูลร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และเป็น การเสริมสร้างความสามัคคีในสังคม ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมเป็นการเพิ่มคุณภาพของการตัดสินใจ การลดค่าใช้จ่าย และการสูญเสียเวลา ทั้งยังเป็นการสร้างจิตสำนึก และทำให้ง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ รวมถึงช่วยหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าในกรณีที่ยากที่สุด นอกจากนี้ยังช่วยให้เกิดความน่าเชื่อถือและความชอบธรรม

จากแนวคิดทางวิชาการที่กล่าวถึงสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม มีบทบาทในกระบวนการตัดสินใจ และส่งผลทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานของหน่วยงานภาครัฐและบทบาทของภาคประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในระดับที่สูงขึ้น ซึ่งจากเดิมอยู่ในระดับการปรึกษาหารือได้เพิ่มระดับเป็นหุ้นส่วนกับภาคประชาชน ทำให้ตัวแทนภาคประชาชนได้เข้ามามีบทบาทสูง และเกิดความร่วมมือในการทำงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐ และภาคอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในอนาคต

ความสำคัญและประโยชน์ของการมีส่วนร่วม

ชินรัตน์ สืบสม (2548 : 251) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการมีส่วนร่วมที่มีต่อประชาชน และการบริหารงานของภาครัฐไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจในกระบวนการดำเนินโครงการที่มีผลกระทบต่อประชาชนในทุกขั้นตอน ซึ่งทำให้ประชาชนได้เรียนรู้ ได้รับการพัฒนา เป็นศูนย์กลางการพัฒนา และผลลัพธ์การพัฒนาจะดีขึ้น อีกทั้งเป็นการลดค่าใช้จ่าย เจ้าหน้าที่ของรัฐได้ใกล้ชิดกับประชาชนมากขึ้น รวมถึงเป็นการส่งเสริมการพัฒนาจากล่างขึ้นบนและส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาที่ยั่งยืนอีกด้วย

Creighton (อ้างถึงในวันชัย วัฒนศัพท์, 2544 : 7) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ดังต่อไปนี้

1. เพิ่มคุณภาพของการตัดสินใจ กระบวนการปรึกษาหารือกับสาธารณะชน ช่วยให้เกิดความกระจ่างในวัตถุประสงค์และความต้องการของโครงการนั้น ๆ ได้เสมอ สาธารณะชนสามารถที่จะผลักดันให้เกิดการทบทวนข้อสันนิษฐานที่ปิดบังอยู่ ซึ่งอาจปิดบังไม่ให้เห็นถึงทางออกที่มีประสิทธิภาพที่สุด บ่อยครั้งกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้ก่อให้เกิดการพิจารณาถึง

ทางเลือกใหม่แทน วิธีการที่เคยใช้กันมาในอดีต สาธารณชนมักจะมีข้อมูลที่สำคัญซึ่งทำให้เกิดความแตกต่างในการที่จะไปสู่การตัดสินใจ ก่อให้เกิดความแตกต่างระหว่างโครงการที่ประสบความสำเร็จและไม่ประสบความสำเร็จ

2. การลดค่าใช้จ่ายและการสูญเสียเวลา กระบวนการหรือโครงการการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเต็มรูปแบบ มักจะสิ้นเปลืองและเสียเวลา แต่ในทางปฏิบัติแล้วการมีส่วนร่วมของประชาชนมาตั้งแต่ต้นสามารถที่จะลดความล่าช้าและลดค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งของประชาชนได้ การตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่งอาจจะดูว่าสิ้นเปลืองและเสียเวลากว่าที่จะตัดสินใจได้ แต่ว่าเมื่อตัดสินใจแล้วและนำมาสู่การปฏิบัติอาจจะเป็นวิธีการที่ประหยัดกว่าด้วยซ้ำ

3. การสร้างฉันทามติ การมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถที่จะสร้างข้อตกลงที่มั่นคงและยืนยาว และการยอมรับระหว่างกลุ่ม ซึ่งอาจมีความเห็นขัดแย้งกันคนละทาง การมีส่วนร่วมนี้ยังก่อให้เกิดความเข้าใจระหว่างคู่กรณี ลดความขัดแย้งทางการเมืองและสร้างให้เกิดความชอบธรรมในการตัดสินใจของรัฐ

4. การเพิ่มความง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ทำให้คนเรามีความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของการตัดสินใจ และเมื่อได้ร่วมตัดสินใจแล้ว ก็ย่อมต้องการเห็นสิ่งนั้นนำไปปฏิบัติได้ ซึ่งไม่เพียงแต่จะมีความสนับสนุนทางการเมืองต่อการนำไปปฏิบัติเท่านั้น แต่กลุ่มและปัจเจกชนอาจจะรู้สึกกระตือรือร้นในการที่จะช่วยให้เกิดผลในทางปฏิบัติ

5. การหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้า “กรณีที่น่ารังเกียจที่สุด” บางครั้งเมื่อความขัดแย้งนำไปสู่ความขมขื่นและการเป็นปฏิปักษ์ มันจะยากยิ่งขึ้นในการที่จะแก้ปัญหาประเด็นนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนก่อให้เกิดโอกาสที่คู่กรณีจะแสดงความต้องการของกลุ่มเขา และความห่วงกังวลที่ปราศจากความรู้สึกที่เป็นปฏิปักษ์ การมีส่วนร่วมของประชาชนตั้งแต่ต้นสามารถลดการเผชิญหน้ากันอย่างรุนแรงที่อาจจะเป็นไปได้ อย่างไรก็ตามการมีส่วนร่วมของประชาชนไม่ใช่ยาวิเศษ มันไม่อาจที่จะลดหรือกำจัดความขัดแย้งในทุก ๆ กรณีได้

6. การดำรงไว้ซึ่งความน่าเชื่อถือและความชอบธรรม วิธีทางที่จะนำไปสู่ความชอบธรรมและการดำรงอยู่ของความชอบธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อการตัดสินใจก่อให้เกิดความขัดแย้ง ก็คือจะต้องใช้กระบวนการตัดสินใจ ซึ่งโปร่งใสและน่าเชื่อถือต่อสาธารณะชน ซึ่งให้สาธารณะชน มีส่วนร่วมและการมีส่วนร่วมยังก่อให้เกิดความเข้าใจถึงเหตุผลที่นำไปสู่การตัดสินใจนั้น ๆ

7. การคาดคะเนความห่วงกังวลของประชาชนและค่านิยมของสาธารณะชน ในขณะที่เจ้าหน้าที่ท้องถิ่น ทำงานกับสาธารณะชนในโครงการมีส่วนร่วมของประชาชน เขาจะค่อย ๆ เพิ่มความรู้สึกที่ไวต่อความห่วงกังวลของสาธารณะชน และต่อการที่ว่าสาธารณะชนมองการปฏิบัติงานขององค์กรส่วนท้องถิ่นอย่างไร บ่อยครั้งที่ทัศนคติเหล่านี้ได้นำมาพูดคุยกันภายใน เพื่อที่เจ้าหน้าที่ที่จะได้เกิด

ความตระหนักถึงการตอบสนองของสาธารณะชนที่เป็นไปได้ต่อกระบวนการ และการตัดสินใจต่าง ๆ ถึงแม้ว่าประเด็นนั้น อาจจะไม่ใหญ่โตมากนักที่จะต้องทำโครงการการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเป็นทางการ

8. การพัฒนาความเชี่ยวชาญ และความคิดสร้างสรรค์ของสาธารณะชน ประโยชน์อันสำคัญอย่างยิ่งของการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การให้การศึกษาต่อสาธารณะชนที่ดีขึ้นกว่าเดิม ผู้มีส่วนร่วมไม่เพียงแต่จะเรียนรู้เกี่ยวกับเนื้อหา แต่เขายังได้เรียนรู้ด้วยว่ากระบวนการตัดสินใจโดยองค์กรส่วนท้องถิ่นของเขาควรจะเป็นอย่างไร และทำไมจึงต้องตัดสินใจดังกล่าว การมีส่วนร่วมของประชาชน ยังเป็นเวทีการฝึกที่มีประสิทธิภาพของผู้นำท้องถิ่นในอนาคตอีกด้วย

สถาบันพระปกเกล้า (2552) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า โดยทั่วไปแล้ว กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนต่อเนื่อง ซึ่งก่อให้เกิดต้นทุนในการดำเนินการมากพอสมควร อย่างไรก็ตามข้อดีของการมีส่วนร่วม คือ การก่อให้เกิดการผลิตนโยบายและบริการสาธารณะที่สอดคล้องกับความต้องการของสาธารณะชน เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดสรรทรัพยากรของสาธารณะให้สูงขึ้นโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนก่อให้เกิดประโยชน์ต่าง ๆ ดังนี้

1. ช่วยเพิ่มคุณภาพของการตัดสินใจ กระบวนการปรึกษาหารือกับสาธารณะชน ช่วยให้เกิดความกระจ่างในวัตถุประสงค์และความต้องการของโครงการหรือนโยบายนั้น ๆ
2. ช่วยลดค่าใช้จ่ายและการสูญเสียเวลา การให้ประชาชนมีส่วนร่วมมาตั้งแต่ต้นในการดำเนินงาน สามารถที่จะลดความล่าช้าและลดค่าใช้จ่ายได้
3. ช่วยสร้างฉันทามติ โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถที่จะสร้างข้อตกลงที่มั่นคงและยืนยาวและการยอมรับระหว่างกัน
4. ช่วยเพิ่มระดับความสำเร็จและผลในการปฏิบัติของโครงการ ซึ่งการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจะทำให้ประชาชนรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของการตัดสินใจนั้น และเกิดความร่วมมือเป็นอย่างดี

5. ช่วยหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้า หรือหลีกเลี่ยงความขัดแย้งที่รุนแรง
6. ช่วยเพิ่มความน่าเชื่อถือและความชอบธรรม

ปัจจัยที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วม

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการองค์การในปัจจุบันล้วนแล้วแต่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้การดำเนินงานขององค์การมีประสิทธิภาพสูงขึ้น

Creighton (อ้างถึงในวันชัย วัฒนศัพท์, 2544 : 158-161) พบว่า การที่ประชาชนจะพิจารณาว่าจะเลือกเข้าไปมีส่วนร่วมในโครงการหรือไม่นั้น จะขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญ 6 ประการคือ

1. ความใกล้ชิดปัญหา
2. ประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ
3. การเข้าถึงประโยชน์ใช้สอยหรือบริการ
4. ประเด็นทางด้านสังคม/สิ่งแวดล้อม
5. ค่านิยม
6. อำนาจที่ได้รับการมอบหมายตามกฎหมาย

Reeder (อ้างถึงในไพชชนะ สุทธิวรชัย, 2536 : 25-26) กล่าวว่า ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการกระทำหรือพฤติกรรมของประชาชนมาจากปัจจัยหลายด้าน คือ

1. ปัจจัยที่ดึงดูดให้เกิดการกระทำ ได้แก่ เป้าหมาย (Goals) ความเชื่อ (Belief orientation) ค่านิยม (Value Standards) นิสัยและขนบธรรมเนียม (Habits and Custom)
2. ปัจจัยผลักดันให้เกิดการกระทำ ได้แก่ ความคาดหวัง (Expectations) ข้อผูกพัน (Commitments) และการบังคับ (Force)
3. ปัจจัยสนับสนุน ได้แก่ โอกาส (Opportunity) ความสามารถ (Ability) การสนับสนุน (Support) เป็นแรงกระตุ้นให้คนกระทำ สิ่งหนึ่งสิ่งใดลงไป

Singh (อ้างถึงในเดชา เลิศวิทย์, 2540 : 43) ได้สรุปผลวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางสังคมไว้ว่า มีปัจจัยมากที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดระดับการมีส่วนร่วมทางสังคม ได้แก่ อายุ เพศ สุขภาพ ระยะเวลาอาศัยในชุมชน ระยะห่างของการตั้งบ้านเรือน ขนาดของครอบครัว มาตรฐานทางสังคมของประชาชน ระดับการศึกษา ระดับความเป็นอยู่ การครอบครองที่ดิน ปัจจัยทางเศรษฐกิจ เชื้อชาติและสัญชาติ พื้นเพทางครอบครัว ลำดับชั้นทางสังคม ปัจจัยส่วนบุคคล การปรับตัวทางสังคม ความสนใจ ความเฉลียวฉลาด การอบรมทางพฤติกรรม ทักษะคิด ข่าวดสารและการติดต่อสื่อสาร ความเชื่อศาสนา ค่านิยมทางสังคม ความเชื่อในตนเอง ความเชื่อและการแสดงออกทางพฤติกรรม ความพึงพอใจ การเป็นผู้นำ และการตระหนักถึงความสำคัญของกิจกรรม

Roger (อ้างถึงในอำภรณ์ ช่างเกวียน, 2540 : 33-34) กล่าวว่า ปัจจัยที่เป็นแรงกระตุ้นให้บุคคลเป็นตัวตัดสินใจเข้าร่วมกระทำกิจกรรมกับชุมชน คือ

1. ปัจจัยช่องทางการสื่อสาร เป็นวิธีการที่ผู้ส่งข่าวสารไปยังผู้รับสารใน 2 ลักษณะ คือ
 - 1.1 ช่องทางการสื่อสารมวลชน (Mass Media Channel) เป็นวิธีการถ่ายทอดข่าวสารที่เกี่ยวกับการสื่อสาร เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร และหนังสือประเภทอื่น ๆ เช่น ภาพยนตร์ วิทยุ โทรทัศน์ ซึ่งมีความสำคัญในการเพิ่มความรู้ กระจายข่าวสาร สามารถเปลี่ยนแปลงทัศนคติของบุคคลได้

1.2 ช่องทางการสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal Channel) เป็นการติดต่อระหว่างบุคคลเพื่อถ่ายทอดข่าวสารระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร ซึ่งมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติได้มากกว่าสื่อประเภทอื่น ๆ

2. ปัจจัยเกี่ยวกับลักษณะส่วนตัว (Person Characteristic) ประกอบด้วย อายุ สถานภาพทางสังคม ฐานะทางเศรษฐกิจ รายได้ ขนาดที่ดิน และความสามารถเฉพาะอย่าง รวมถึงระดับการศึกษา

McCosky (อ้างถึงในสิรินภา สถาพรวงษา, 2541 : 30-33) ได้แบ่งชุดตัวแปรของการมีส่วนร่วมออกเป็น 3 ปัจจัย ดังนี้

1. ตัวแปรทางด้านสิ่งแวดล้อมทางสังคม (The Social Environment) ได้แก่ การศึกษา อาชีพ รายได้ อายุ เชื้อชาติ ศาสนา เพศ การเลื่อนฐานะทางสังคม และถิ่นที่อยู่อาศัย ซึ่งมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบริบททางการเมืองวัฒนธรรมของสังคมนั้น ๆ

2. ตัวแปรทางด้านจิตวิทยา (Psychological Variables) การเข้าร่วมทางการเมืองจะดำรงอยู่ได้ ขึ้นอยู่กับว่า ได้ให้รางวัลหรือผลตอบแทนแก่ผู้เข้าร่วมอย่างไรบ้าง โดยเชื่อกันว่ามนุษย์เข้าร่วมทางการเมืองเพื่อสนองความต้องการต่างๆ ของเขา ซึ่งเป็นแรงผลักดันให้บุคคลเข้าร่วมในกิจกรรมทางการเมือง นอกจากนี้ คุณลักษณะทางบุคลิกภาพ (Personality Traits) บางอย่างมีความสำคัญกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ได้แก่ ความเป็นผู้นำ มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความเชื่อมั่นสูง ซึ่งผู้ที่คุณลักษณะเหล่านี้มีแนวโน้มที่จะเข้าร่วมทางการเมือง สูงกว่าผู้ที่ขาดคุณลักษณะดังกล่าว

3. ตัวแปรทางด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง (The Political Environment) ได้แก่ ปัจจัยที่เกี่ยวกับ สถานการณ์บ้านเมือง (Situational Factors) ระบบพรรคการเมือง (The Party System) การรณรงค์หาเสียง (The Campaign) อุดมการณ์ทางการเมือง (Issues and Ideology)

นอกจากนี้ นักวิชาการอีกหลายท่านได้กล่าวถึง เงื่อนไขที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับปัจจัยการมีส่วนร่วมต่างๆ ดังนี้

Cohen & Uphoff (1977 : 17-19) เสนอว่า เงื่อนไขแวดล้อมที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมประกอบด้วย

1. ลักษณะของโครงการ โดยพิจารณาจาก ความสลับซับซ้อนของเทคโนโลยี ทรัพยากรที่ต้องการ ลักษณะประโยชน์ที่ได้รับ ความเชื่อมโยงของโครงการ ความยืดหยุ่นของโครงการ การเข้าถึงการบริหารจัดการโครงการ และการครอบคลุมเนื้อหาการบริหารงานโครงการ

2. สภาพแวดล้อมของงานหรือกิจกรรมตามโครงการ ในปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ ปัจจัยทางกายภาพและชีวภาพ เศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม และด้านประวัติศาสตร์

องค์การสหประชาชาติ (United Nations, 1981 อ้างถึงในพงษ์ธร จันทร์สวัสดิ์, 2540 : 23) ได้กล่าวถึงเงื่อนไขเบื้องต้นที่ช่วยให้เกิดการมีส่วนร่วมไว้ 5 ประการ คือ

1. รัฐบาลจะต้องมีการยอมรับในแนวความคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนก่อนในเบื้องต้น และได้บรรจุหลักการนี้ไว้ในแผนหรือนโยบายในระดับต่าง ๆ ด้วย
2. ประชาชนต้องมีพื้นฐานองค์กรประชาชนที่สามารถเป็นตัวแทนในการเจรจาต่อรองกับกลุ่มผลประโยชน์และบุคคลอื่นๆ ได้
3. ประชาชนต้องมีอิสระในความคิดริเริ่มและการตัดสินใจในระดับท้องถิ่นเพื่อกำหนดกิจกรรมของตนเอง
4. ชุมชนต้องมีการไหลเวียนของข่าวสารและความรู้ใหม่ๆ โดยเฉพาะหลักการและปรัชญาของการพัฒนา เทคนิค วิธีการในการจัดสรรทรัพยากร และความรู้ทางการบริหารงาน
5. ชุมชนจะต้องได้รับการสนับสนุนทางด้านสิ่งของและความคิด เทคนิคที่จำเป็น (โดยเฉพาะในระยะแรก)

ปาริชาติ วลัยเสถียร (2542 : 130-132) ได้สรุปเงื่อนไขที่ส่งผลทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกิจกรรมการพัฒนาที่เกิดขึ้น โดยแบ่งเป็น 6 เงื่อนไข คือ

1. เงื่อนไขทางการเมืองการปกครอง สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม
2. เงื่อนไขของโครงการพัฒนา
3. เงื่อนไขของนักพัฒนา
4. เงื่อนไขของผู้นำ
5. เงื่อนไขทางการบริหารจัดการ
6. เงื่อนไขทางสังคมและจิตวิทยา

จากการทบทวนแนวคิดทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยและเงื่อนไขที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อนำมาใช้เป็นชุดตัวแปรในการศึกษาในงานวิจัยชิ้นนี้ ทำให้สรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2.1 ปัจจัยที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน

ปัจจัยการมีส่วนร่วม	Creighton	Reeder	Singh	Roger	Mc	Cosky	Cohen & Uphoff	UN	ปาริชาติ
การมองเห็นปัญหา	✓	-	✓	-	-	-	-	ความคิดริเริ่ม	-
การได้รับผลประโยชน์	✓	ผลักดัน	✓	-	-	-	✓	การสนับสนุนจากรัฐ	โครงการ
แรงกดดันทางสังคม	✓	ผลักดัน	✓	-	บริบท	บริบท	-	-	บริบท
ค่านิยมส่วนบุคคล	✓	ดึงดูด	✓	-	อุดมการณ์	-	-	-	-
อำนาจตามกฎหมาย	✓	สนับสนุน/ผลักดัน	✓	-	-	-	โอกาสการเข้าถึง	นโยบายรัฐ	การบริหารจัดการ
ปัจจัยส่วนบุคคล	-	-	✓	✓	✓	✓	✓	ศักยภาพ	-
ข้อมูลข่าวสาร	-	-	✓	✓	-	-	✓	✓	-
ผู้นำ	-	✓	✓	-	✓	✓	-	-	✓

ดังนั้นตัวแปรที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้จึงประกอบด้วย

1. ปัญหา ในที่นี้หมายถึง ปัญหาที่เกิดขึ้นและได้รับการให้ความสำคัญจากประชาชนที่เกี่ยวข้องกับปัญหานั้น ซึ่งปัญหาดังกล่าวจะได้รับการแก้ไขปัญหาคด้วยความคิดและการตัดสินใจเพื่อนำไปกำหนดกิจกรรมของประชาชน และรวมไปถึงการตระหนักถึงความสำคัญของกิจกรรมที่นำมาใช้แก้ไขปัญหาอีกด้วย
2. ผลประโยชน์ในที่นี้หมายถึง ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นในด้านการเมือง การปกครอง สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม อันเกิดจากกิจกรรมโครงการของภาครัฐ ซึ่งถือเป็นปัจจัยผลักดันที่สำคัญที่ช่วยให้ประชาชนเกิดความกระตือรือร้นในการเข้ามามีส่วนร่วม
3. แรงกดดันทางสังคม ในที่นี้หมายถึง แรงผลักดันที่เกิดจากบริบทแวดล้อมของสังคม นั้นได้ส่งผลให้ประชาชนต้องเข้าร่วมในกิจกรรมของภาครัฐ ซึ่งแรงผลักดันนี้อาจเกิดจากการถูกลามของสภาพปัญหาในสังคม หรือเกิดจากความต้องการของเสียงส่วนใหญ่ในสังคม รวมถึงกระแสจากภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการดำรงอยู่ของสังคมนั้น ที่ทำให้ทุกฝ่ายต้องเข้ามามีส่วนร่วมแก้ไขปัญหานั้น
4. ค่านิยม ในที่นี้หมายถึง ความเชื่อ อุดมการณ์ และขนบธรรมเนียม ซึ่งเป็นเสมือนแรงดึงดูดที่ส่งผลให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ภาครัฐจัดขึ้น
5. ข้อกฎหมาย ในที่นี้หมายถึง แนวทางในการดำเนินกิจกรรมการมีส่วนร่วมที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้ร่วมกิจกรรมที่ภาครัฐจัดขึ้น ซึ่งปัจจัยนี้เป็นเสมือนแรงสนับสนุนและ

แรงผลักดันที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกิจกรรมของภาครัฐในทุกระดับ

6. ปัจจัยส่วนบุคคล ในที่นี้หมายถึง คุณลักษณะเฉพาะของประชาชนที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจในการเข้ามีส่วนร่วมของประชาชน เช่น ฐานะทางเศรษฐกิจ ช่วงอายุ ประสบการณ์ในการเข้ามีส่วนร่วม ความผูกพันต่อชุมชน ระดับการศึกษา

7. ข้อมูลข่าวสาร ในที่นี้หมายถึง การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อช่วยให้ประชาชนได้รับรู้และเข้าใจถึงผลที่จะเกิดขึ้นจากกิจกรรมของภาครัฐ ซึ่งข้อมูลข่าวสารจะช่วยให้ประชาชนสามารถตัดสินใจเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมของภาครัฐได้ง่ายขึ้น

8. ผู้นำ ในที่นี้หมายถึง บุคลิกลักษณะของผู้นำในชุมชนที่เป็นผู้ที่สนับสนุน ผลักดัน และกระตุ้นใจให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของภาครัฐ

เครื่องมือและวิธีการสร้างการมีส่วนร่วม

พัชร ลิธโรต (2552) ได้กล่าวถึง เทคนิคการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ดังนี้

1. เทคนิคการมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล (13 เทคนิค) ประกอบด้วย (1) เอกสารข้อเท็จจริง (2) จดหมายข่าว (3) รายงานการศึกษา (4) การจัดทำวิทัศน์ (5) การจัดตั้งศูนย์ข้อมูลข่าวสาร (6) การแถลงข่าว (7) เวทีนำเสนอข้อมูล (8) การสื่อสารผ่านวิทยุกระจายเสียง (9) การจัดสัมมนาวิชาการให้สื่อมวลชน (10) หอกระจายข่าวชุมชน (11) ทักษะศึกษา (12) การนำเสนอ และ (13) การชี้แจงให้ประชาชนในการประชุมทางราชการ

2. เทคนิคการมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็น (6 เทคนิค) ประกอบด้วย (1) การสัมภาษณ์รายบุคคล (2) การสนทนากลุ่มย่อย (3) การแสดงความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์ (4) การสำรวจความคิดเห็น (5) สายด่วนสายตรง (6) การปรึกษาหารืออย่างเป็นทางการ (ประชาพิจารณ์)

3. เทคนิคการมีส่วนร่วมแบบปรึกษาหารือ (5 เทคนิค) ประกอบด้วย (1) เวทีสาธารณะ (2) การพบปะแบบไม่เป็นทางการ (3) คณะทำงานเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล (4) การประชุมเชิงปฏิบัติการ (5) คณะที่ปรึกษา

วิรัตน์ ปานศิลา และคณะ (2552) ได้กล่าวถึง เทคนิคการสร้างการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

1. วิธีการถกปัญหา (Discussion (ORID) Method)
2. วิธีการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop Method)
3. วิธีการวางแผนปฏิบัติการ (Action Planning Method)

ระดับการมีส่วนร่วม

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2553) ได้กำหนดตัวชี้วัดผลการทำงานด้านคุณภาพการให้บริการของส่วนราชการ และได้แบ่งระดับของการมีส่วนร่วมเป็น 5 ระดับ โดยนำแนวคิดมาจากสมาคมนานาชาติเพื่อการมีส่วนร่วมของประชาชน (International Association for Public Participation : IAP2) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ระดับการให้ข้อมูลข่าวสาร (Inform) เป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับต่ำที่สุด แต่เป็นระดับที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นก้าวแรกของการที่ภาคราชการจะเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าสู่กระบวนการมีส่วนร่วมในเรื่องต่าง ๆ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนและเสริมสร้างความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับประเด็นปัญหา ทางเลือกและทางเลือก วิถีการให้ข้อมูลสามารถใช้ช่องทางต่าง ๆ เช่น เอกสารสิ่งพิมพ์ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อต่าง ๆ การจัดนิทรรศการ จัดหมายข่าว การจัดงานแถลงข่าว การตีพิมพ์และเผยแพร่ข้อมูลผ่านเว็บไซต์ เป็นต้น

2. ระดับการให้คำปรึกษาหารือ (Consult) เป็นการรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นกระบวนการที่เปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง และความคิดเห็น โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ได้รับข้อมูลและความคิดเห็นจากประชาชนเกี่ยวกับสภาพปัญหา ความคิดเห็นและแนวทางแก้ไข เพื่อประกอบการตัดสินใจของหน่วยงานภาครัฐ โดยใช้วิธีต่าง ๆ เพื่อรับข้อมูล เช่น การรับฟังความคิดเห็น การสำรวจความคิดเห็น การจัดเวทีสาธารณะ การแสดงความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์ เป็นต้น

3. ระดับการเข้าไปเกี่ยวข้อง (Involve) เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน หรือร่วมเสนอแนะแนวทางที่นำไปสู่การตัดสินใจ โดยมีเป้าหมายเพื่อร่วมทำงานกับประชาชน และสร้างความมั่นใจให้ประชาชน ว่าข้อมูลความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนจะถูกนำไปพิจารณาเป็นทางเลือกในการบริหารงานของภาครัฐ เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพิจารณาประเด็นนโยบายสาธารณะ ประชาพิจารณ์ การจัดตั้งคณะทำงานเพื่อเสนอแนะประเด็นนโยบาย เป็นต้น

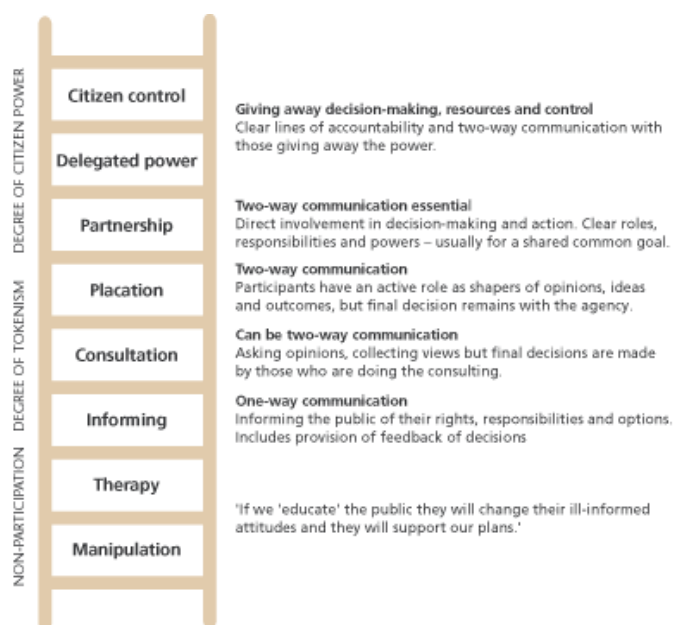
4. ระดับการร่วมมือ (Collaboration) เป็นการให้กลุ่มประชาชน ผู้แทนภาคสาธารณะมีส่วนร่วม โดยมีเป้าหมายเพื่อเป็นหุ้นส่วนกับประชาชนในทุกขั้นตอนของการตัดสินใจ ตั้งแต่การระบุปัญหา พัฒนาทางเลือกและแนวทางแก้ไข ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม มีบทบาทเป็นหุ้นส่วนหรือภาคีในการดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เช่น คณะกรรมการที่มีฝ่ายประชาชนร่วมเป็นกรรมการ เป็นต้น

5. ระดับการมอบอำนาจการตัดสินใจ (Empower) เป็นการเสริมอำนาจในการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมของหน่วยงานภาครัฐให้แก่ประชาชน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ประชาชนเป็น

ผู้ตัดสินใจ ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีบทบาทเต็มในการตัดสินใจ หรือให้เป็นเจ้าของโดยรัฐเป็นผู้สนับสนุนเท่านั้น และถือเป็นขั้นที่ให้บทบาทประชาชนในระดับสูงสุด เช่น การลงประชามติ ในประเด็นสาธารณะต่าง ๆ โครงการกองทุนหมู่บ้านที่มอบอำนาจให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจทั้งหมด เป็นต้น

Arnstein (1969) ได้จำแนกการมีส่วนร่วมของประชาชนตัวแบบขั้นบันไดการมีส่วนร่วม (Ladder of Citizen Participation) ออกเป็น 3 ระดับ โดยแบ่งเป็น 8 ขั้นตอน ดังนี้

ภาพที่ 2.1 ตัวแบบขั้นบันไดการมีส่วนร่วม

(Arnstein, 1969)

1. ระดับการไม่มีส่วนร่วม (Degree of Non-Participation) โดยในระดับนี้นักวิชาการส่วนใหญ่ไม่ถือว่าเป็นการมีส่วนร่วมที่แท้จริง เพราะประชาชนจะไม่มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ และข้อมูลข่าวสารที่ภาครัฐมีต่อประชาชนจึงเป็นเพียงการสื่อสารทางเดียว เพื่อให้ผู้มีอำนาจสามารถโน้มน้าวจิตใจและความคิดเห็นของประชาชนให้เห็นด้วยกับการตัดสินใจของตน และสนับสนุนการดำเนินงานให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งในระดับนี้จะประกอบไปด้วย 2 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นการควบคุม (Manipulation) เป็นลักษณะการบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐแบบเบ็ดเสร็จ กล่าวคือ หน่วยงานภาครัฐดำเนินการแต่เพียงฝ่ายเดียวโดยไม่มีการแจ้งบอกให้ผู้อื่นได้รับรู้เกี่ยวกับการทำงานของตน ดังนั้นประชาชนจึงมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยที่สุดและประชาชนจึงเกี่ยวข้องในลักษณะของการถูกเกณฑ์ ถูกจัดตั้ง ถูกเรียไ้ และถูกขอร้องจากผู้ดำเนินการให้ทำตามหรือให้ความร่วมมือในกิจกรรมต่างๆ

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นการรักษา (Therapy) เป็นลักษณะการบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐ โดยมีการเชิญชวนประชาชนให้เข้ามารับรู้รับทราบข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นในลักษณะของพิธีกรรม แต่ไม่ได้ให้ความสำคัญต่อการตอบข้อซักถามหรือการแสดงความคิดเห็นของประชาชนอย่างจริงจังมากนัก

2. ระดับการมีส่วนร่วมพหุเป็นพิธี (Degree of Tokenism) โดยในระดับนี้ถือได้ว่าประชาชนได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมได้มากขึ้น เนื่องจากการสื่อสาร 2 ทางที่ช่วยให้ทั้งหน่วยงานภาครัฐและภาคประชาชนได้เข้าใจได้อย่างถูกต้องตรงกัน ดังนั้นจึงทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นผลมาจากการสนับสนุนการดำเนินงานจากประชาชนนั่นเอง และในระดับนี้จะประกอบไปด้วย 3 ขั้นตอนคือ

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นการให้ข้อมูล (Information) เป็นลักษณะการบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐ โดยมีการเชิญตัวแทนที่เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้เสียต่อการดำเนินงานเข้าร่วมให้ข้อมูล และหน่วยงานภาครัฐจะเป็นผู้เลือกสรรข้อมูลที่เป็นประโยชน์ เพื่อนำไปสู่การกำหนดแนวทางที่เหมาะสมก่อนการตัดสินใจดำเนินงานต่อไป ซึ่งแนวทางที่เกิดขึ้นอาจไม่เป็นไปตามความต้องการของผู้ที่ร่วมให้ข้อมูลต้องการก็ได้

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นการรับฟังความคิดเห็น (Consultation) เป็นลักษณะการบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐ โดยมีการสอบถามความคิดเห็นจากประชาชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการกำหนดทางเลือกสำหรับการตัดสินใจในการดำเนิน โครงการ แต่อย่างไรก็ตามจะพบว่าอำนาจในการบริหารจัดการยังคงเป็นของหน่วยงานภาครัฐเพียงฝ่ายเดียว

ขั้นตอนที่ 5 ขั้นการปรึกษาหารือ (Placation) เป็นลักษณะการบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐ โดยให้ประชาชนผู้ที่เกี่ยวข้องและมีพลังในการผลักดันและดำเนินโครงการเข้ามามีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษาหารือในประเด็นต่าง ๆ เพื่อนำมาสู่การกำหนดแนวทางในการทำงาน แต่อย่างไรก็ตามจะพบว่า หน่วยงานภาครัฐยังคงสงวนสิทธิ์ในการตัดสินใจไว้เป็นหน้าที่ของตน

3. ระดับการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง (Degree of Tokenism) โดยในระดับนี้ถือเป็นการมีส่วนร่วมที่อยู่ในระดับสูง และหากหน่วยงานภาครัฐสามารถทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในระดับนี้ได้ ก็ย่อมถือได้ว่า ประสพผลสำเร็จในระดับสูงทั้งผลงานที่มีประสิทธิภาพสูง และเกิดความต่อเนื่อง

ในการดำเนินการ รวมถึงมีประโยชน์ต่อชุมชนในระดับสูงอีกด้วย และในระดับนี้ จะประกอบไปด้วย 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 6 ขั้นการเป็นหุ้นส่วน (Partnership) เป็นลักษณะการบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐ โดยประชาชนจะมีความใกล้ชิดกับหน่วยงานภาครัฐและมีอำนาจในการเสนอความคิดเห็นและข้อโต้แย้งต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนวิธีการทำงาน ซึ่งเป็นลักษณะของการทำงานในฐานะหุ้นส่วน ดังนั้น ประชาชนจึงมีส่วนร่วมในการทำงานตั้งแต่การร่วมคิด ร่วมกำหนดนโยบาย ร่วมตัดสินใจ และร่วมดำเนินการจนกระทั่งบรรลุผลสำเร็จ

ขั้นตอนที่ 7 ขั้นมอบหมายอำนาจ (Delegated Power) เป็นลักษณะการบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐ โดยมีการคัดเลือกประชาชนส่วนหนึ่งเข้าไปเป็นตัวแทน เพื่อทำหน้าที่ในการออกความคิดเห็น การนำเสนอข้อมูลข้อโต้แย้ง รวมถึงการมีอำนาจในการตัดสินใจในการกำหนดนโยบาย โดยชอบธรรม ซึ่งถือได้ว่าเป็นการมีส่วนร่วมที่ได้มอบหมายให้ประชาชนมีอำนาจตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ในการดำเนินโครงการเป็นส่วนใหญ่

ขั้นตอนที่ 8 ขั้นอำนาจพลเมือง (Citizen Control) เป็นลักษณะการบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐ โดยมอบอำนาจให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการควบคุม และตัดสินใจได้ในทุกขั้นตอนอย่างสมบูรณ์ โดยหน่วยงานภาครัฐจะทำหน้าที่สนับสนุนข้อมูลข่าวสารและทรัพยากรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ เพื่อช่วยให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด

Fagence (1977 : 122-125) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาอาจแบ่งตามระดับปริมาณของการมีส่วนร่วมได้เป็น 3 ระดับ คือ การมีส่วนร่วมแบบถูกกระทำ การมีส่วนร่วมเพียงบางส่วน และการมีส่วนร่วมที่แท้จริง โดยมีรายละเอียดดังนี้

ระดับที่ 1 การมีส่วนร่วมแบบถูกกระทำ (Passive Participation) หรือการมีส่วนร่วมเทียม (Pseudo Participation) เป็นระดับการมีส่วนร่วมที่คนในชุมชนไม่มีอำนาจใด ๆ ในการตัดสินใจแต่กระทำตามการตัดสินใจของผู้อื่น (Manipulation) เช่น หน่วยงานราชการ ผู้นำ เป็นต้น กิจกรรมสำคัญในการมีส่วนร่วมระดับนี้คือ การชี้แจง (Therapy) ให้เข้าใจ

ระดับที่ 2 การมีส่วนร่วมเพียงบางส่วน (Partial Participation) หรือการมีส่วนร่วมในพิธีกรรม (Tokenism Participation) เป็นระดับการมีส่วนร่วมในส่วนใดส่วนหนึ่งเท่านั้น กิจกรรมสำคัญในระดับนี้ คือ การให้ข้อมูลข่าวสารแก่คนในชุมชน (Informing) การปรึกษาหารือกัน (Consultation) และการให้แสดงความคิดเห็น (Placation) แต่ไม่มีอำนาจในการตัดสินใจ

ระดับที่ 3 การมีส่วนร่วมที่แท้จริง (Genuine Participation) หรือการมีส่วนร่วมที่อำนาจเป็นของประชาชน (Citizen Power) เป็นระดับการมีส่วนร่วมที่รับฟังความคิดเห็นของประชาชน ให้ความสำคัญต่อประชาชนในลักษณะที่เป็นหุ้นส่วนของการพัฒนาให้อำนาจในการตัดสินใจเป็นของ

ประชาชน ซึ่งอาจจะผ่านตัวแทน (Delegated Poser) หรือประชาชนโดยตรง (Citizen Control) อันเป็นการมีส่วนร่วมในระดับสูงสุด และมีความสำคัญอย่างมากต่อการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชนและการดำเนินงานพัฒนาชุมชน

Rifkin (อ้างถึงใน Swayer, 1995) มองว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการนั้นมี 5 ระดับ คือ

1. ประชาชนเข้าร่วมรับผลประโยชน์จากโครงการ โดยเป็นผู้รับบริการและรับความรู้จากเจ้าหน้าที่
2. ประชาชนเข้าร่วมดำเนินโครงการในลักษณะแรงงาน การบริจาคสิ่งของ อำนาจการตัดสินใจเป็นของเจ้าหน้าที่
3. ประชาชนเข้าร่วมโครงการและร่วมตัดสินใจกิจกรรมนั้นดำเนินอย่างไร แต่วัตถุประสงค์และการวางแผนเจ้าหน้าที่เป็นผู้ตัดสินใจ
4. ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมและเพิ่มบทบาทร่วมกับเจ้าหน้าที่ ในการควบคุมและประเมินโครงการว่าบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการหรือไม่
5. ประชาชนมีส่วนร่วมในการคิดและวางแผนโครงการ โดยประชาชนหรือตัวแทนเป็นผู้ตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการทั้งหมด

นอกจากนี้นักวิชาการอีกหลายท่านได้กล่าวถึง ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับระดับการมีส่วนร่วมที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น ดังนี้

Carry (1976 : 144) ได้กล่าวถึง ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการชุมชนไว้ 5 ประการ คือ

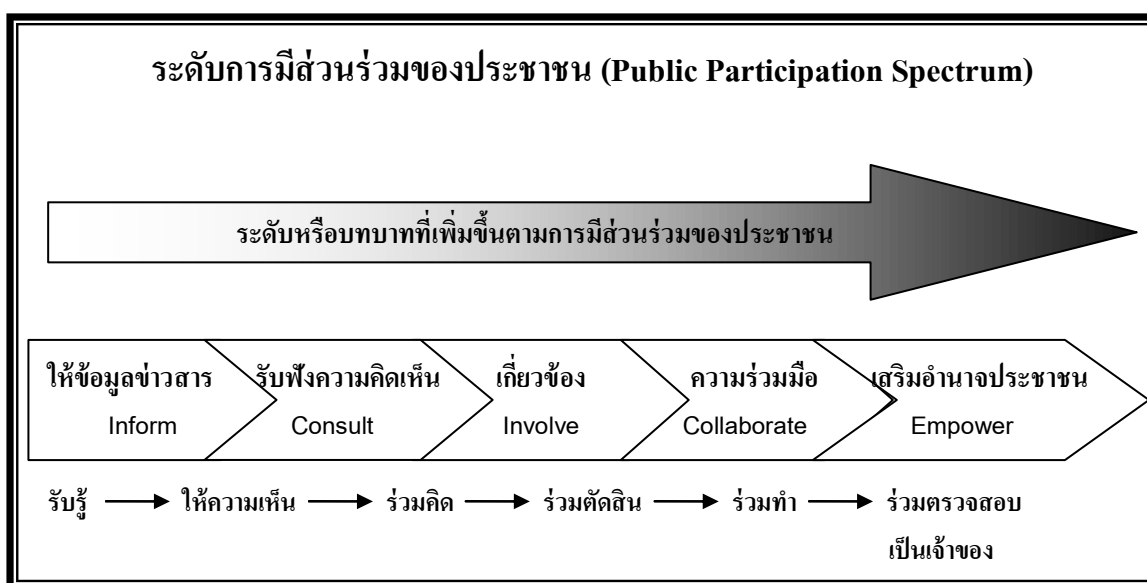
1. เป็นสมาชิก (Membership) หมายถึงเป็นคณะกรรมการชุมชน สมาชิกองค์กรชุมชน
2. เป็นผู้เข้าร่วมประชุม (Attendance at Meeting) หมายถึงเป็นการปฏิบัติของโครงการฯ
3. เป็นผู้ออกเงิน (Financial Contribution) หมายถึงเป็นผู้สนับสนุนทางการเงินและอุปกรณ์ต่างๆ ทั้งจากภายในและภายนอกชุมชน
4. เป็นกรรมการ (Membership on Committees) หมายถึง เป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรมของโครงการฯ
5. เป็นประธานหรือผู้นำ (Position of Leadership) หมายถึง เป็นผู้ริเริ่มและขับเคลื่อนกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการ

Cohen & Uphoff (1980 : 219-222, อ้างถึงในเอกสิทธิ์ สุทธิศาสนกุล, 2545 : 11) ได้แบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 แบบ คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision making) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ริเริ่มตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจ และตัดสินใจปฏิบัติการ
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) ประกอบด้วย การสนับสนุนด้านทรัพยากร การบริหาร และการประสานขอความร่วมมือ
3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits)
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วมของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการมาใช้เป็นตัวแปรในการศึกษา เนื่องจากเป็นหลักเกณฑ์ที่มีข้อกฎหมายเป็นตัวกำหนดให้ทุกส่วนราชการต้องดำเนินการตาม ดังนี้

ภาพที่ 2.2 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

(สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2553)

1. ระดับการให้ข้อมูลข่าวสาร (Inform) เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าสู่กระบวนการมีส่วนร่วมในเรื่องต่าง ๆ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนและเสริมสร้างความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับประเด็นปัญหา ทางเลือกและทางเลือก
2. ระดับการให้คำปรึกษาหารือ (Consult) เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง และความคิดเห็น โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ได้รับข้อมูลและความคิดเห็นจาก

ประชาชนเกี่ยวกับสภาพปัญหา ความคิด เห็นและแนวทางแก้ไข เพื่อประกอบการตัดสินใจของหน่วยงานภาครัฐ

3. ระดับการเข้าไปเกี่ยวข้อง (Involve) เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน หรือร่วมเสนอแนะแนวทางที่นำไปสู่การตัดสินใจ โดยมีเป้าหมายเพื่อร่วมทำงานกับประชาชน และสร้างความมั่นใจให้ประชาชนว่า ความต้องการของประชาชนได้ถูกนำไปพิจารณาเป็นทางเลือกในการบริหารงานของภาครัฐ

4. ระดับการร่วมมือ (Collaboration) เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนการดำเนินงาน โดยมีเป้าหมายเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมมีบทบาทเป็นหุ้นส่วนหรือภาคีในการดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง

5. ระดับการมอบอำนาจการตัดสินใจ (Empower) เป็นการเสริมอำนาจในการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมของหน่วยงานภาครัฐให้แก่ประชาชน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ประชาชนเป็นผู้มีบทบาทเต็มในการตัดสินใจ โดยมีภาครัฐทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุน

ปัญหาการมีส่วนร่วม

วุฒิสาร ตันไชย (2543 : 105-112) ได้กล่าวถึงเงื่อนไขที่ประชาชนส่วนใหญ่ไม่เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองเท่าที่ควร นั้นเป็นเพราะเหตุดังนี้

1. ทักษะของประชาชนที่มีต่อการเมือง คิดว่าการเมืองเป็นเรื่องไกลตัว ไม่ตอบสนองความต้องการของคนในท้องถิ่น มองการเมืองเป็นเรื่องของนักการเมือง ไม่ใช่เรื่องของประชาชน
2. ความรู้สึกของประชาชนที่มีต่อท้องถิ่นและความเป็นท้องถิ่น กล่าวคือ คนไทยขาด Civic Culture ขาดความรู้สึกร่วมกันกับท้องถิ่น ไม่สนใจติดตามตรวจสอบ กำกับดูแลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำหน้าที่ตอบสนองความต้องการและพัฒนาท้องถิ่นให้ก้าวหน้า
3. วิถีชีวิตของประชาชนในแต่ละท้องถิ่น คือชาวบ้านจะมีความประนีประนอมสูงเพราะมีความสัมพันธ์ในเครือญาติ และมีความเกรงใจ ประกอบกับชาวบ้านมีการพูดคุยกันเมื่อเกิดปัญหา
4. วัฒนธรรมการยึดตัวบุคคล เป็นผลมาจากสังคมไทยเป็นระบบอุปถัมภ์ ประชาชนขาดความรู้ที่แท้จริงทำให้ถูกชี้นำและขาดอิสระในการตัดสินใจ

สถาบันดำรงราชานุภาพ (2546 : 42) ได้ทำการศึกษาวิเคราะห์เรื่องสถานการณ์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารกิจการสาธารณะของประเทศไทย โดยสรุปว่ามีปัญหาและอุปสรรคและทำให้การดำเนินโครงการหลายประเภทเป็นไปอย่างไม่โปร่งใสอาจกล่าวได้ว่าเกิดขึ้นจากเหตุปัจจัยที่สำคัญ 2 ประการคือ

1. ประชาชนยังขาดความตระหนัก ซึ่งหมายถึง ความรู้ ความเข้าใจที่แท้จริงในสิทธิและบทบาทหน้าที่ของตนเอง และจิตสำนึก ซึ่งหมายถึงความรู้สึกรับผิดชอบต่อส่วนรวมและสิ่งแวดล้อม

เรื่องปัจเจกบุคคล แต่ละคนอาจมองการบริหารกิจการสาธารณะในลักษณะที่ว่ามิใช่บทบาทหน้าที่ของตน องค์การหรือหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบจัดการให้กับประชาชน อีกประเด็นหนึ่งประชาชนอาจมองว่าตนเองมิได้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรง การเข้าไปมีส่วนร่วมจึงไม่อาจทำให้ตัวเองได้รับผลประโยชน์อะไร

2. ระบบราชการเดิมไม่เอื้อต่อการมีส่วนร่วม ซึ่งระบบอุปถัมภ์เป็นอุปสรรคสำคัญที่ขัดขวางการมีส่วนร่วมของประชาชน อีกทั้งระบบราชการยังไม่กระจายอำนาจให้แก่ประชาชนอย่างแท้จริง รวมทั้งเจ้าหน้าที่หรือข้าราชการมองว่าประชาชนเป็นเพียงผู้รับผลประโยชน์ การเข้ามามีส่วนร่วมอาจทำให้งานล่าช้า รุงรัง และไม่ทันการ

สมคิด เลิศไพฑูรย์ (2543 : 29) กล่าวว่า iva ที่ผ่านมาการปกครองท้องถิ่นเป็นการปกครองตนเองโดยทางอ้อม คือ ผ่านสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือฝ่ายบริหารท้องถิ่นที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนซึ่งระบบนี้ทำให้ประชาชนห่างเหินกิจกรรมของท้องถิ่นตน โดยกิจกรรมของท้องถิ่นเป็นเรื่องของ “นักการเมืองท้องถิ่น” เท่านั้น ซึ่งนับว่าเป็นอุปสรรคอย่างยิ่งในการพัฒนาท้องถิ่นหลายประการ คือ

1. เมื่อประชาชนรู้สึกว่าการเมืองเป็นเรื่องของนักการเมืองท้องถิ่นเท่านั้น เขาจะไม่มีความรู้สึกว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นเป็นของตน การเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหรือการเสียสละเพื่อท้องถิ่นจึงไม่มี

2. การห่างเหินจากท้องถิ่นของประชาชน ทำให้นักการเมืองท้องถิ่นขาดตรวจสอบจากประชาชนการดำเนินงานจึงเกิดการบกพร่องขึ้นได้ง่าย จนถึงขั้นทุจริต คอร์รัปชัน แม้จะมีการตรวจสอบฝ่ายบริหารจากสภาท้องถิ่น แต่ก็ไม่มีประสิทธิภาพมากนัก

จันทนา สุทธิจรี (2544 : 427-429) กล่าวว่า ปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในสังคมไทย ยังคงมีในประเด็นดังนี้

1. การเพิกเฉยต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ซึ่งในประชาชนกลุ่มชั้นกลางขึ้นไปปฏิเสธที่จะมีส่วนร่วมในรูปแบบที่เป็นทางการ เนื่องจากปัญหาจากการขาดความเชื่อถือศรัทธาต่อพฤติกรรมของนักการเมืองและพรรคการเมือง อีกทั้งวิถีชีวิตในโลกเศรษฐกิจแบบทุนนิยมทำให้ขาด “สาธารณประโยชน์จิต” คือมองเห็นประโยชน์ส่วนตน มากกว่าส่วนรวมส่วนประชาชนที่เป็นกลุ่มคนระดับล่างนั้นจะขาดความรู้ความเข้าใจในการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยเหตุจากฐานะยากจน ขาดการศึกษา ขาดโอกาสการประกอบอาชีพ

2. การมีส่วนร่วมทางการเมืองในเชิงสัญลักษณ์ โดยปราศจากความตระหนักความเข้าใจในคุณค่าและความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างแท้จริง หรือเป็นการมีส่วนร่วมเพราะ

อิทธิพลของปัจจัยแทรกซ้อนอื่น ๆ เช่นการซื้อสิทธิขายเสียง ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาอื่นๆ ตามมามากมาย เช่น การทุจริต คอร์รัปชัน

3. การมีส่วนร่วมอย่างไม่มีระบบ เป็นพฤติกรรมการมีส่วนร่วมที่ก่อให้เกิดผลกระทบในเชิงทำลายความสงบสุขของสังคมและพัฒนาการทางการเมือง

4. การมีส่วนร่วมในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการที่มากเกินไป เนื่องจากการใช้นโยบายที่เกิดผลกระทบกับประชาชน ทำให้เกิดภาวะกดดันกับข้อใจจนต้องถูกออกมาเรียกร้อง กดดัน และเผชิญหน้ากับอำนาจรัฐ โดยการก่อกบฏ การประท้วง จนอาจเกิดการเคลื่อนย้ายอำนาจทางการเมืองโดยวิถีทางนอกระบบประชาธิปไตย

5. การมีส่วนร่วมในลักษณะของการจัดตั้งเพื่อผลประโยชน์แอบแฝง เป็นการระดมสรรพกำลังทางการเมืองของประชาชนมาเป็นฐานรองรับอำนาจหรือวัตถุประสงค์ทางการเมืองหรือก่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายอำนาจทางการเมืองของนักการเมือง หรือพรรคการเมือง

6. วิธีคิดหรือพฤติกรรมของบุคลากรของรัฐ โดยมองเห็นพฤติกรรมการมีส่วนร่วมด้วยการชุมนุมประท้วง ไม่เห็นด้วยหรือคัดค้านนโยบายของรัฐ เป็นพฤติกรรมของการก่อความไม่สงบ วุ่นวายเป็นอุปสรรคต่อการทำงานของรัฐบาล

จากการศึกษาแนวคิดทางวิชาการที่ได้ทบทวนข้างต้นได้นำมาสู่การกำหนดตัวแปรดังนี้

ปัจจัยการมีส่วนร่วม หมายถึง องค์ประกอบสำคัญที่ช่วยจูงใจ สนับสนุน หรือผลักดันให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมตามแผนพัฒนา 3 ปี ของเทศบาลเมืองชุมพร ซึ่งในการศึกษาค้างนี้ประกอบด้วย (1) ปัญหา (2) ผลประโยชน์ (3) แรงกดดันทางสังคม (4) ค่านิยม (5) ข้อกฎหมาย (6) ปัจจัยส่วนบุคคล (7) ข้อมูลข่าวสาร และ (8) ผู้นำ

ระดับการมีส่วนร่วม หมายถึง ระดับความเข้มข้นในการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อวิธีการทำงานของเทศบาลเมืองชุมพร ซึ่งในการศึกษาค้างนี้แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้ (1) ระดับการให้ข้อมูลข่าวสาร (2) ระดับการให้คำปรึกษาหารือ (3) ระดับการเข้าไปเกี่ยวข้อง (4) ระดับการร่วมมือ และ (5) ระดับการมอบอำนาจการตัดสินใจ

แผนพัฒนาท้องถิ่น

กล่าวได้ว่า การวางแผนเป็นการมองไปเพิ่มทฤษฎีการวางแผนข้างหน้า อาจเป็นช่วงสั้นระยะปานกลาง หรือระยะยาว และเป็นกระบวนการกำหนดการใช้ทรัพยากรขององค์กร โดยกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ไว้ล่วงหน้าให้บรรลุภารกิจ วัตถุประสงค์ นโยบาย เป้าหมาย และเป้าหมายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น จะเกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของประชาชนท้องถิ่นในอนาคต

ดังนั้นการที่ท้องถิ่นจะพัฒนาไปในทิศทางใด จำเป็นต้องมีการกำหนด วิสัยทัศน์ หรือภาพในอนาคต และแปลงมาสู่การปฏิบัติ ดังนั้น ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำและประสานแผนพัฒนา ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 จึงได้กำหนดประเภทของแผนพัฒนาขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นไว้ 2 ประเภท คือ

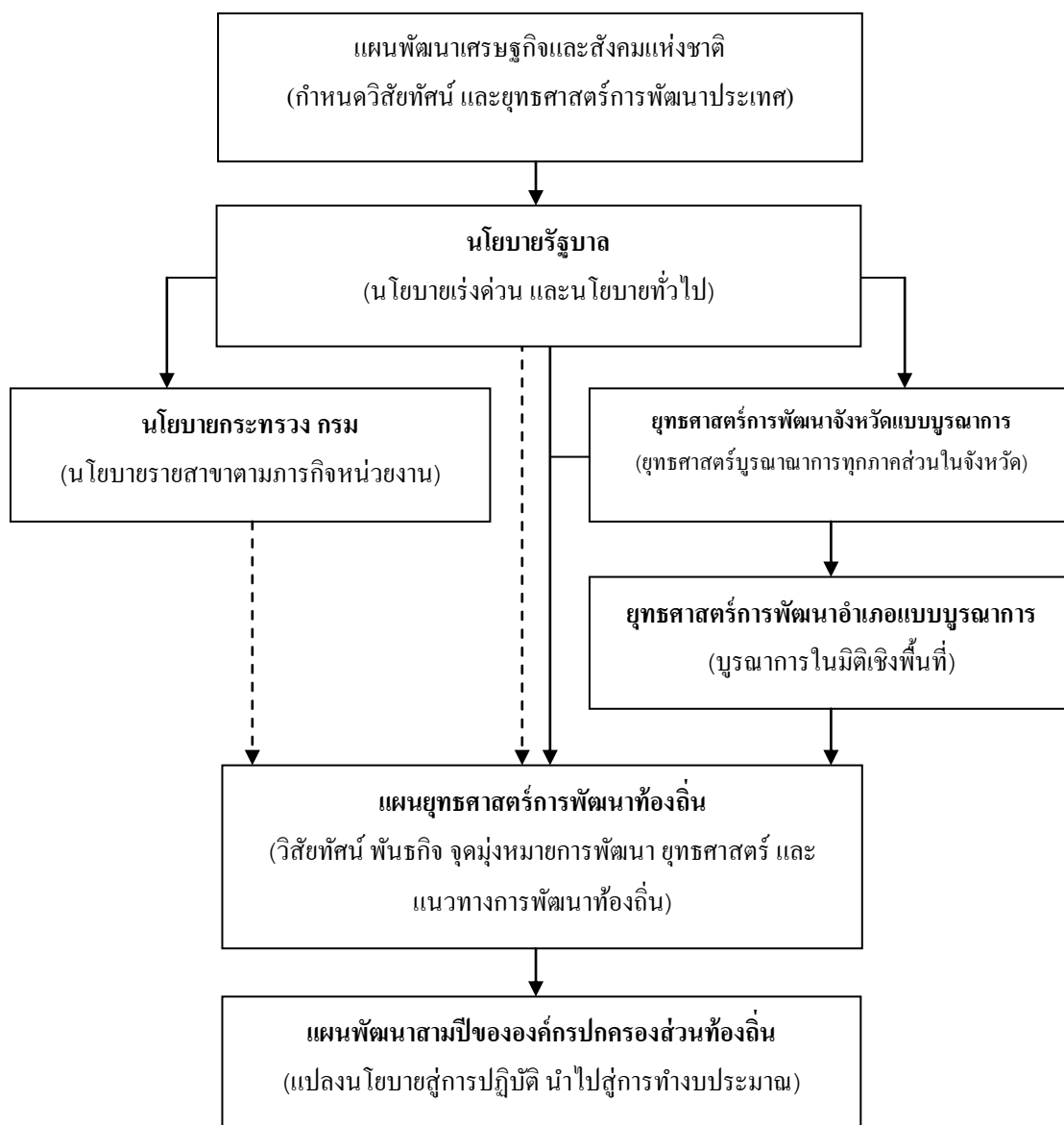
1. แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา เป็นแผนพัฒนาระยะยาว
2. แผนพัฒนาสามปี เป็นแผนพัฒนาแบบหมุนเวียน (Rolling Plan) ที่ต้องมีการทบทวนและจัดทำทุกปี ซึ่งจะนำไปสู่กระบวนการการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 มาตรา 16 และมาตรา 17 บัญญัติให้เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบลและการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปพิเศษมีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง และองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดซึ่งนอกจากจะมีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเองแล้วยังมีอำนาจหน้าที่ในการประสานการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนดอีกด้วย (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2548)

เนื่องจากการวางแผนทั้งในระยะสั้นและระยะยาวเกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบาย การปกครองการบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลังและการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีความเป็นอิสระในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นและการดำเนิน ตามแผน ความเป็นอิสระนั้นไม่ได้หมายถึงความเป็นอิสระในฐานะเป็น “รัฐอิสระ” แต่เป็นการมอบอำนาจหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะบางส่วนให้ และยังคงอยู่ในการ กำกับดูแล หรือตรวจสอบ โดยรัฐบาลและประชาคมอีกด้วย ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องตระหนักว่าแผน พัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องสอดคล้องกับแผนพัฒนาระดับต่าง ๆ ได้แก่แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายของรัฐบาล แผนกระทรวง แผนกรม และรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ ซึ่งเป็นแผนระดับชาติ ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด และแผนพัฒนาจังหวัดในระดับจังหวัด ตลอดจนยุทธศาสตร์การพัฒนาอำเภอและแผนพัฒนาอำเภอในระดับอำเภอ (ดังในภาพที่ 2.3) ซึ่งในการกำหนดยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาระดับจังหวัดและอำเภอนั้น ทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาคมจะมีส่วนเกี่ยวข้องอยู่ด้วย

ภาพที่ 2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างแผนพัฒนาระดับต่าง ๆ กับแผนพัฒนาท้องถิ่น

(กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2548)

ซึ่งในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น และแผนพัฒนาสามปีผู้ที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้อง ตระหนักถึงขั้นตอน และกำหนดเวลาของการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาและ แผนพัฒนาของทั้ง ระดับจังหวัดและระดับอำเภอด้วย

ประเภทของแผนพัฒนาท้องถิ่น

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำและประสานแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 กำหนดประเภทของแผนพัฒนาท้องถิ่นไว้ 2 ประเภท ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา หมายความว่า ยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแสดงถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในอนาคต โดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนาอำเภอ

แผนพัฒนาสามปี หมายถึง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการ อันมีลักษณะเป็นการกำหนดรายละเอียดแผนงาน โครงการพัฒนาที่จัดทำขึ้น สำหรับปีงบประมาณแต่ละปี ซึ่งมีความต่อเนื่องและเป็นแผนก้าวหน้าครอบคลุมระยะเวลาสามปีโดยมีการทบทวนเพื่อปรับปรุงเป็นประจำทุกปี

ซึ่งการจัดทำแผนพัฒนาสามปี จะมีความเชื่อมโยงกับการจัดทำงบประมาณประจำปีอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากการจัดทำงบประมาณในระบบมุ่งเน้นผลงาน

สำหรับแผนปฏิบัติการที่กำหนดไว้ในระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำและประสานแผนพัฒนาท้องถิ่น พ.ศ. 2546 นั้น มิใช่การจัดทำแผนพัฒนาแต่เป็นเอกสารที่รวบรวมแผนงาน โครงการ กิจกรรมที่ดำเนินการจริงทั้งหมดในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละปีงบประมาณเพื่อให้ทราบกิจกรรมการพัฒนาในพื้นที่ ที่ดำเนินการ

องค์กรในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยฯ ได้กำหนดองค์กรในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นไว้สรุปได้ ดังนี้

1. คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น เป็นองค์กรที่มีหน้าที่กำหนดแนวทางการพัฒนาของท้องถิ่นให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายรัฐบาล แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาอำเภอ การผังเมือง ตลอดจนให้คำปรึกษาหารือเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น
2. คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เป็นองค์กรที่มีหน้าที่จัดทำร่างแผนพัฒนาให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาที่คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นกำหนด
3. คณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่น เป็นองค์กรที่ทำหน้าที่กำหนดกรอบทิศทาง แนวทาง รวมทั้งประสานการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ และ แนวทางการ พัฒนาจังหวัด อำเภอ ตรวจสอบวิเคราะห์และประสานแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัด และให้ความเห็นชอบร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา หรือแผนพัฒนา 3 ปี ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัด รวบรวมข้อมูลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ในการประสานแผน

ทั้งนี้คณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่น อาจมอบอำนาจในการให้ความเห็นชอบร่างแผนพัฒนาฯ ให้คณะกรรมการประสานแผนระดับอำเภอ เพื่อปฏิบัติหน้าที่แทนได้ภายใต้การกำหนดกรอบนโยบาย แนวทางการพัฒนาที่คณะกรรมการประสานแผนกำหนด

สำหรับองค์ประกอบขององค์กรในการจัดทำและประสานแผนพัฒนา (ยกเว้นคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนา) จะมีลักษณะ “ไตรภาคี” โดยมีองค์ประกอบจาก ตัวแทนของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตัวแทนของราชการบริหารส่วนภูมิภาคและรัฐวิสาหกิจ และตัวแทนจาก ภาคประชาชน ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการประสานงานและบูรณาการรวมทั้ง สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานท้องถิ่น

แนวคิดหลักในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

จากแนวคิดในการวางแผน และหลักการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นในเชิงยุทธศาสตร์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีแนวคิดในการจัดทำและประสานแผนพัฒนาอย่างน้อย 4 แนวคิด ดังนี้

1. แนวคิดที่ 1 : กระบวนการแก้ไขปัญหา

เริ่มด้วยการตอบคำถามอย่างเป็นขั้นตอนดังนี้

(1) ปัญหาคืออะไร (2) ปัญหามีสาเหตุมาจากอะไร (3) จุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ในการแก้ปัญหาคืออะไร และ (4) วิธีการหรือแนวทางแก้ปัญหาคืออะไร

ซึ่งในการตอบปัญหาที่ 4 ต้องใช้ความสามารถในการคาดการณ์ และความรู้ทางวิชาการทั้งที่เป็นทฤษฎีและปรึกษาจากผู้รู้ ผู้มีประสบการณ์

2. แนวคิดที่ 2 : กระบวนการและเนื้อหาของวิธีการ

แนวคิดนี้ จะเกี่ยวข้องกับการกำหนดโครงการเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และมุ่งสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ โดยที่จะต้องตอบคำถามทั้ง 8 คำถามคือ

(1) จะทำไปทำไม (2) จะทำอะไร (3) จะทำที่ไหน (4) จะทำเมื่อไร (5) จะทำโดยใคร (6) จะทำเพื่อใคร (7) จะทำอย่างไร และ (8) จะใช้จ่ายเท่าไร

3. แนวคิดที่ 3 : ความคิดสร้างสรรค์

เป็นการมองอนาคตที่ต้องอาศัยความรู้ที่เกิดจาก

(1) สัญชาตญาณ หรือการเรียนรู้จากประสบการณ์ (2) องค์กรแห่งการเรียนรู้ หรือเรียนรู้จากข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น (3) เรียนรู้จากผู้อื่น โดยอาจศึกษาเปรียบเทียบจากบทเรียนแห่งความสำเร็จ (Benchmark) ของหน่วยงานอื่น รวมทั้งการศึกษางานวิจัยต่าง ๆ และ (4) การวิเคราะห์สถานการณ์ ซึ่งเป็นการประเมินสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก

4. แนวคิดที่ 4 : การตัดสินใจ

ต้องตัดสินใจด้วยการวิเคราะห์ข้อมูล และผสมผสานหลักการตัดสินใจแบบมีเหตุผล (Rationalism) กับหลักการตัดสินใจแบบเพิ่มขึ้น (Instrumentalism) แต่ทั้งนี้ต้องมุ่งการบรรลุวัตถุประสงค์ของการพัฒนาและประโยชน์ของประชาชนเป็นสำคัญ

จากแนวคิดข้างต้นสามารถสรุปได้ว่าการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ต้องปรับกระบวนการคิด โดยมุ่งเน้นผลที่จะเกิด (ผลลัพธ์) เป็นตัวตั้งแล้วนำมาคิดหางานที่จะทำ (ผลผลิต) รวมทั้งวิธีการที่จะทำงานนั้นให้สำเร็จและมีประสิทธิภาพ (กระบวนการ) ซึ่งจะนำไปสู่การพิจารณาจัดสรรทรัพยากรการบริหารเพื่อดำเนินการได้อย่างเหมาะสม

ข้อมูลพื้นฐานเทศบาลเมืองชุมพร

ความเป็นมาของเทศบาลเมืองชุมพร

เทศบาลเมืองชุมพร ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2479 ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งเทศบาลเมืองชุมพร พุทธศักราช 2479 ซึ่งในขณะนั้นมีพื้นที่ในเขตเทศบาล 2.9 ตารางกิโลเมตร มีประชากรประมาณ 3,000 คน และมีบ้านเรือนในความรับผิดชอบประมาณ 500 หลังคาเรือน และได้มีพระราชกฤษฎีกาเปลี่ยนแปลงเขตพื้นที่รับผิดชอบของเทศบาลเมืองชุมพร โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกาเล่ม 111 ตอนที่ 31 ก. ลงวันที่ 28 กรกฎาคม 2537 โดยมีรายละเอียดดังเช่นในปัจจุบัน

สภาพทั่วไป

1. ที่ตั้งและอาณาเขต

เทศบาลเมืองชุมพร ตั้งอยู่บนถนนปรมินทรมรรคาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดชุมพร ซึ่งอยู่ในบริเวณชุมชนที่มีกิจกรรมธุรกิจการค้าและการบริการ ห่างจากกรุงเทพมหานครโดยทางรถยนต์ประมาณ 463 กิโลเมตร และทางรถไฟประมาณ 485 กิโลเมตร มีขนาดพื้นที่ 21.10 ตารางกิโลเมตร โดยครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมดของตำบลท่าตะเภา และพื้นที่บางส่วนของตำบลบางหมาก ตำบลตากแดด ตำบลวังไผ่ ตำบลนาทุ่ง และตำบลขุนกระโทก มีอาณาเขต ดังนี้

ภาพที่ 2.4 แผนที่และอาณาเขตของเทศบาลเมืองชุมพร

(เทศบาลเมืองชุมพร, 2554)

ทิศเหนือ จดคลองชลประทานสามแก้ว(ตำบลบางลึกและตำบลนาชะอัง)

ทิศตะวันออก จดคลองหนองม่วงค่อม-คลองท่านางสังข์(ตำบลท่ายาง)

ทิศใต้ จดสะพานคลองท่าตะเภา(ตำบลบางหมาก และตำบลตากแดด)

ทิศตะวันตก จดเขตเทศบาลตำบลวังไผ่และตำบลขุนกระโทก

2. ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะพื้นที่โดยทั่วไป เป็นที่ราบริมแม่น้ำ และมีความลาดเอียงของพื้นที่เนื่องจากเทศบาลเมืองชุมพรเป็นพื้นที่ที่อยู่ระหว่างแนวเทือกเขาตะนาวศรีฝั่งตะวันตก และชายฝั่งทะเลด้าน ตะวันออก ดังนั้นพื้นที่จึงมีความลาดเอียงจากด้านทิศตะวันตกสู่ด้านทิศตะวันออกลงสู่ทะเล

3. ลักษณะภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศโดยทั่วไปมีฝนตกชุกตลอดปี เนื่องจากได้รับมรสุมทั้ง 2 ด้าน คือ มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือและมรสุมตะวันออกเฉียงใต้ ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยตลอดปีเท่ากับ 1,701.9 มิลลิเมตร อากาศจะเย็นสบายในช่วงฤดูฝนและไม่ร้อนจัดในช่วงฤดูร้อน อุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปีประมาณ 27.1 องศาเซลเซียส

4. สภาพเศรษฐกิจ

ประชากรในเขตเทศบาลส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย โดยเฉพาะในบริเวณชุมชนย่านธุรกิจการค้าซึ่งสถานประกอบการค้าจะเป็นร้านค้า บริการและร้านค้าปลีกเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งประกอบด้วย ร้านให้บริการต่าง ๆ และร้านขายสินค้าอุปโภคบริโภค เช่น ร้านขายอาหาร เครื่องดื่ม

ร้านขายของเบ็ดเตล็ด ร้านเสริมสวย เป็นต้น ส่วนอาชีพอื่นอันได้แก่ การทำนา ทำสวนผลไม้ ประมง จะอยู่ในพื้นที่รอบนอกเขต เทศบาลเมืองชุมพร

5. สภาพสังคม

5.1 ประชากร

ในเขตเทศบาลเมืองชุมพร มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 33,529 คน เป็นเพศชาย 15,828 คน เพศหญิง 17,701 คน เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 24,550 คน มีจำนวนหลังคาเรือน 16,268 หลังคาเรือน

5.2 การศึกษา

สถานการศึกษาในเขตเทศบาลมีจำนวน 12 แห่ง จำแนกเป็น

5.2.1 ระดับก่อนประถมศึกษา

- 1) โรงเรียนในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 2 โรงเรียน
- 2) โรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน จำนวน 3 โรงเรียน
- 3) โรงเรียนในสังกัดเทศบาล จำนวน 2 โรงเรียน

5.2.2 ระดับมัธยมศึกษา

- 1) โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชุมพร เขต 1 จำนวน 2
โรงเรียน
- 2) โรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน จำนวน 2 โรงเรียน
- 3) โรงเรียนในสังกัดเทศบาล จำนวน 1 โรงเรียน

5.2.3 ระดับอาชีวศึกษาและระดับอุดมศึกษา จำนวน 1 โรงเรียน

5.3 ศาสนาและวัฒนธรรม

ประชากรในเขตเทศบาลเมืองชุมพร โดยส่วนใหญ่่นับถือศาสนาพุทธ รองลงมานับถือศาสนาอิสลาม และศาสนาคริสต์

5.3.1 ประเพณีท้องถิ่นที่สำคัญ ได้แก่

- 1) งานเข้าพรรษา (วันเพ็ญ 15 ค่ำ เดือน 8)
- 2) งานแข่งเรือหางมากร (เดือนตุลาคมถึงเดือนพฤศจิกายน)

5.3.2 เทศกาลที่สำคัญ ได้แก่

- 1) เทศกาลลอยกระทง (วันเพ็ญ 15 ค่ำ เดือน 12)
- 2) เทศกาลสงกรานต์ (วันที่ 12-13 เมษายน)
- 3) เทศกาลวันขึ้นปีใหม่ (วันที่ 1 มกราคม)

5.4 การสาธารณสุข

ประชากรใน เขตเทศบาลเมืองชุมพร สามารถเข้ารับบริการสาธารณสุขจากสถานบริการสาธารณสุขทั้งภาครัฐและเอกชน ได้ดังนี้

- 5.4.1 โรงพยาบาลของรัฐ จำนวน 1 แห่ง
- 5.4.2 โรงพยาบาลเอกชน จำนวน 2 แห่ง
- 5.4.3 ศูนย์บริการสาธารณสุขเทศบาลเมืองชุมพร จำนวน 1 แห่ง
- 5.4.4 ศูนย์ส่งเสริมการทำงานของไตเทศบาลเมืองชุมพร จำนวน 1 แห่ง
- 5.4.5 คลินิกแพทย์ จำนวน 22 แห่ง
- 5.4.6 คลินิกทันตแพทย์ จำนวน 7 แห่ง
- 5.4.7 ร้านขายยา จำนวน 25 แห่ง
- 5.4.8 ศูนย์สุขภาพชุมชน (PCU) จำนวน 1 แห่ง

โครงสร้างองค์กร

เทศบาลเมืองชุมพรได้กำหนดส่วนบริหารไว้ดังนี้

1. ฝ่ายการเมือง ประกอบด้วย ฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ ได้แก่ สมาชิกเทศบาล จำนวน 18 คน ฝ่ายบริหารประกอบด้วยนายกเทศมนตรี 1 คน รองนายกเทศมนตรี 3 คน
2. ฝ่ายประจำ มีปลัดเทศบาลเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานและพนักงานจ้างทั้งหมด มีรองปลัดเทศบาลทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยปลัดเทศบาลตามที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งในปัจจุบันเทศบาลเมืองชุมพรมีอัตรากำลังดังต่อไปนี้

พนักงานเทศบาลสามัญ	จำนวน 90 คน
พนักงานครูเทศบาล	จำนวน 76 คน
ลูกจ้างประจำ	จำนวน 31 คน
พนักงานจ้างตามภารกิจ	จำนวน 57 คน
พนักงานจ้างทั่วไป	จำนวน 169 คน

และได้กำหนดส่วนการบริหารไว้ดังนี้

- 2.1 สำนักปลัด มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับราชการทั่วไปของเทศบาลและราชการที่มีได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของกอง หรือส่วนราชการในเทศบาลโดยเฉพาะรวมทั้งกำกับและเร่งรัดการปฏิบัติราชการของส่วนราชการในเทศบาลให้เป็นไปตามนโยบาย แนวทางและแผนงาน การปฏิบัติราชการของเทศบาล

- 2.2 กองวิชาการและแผนงาน มีหน้าที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์นโยบายและแผนซึ่งมีลักษณะเพื่อประกอบการกำหนดนโยบายจัดทำแผนหรือโครงการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตาม

แผนและโครงการต่าง ๆ ซึ่งอาจเป็นนโยบายแผนงานและโครงการทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การบริหารหรือความมั่นคงของประเทศ ทั้งนี้ อาจเป็นนโยบายแผนงานของเทศบาลเมืองชุมพรและโครงการระดับชาติ ระดับกระทรวง ระดับกรม หรือระดับจังหวัดแล้วแต่กรณี และปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้องงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

2.3 กองคลัง มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานการจ่าย การรับ การนำส่งเงิน การเก็บรักษาเงินและเอกสารทางการเงิน การตรวจสอบใบสำคัญ ฎีกา งานเกี่ยวกับเงินเดือน ค่าจ้าง ค่าตอบแทน เงินบำเหน็จบำนาญ เงินอื่น ๆ งานเกี่ยวกับการจัดทำงบประมาณฐานะทางการเงิน การจัดสรรเงินต่าง ๆ การจัดทำบัญชีทุกประเภท ทะเบียนคุมเงินรายได้และรายจ่าย งานทำงานทดลอง ประจำเดือน ประจำปี งานเกี่ยวกับการพัสดุของเทศบาลและงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องและที่ได้รับมอบหมาย

2.4 กองช่าง มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการสำรวจ ออกแบบจัดทำข้อมูลทางด้านวิศวกรรม การจัดและทดสอบคุณภาพวัสดุ งานออกแบบและเขียนแบบการตรวจสอบ การก่อสร้างงานควบคุมอาคารตามระเบียบกฎหมาย งานแผนปฏิบัติงานก่อสร้างและซ่อมบำรุง การก่อสร้างและซ่อมบำรุง งานแผนงานด้านวิศวกรรมเครื่องจักรกลการรวบรวมประวัติติดตาม ควบคุม การปฏิบัติงานเครื่องจักรกล การควบคุม การบำรุงรักษาเครื่องจักรกลและยานพาหนะ งานเกี่ยวกับงานแผนงานควบคุมเก็บรักษา การเบิกจ่ายวัสดุ อุปกรณ์ อะไหล่ น้ำมันเชื้อเพลิงและงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องและที่ได้รับมอบหมาย

2.5 กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม มีหน้าที่เกี่ยวกับสาธารณสุขชุมชนส่งเสริมสุขภาพและอนามัย กองป้องกันโรคติดต่อ งานสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อมและงานอื่น ๆ เกี่ยวกับการให้บริการด้านสาธารณสุข งานสัตวแพทย์ ในกรณีที่ยังไม่ได้จัดตั้งกองแพทย์ จะมีงานด้านการรักษาพยาบาลในเบื้องต้นเกี่ยวกับศูนย์บริการสาธารณสุขและงานทันตสาธารณสุข

2.6 กองการศึกษา มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาและพัฒนาการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบการศึกษา การศึกษานอกระบบการศึกษาและการศึกษาตามอัธยาศัยเช่น การจัดการศึกษาปฐมวัย อนุบาลศึกษา มัธยมศึกษาและอาชีวศึกษาโดยให้มีงานธุรการ งานการเจ้าหน้าที่ งานบริหารวิชาการ งานโรงเรียน งานศึกษานิเทศก์ งานกิจการนักเรียน งานศึกษาปฐมวัย งานขยายโอกาสทางการศึกษา ส่งเสริมประเพณี ศิลปวัฒนธรรม งานกีฬาและนันทนาการ งานกิจกรรมเด็กเยาวชนและการศึกษานอกโรงเรียน และงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องตามที่ได้รับมอบหมาย

2.7 กองสวัสดิการและสังคม สำนักสวัสดิการและสังคมมีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการสังคมสงเคราะห์ การส่งเสริมสวัสดิการเด็กและเยาวชน การพัฒนาชุมชน การจัดระเบียบชุมชนหนาแน่นและชุมชนแออัด การจัดให้มีและสนับสนุนกิจกรรมศูนย์เยาวชน การส่งเสริมงาน

ประเพณีท้องถิ่นและงานสาธารณะ การให้คำปรึกษาแนะนำหรือตรวจสอบเกี่ยวกับงานสวัสดิการสังคม และปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

บทบาทและอำนาจหน้าที่

ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2543 กำหนดไว้แจ้งชัด ซึ่งอาจจำแนกที่มาของอำนาจหน้าที่ดังกล่าวได้คือ

1. อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายจัดตั้งเทศบาลกำหนด

โดยสามารถแบ่งแยกประเภทอำนาจหน้าที่ของเทศบาลไว้เป็น 2 ส่วน คือ หน้าที่บังคับหรือหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ และอำนาจหน้าที่ ที่เลือกปฏิบัติ ทั้งยังได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของเทศบาลในฐานะต่างๆ ดังนี้

1.1 หน้าที่บังคับหรือหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติ

มาตรา 53 ภายใต้อำนาจแห่งกฎหมาย เทศบาลเมือง มีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล ดังต่อไปนี้

1.1.1 กิจการตามที่ระบุไว้ในมาตรา 50 ซึ่งบังคับให้เทศบาลมีหน้าที่ต้องทำให้เขตเทศบาล ดังต่อไปนี้

- 1) รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน
- 2) ให้มีและบำรุงทางบกและทางน้ำ
- 3) รักษาความสะอาดของถนน หรือทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
- 4) ป้องกันและระงับโรคติดต่อ
- 5) ให้มีเครื่องใช้ในการดับเพลิง
- 6) ให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรม
- 7) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
- 8) บำรุงศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

9) หน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของเทศบาล

1.1.2 ให้มีน้ำสะอาดหรือการประปา

1.1.3 ให้มีโรงฆ่าสัตว์

1.1.4 ให้มีและบำรุงสถานที่ทำการพิทักษ์และรักษาคนเจ็บไข้

1.1.5 ให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ

1.1.6 ให้มีและบำรุงส้วมสาธารณะ

1.1.7 ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
 1.1.8 ให้มีการดำเนินกิจการโรงรับจำนำหรือสถานสินเชื่อท้องถิ่น
 มาตรา 54 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายเทศบาลเมือง อาจจัดทำกิจการใด ๆ ในเขต
 เทศบาล ดังต่อไปนี้

- 1.2.1 ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือและท่าข้าม
- 1.2.2 ให้มีสุสานและฌาปนสถาน
- 1.2.3 บำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร
- 1.2.4 ให้มีและบำรุงการสงเคราะห์มารดาและเด็ก
- 1.2.5 ให้มีและบำรุงโรงพยาบาล
- 1.2.6 ให้มีการสาธารณสุข
- 1.2.7 จัดทำกิจการซึ่งจำเป็นเพื่อการสาธารณสุข
- 1.2.8 จัดตั้งและบำรุงโรงเรียนอาชีวศึกษา
- 1.2.9 ให้มีและบำรุงสถานที่สำหรับการกีฬาและพลศึกษา
- 1.2.10 ให้มีและบำรุงสวนสาธารณะ สวนสัตว์ และสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
- 1.2.11 ปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรม และรักษาความสะอาดเรียบร้อยของท้องถิ่น
- 1.2.12 เทศพาณิชย์

การพัฒนาเทศบาล

ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2543 กำหนดไว้แจ้งชัด ซึ่งอาจ
 จำแนกที่มาของอำนาจหน้าที่ดังกล่าวได้คือ

เทศบาลเมืองชุมพรได้กำหนดแนวทางในการพัฒนาเทศบาลไว้ดังนี้

1. วิสัยทัศน์ (vision)

“ชุมพรเมืองน่าอยู่ เชิดชูคุณธรรม น้อมนำเศรษฐกิจพอเพียง เคียงคู่ดูแลสิ่งแวดล้อม
 พร้อมพัฒนาคุณภาพชีวิต ส่งเสริมธุรกิจชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืน”

2. พันธกิจ (Mission)

- 2.1 พัฒนาระบบการบริการสาธารณสุขปโภค สาธารณูปการ รวมถึงการคมนาคมขนส่ง
 ให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการได้อย่างครอบคลุมทั่วถึง และเพียงพอกับความต้องการของประชาชน
- 2.2 อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งพัฒนาประสิทธิภาพ
 ในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างประหยัดและคุ้มค่าสอดคล้องกับ
 ศักยภาพพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

2.3 พัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่น ด้วยการสร้างรายได้ด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น สร้างสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น

2.4 สอดประสานกับรัฐบาล เพื่อให้ได้งบประมาณมาอย่างเป็นสัดส่วนที่เป็นธรรม

2.5 พัฒนาศักยภาพของตนเองและชุมชนให้เข้มแข็ง สามารถพึ่งพาตนเองได้

2.6 ส่งเสริมความมั่นคงและปลอดภัยในชีวิตของประชาชน

2.7 สร้างรายรับ ให้เมืองพึ่งพาตนเองได้ เช่น สร้างรายได้จากที่ดิน ทรัพยากรและกิจกรรมที่มีอยู่เดิม

3. แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา (พ.ศ.2551-2555)

3.1 ยุทธศาสตร์ด้านการแก้ไขปัญหาความยากจน

แนวทางการพัฒนา ประกอบด้วย

3.1.1 ส่งเสริมการประกอบอาชีพ ฝึกอาชีพ ส่งเสริมการสร้างงาน และจ้างงานในชุมชน

3.1.2 ให้คนจนได้รับสิทธิการบริการด้านการแพทย์จากเทศบาลอย่างทั่วถึง

3.1.3 ให้สวัสดิการและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน

3.2 ยุทธศาสตร์ด้านการศึกษา

แนวทางการพัฒนา ประกอบด้วย

3.2.1 พัฒนาการให้บริการทางการศึกษาให้ครอบคลุมและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนโดยเด็กและเยาวชนที่ประสงค์จะเข้าเรียนในสังกัดเทศบาลสามารถได้รับการศึกษาตาม พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ มีแนวทางการดำเนินการดังนี้

1) ให้บริการการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีคุณภาพ พร้อมทั้งระบบการติดตาม

2) สร้างความเป็นเลิศทางวิชาการ

3.2.2 พัฒนาสถานที่ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

3.2.3 พัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีคุณภาพได้มาตรฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและพัฒนาประสิทธิภาพให้บริการด้วยการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาความรู้ความสามารถของบุคลากร พัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนให้รองรับการเปลี่ยนแปลงของโลก มีแนวทางการดำเนินการดังนี้

1) พัฒนาผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาให้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง

2) นำเทคโนโลยีสารสนเทศ และเทคโนโลยีสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้ในสถานศึกษา

3) พัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์และภาษาต่างประเทศให้ผู้เรียนมีความรู้

3.2.4 ให้ความช่วยเหลือด้านการศึกษา

3.3 ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาคนและสังคม

แนวทางการพัฒนา ประกอบด้วย

3.3.1 อนุรักษ์ เผยแพร่ และปลูกฝังศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

1) อนุรักษ์และพัฒนาศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสืบสานและส่งเสริมการท่องเที่ยว

2) สร้างแหล่งเรียนรู้ของเมือง เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีความรู้และภาคภูมิใจในเมืองของตนเอง และส่งเสริมการท่องเที่ยว

3.2 พัฒนาการให้บริการด้านสวัสดิการสังคม

3.2.1 เพิ่มประสิทธิภาพชุมชนและพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ

3.2.2 พัฒนาและเพิ่มศูนย์บริการสาขาเพื่อให้สวัสดิการสังคมและบริการด้านอื่นๆ แก่ประชาชน

3.2.3 จัดสวัสดิการเชิงรุกเข้าไปในชุมชนเพื่อให้ได้รับบริการทั่วถึง

3.3.3 พัฒนาการให้บริการด้านสาธารณสุข

3.3.4 กลุ่มครองผู้บริโภครให้มีความปลอดภัย

3.3.5 ใช้กีฬาและดนตรีเป็นยุทธศาสตร์พัฒนาคนและสังคมโดยการพัฒนาสถานที่บริการด้านกีฬาและการจัดการกีฬาและดนตรีให้ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนและใช้กีฬาและดนตรีเป็นเครื่องมือในการลดปัญหาทางสังคมและพัฒนาศักยภาพของคนในสังคมมีแนวทางการดำเนินการดังนี้

1) พัฒนากิจกรรมกีฬาและดนตรีต่าง ๆ ให้มีความหลากหลายและสนใจทุกกลุ่มทุกเพศและทุกวัย รวมถึงผู้ด้อยโอกาสให้มีการเล่นกีฬาและดนตรีมากขึ้น

2) สนับสนุนอุปกรณ์กีฬาลงสู่โรงเรียนและชุมชน

3.3.6 รักษาความสงบและความเป็นระเบียบเรียบร้อยในชุมชนเขตเมือง

3.3.7 ดูแลรักษาพยาบาลและแนะนำป้องกันมิให้เกิดการเจ็บป่วย

3.4 ยุทธศาสตร์ด้านการให้บริการ

แนวทางการพัฒนา ประกอบด้วย

3.4.1 พัฒนาสถานที่ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกในการให้บริการ

3.4.2 นำระบบบริการจุดเดียวเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) มาใช้ในหน่วยงาน
เพิ่มประสิทธิภาพการบริการประชาชน

3.4.3 พัฒนาบุคลากรให้มีทัศนคติและมีใจรักในการให้บริการ (Service Mind)

3.4.4 นำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรือเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการบริการ
ให้มีความสะดวก รวดเร็ว เสมอภาค

3.4.5 การให้บริการคำนึงถึงความสะดวกรวดเร็วโดยไม่ให้ประชาชนเสียเวลา
และลดค่าใช้จ่าย

3.5 ยุทธศาสตร์ด้านการบริหาร

แนวทางการพัฒนา ประกอบด้วย

3.5.1 พัฒนาประสิทธิภาพในการบริหารโดยมีแนวทางการดำเนินงานดังนี้

1) ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลและ
งบประมาณ

2) ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลเพื่อให้เกิด
ความโปร่งใส

3) ปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานให้เกิดความโปร่งใส ตรวจสอบได้

3.5.2 พัฒนาระบบบริหารงานบุคคลให้เป็นไปตามระบบคุณธรรมและระบบจูง
ใจในการทำงาน

3.5.3 ปรับปรุงประสิทธิภาพในการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ เพื่อลด
การทำงานที่ซ้ำซ้อนและเพิ่มความรวดเร็วในการปฏิบัติให้มากขึ้น

3.5.4 ปรับปรุงประสิทธิภาพในการให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน เพื่อให้
ประชาชนและพนักงานเทศบาลได้รับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องและรวดเร็ว

3.5.5 เพิ่มประสิทธิภาพตามวิธีการทำงาน

3.5.6 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหาร

3.5.4 เพิ่มประสิทธิภาพการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

3.6 ยุทธศาสตร์ด้านสิ่งแวดล้อม การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและพัฒนาระบบ
ป้องกันและแก้ไขปัญหาทั่ว

แนวทางการพัฒนา ประกอบด้วย

3.6.1 เพิ่มประสิทธิภาพในการส่งเสริมและรักษาสภาพแวดล้อม มีแนวทางการดำเนินงานดังนี้

1) ปรับปรุงภูมิทัศน์ของคูคลองโดยให้ประชาชนร่วมมือและสนับสนุนการพัฒนาสภาพภูมิทัศน์ริมคลองให้สะอาด สวยงาม

2) ลดการบุกรุกคูคลองโดยการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าใจกฎหมาย

3.6.2 เพิ่มพื้นที่สีเขียวและสวนสาธารณะ

3.6.3 ลดปริมาณและควบคุมมลพิษ

3.6.4 เพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการมูลฝอย สิ่งปฏิกูลและของเสียอันตราย เพิ่มภาชนะรองรับมูลฝอยเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในการทิ้งขยะและให้เอกชนเข้ามา มีบทบาทในการรักษาความสะอาดและเก็บขนขยะ

3.6.5 สร้างจิตสำนึกแก่ประชาชนให้ใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่าเพื่อลดอัตราการเกิดมูลฝอย

3.6.6 พัฒนาระบบป้องกันและแก้ไขปัญหา น้ำท่วมในระยะเร่งด่วน

3.6.7 ปรับปรุงสิ่งแวดล้อมชุมชนให้มีความสะอาด มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย และปลอดภัย

3.7 ยุทธศาสตร์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

แนวทางการพัฒนา ประกอบด้วย

3.7.1 จัดหาระบบคอมพิวเตอร์เพิ่มเติมให้เพียงพอต่อความต้องการและเหมาะสม

3.7.2 พัฒนาระบบบริหารจัดการระบบสารสนเทศ โดยมีแนวทางการดำเนินการ คือ จัดฝึกอบรมให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศให้แก่พนักงานเทศบาลทุกระดับ

3.8 ยุทธศาสตร์ด้านจราจร สาธารณูปโภค และสาธารณูปการ

แนวทางการพัฒนา ประกอบด้วย

3.8.1 จัดระบบจราจรให้มีประสิทธิภาพ มีความปลอดภัยในการสัญจร

3.8.2 พัฒนาสาธารณูปโภค และสาธารณูปการเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน และสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน

3.9 ยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยว

แนวทางการพัฒนา ประกอบด้วย

3.9.1 พัฒนาสิ่งแวดล้อม โบราณสถานเขตเมืองและกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว

3.9.2 อำนวยความสะดวกและปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว

3.10 ยุทธศาสตร์ด้านการเงินการคลัง

แนวทางการพัฒนา ประกอบด้วย

3.10.1 ปรับปรุงแผนที่ภาษีให้เป็นปัจจุบันและถูกต้อง นำแผนที่ภาษีมาจัดเก็บอย่างต่อเนื่อง สร้างแรงจูงใจในการเสียภาษีประชาสัมพันธ์และขอความร่วมมือจากผู้เสียภาษี อำนวยความสะดวกในการเสียภาษี

3.10.2 พัฒนาศักยภาพด้านการเงินการคลังให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สถาบันพระปกเกล้า (2550) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องธรรมาภิบาลในการบริหารท้องถิ่น : เทศบาลตำบลเมืองแกลง เพื่อศึกษาถึงปัจจัยแห่งความสำเร็จในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ได้จากการศึกษาโครงการ “ฟื้นฟูและอนุรักษ์แม่น้ำประแส” ด้วยการศึกษาเชิงคุณภาพและนำมาสู่การสรุปถอดบทเรียน โดยผลวิจัยสรุปถึงปัจจัยแห่งความสำเร็จได้ดังนี้

1. การสร้างสำนึกความเป็นเจ้าของท้องถิ่นโดยอาศัยสัญลักษณ์ (Symbolic) เทศบาลตำบลเมืองแกลง สร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างโดยเริ่มต้นจากการปลูกฝังทัศนคติให้คนในท้องถิ่นสำนึกในความเป็นพลเมือง โดยอาศัยสัญลักษณ์ (Symbolic) ร่วมกันของคนในท้องถิ่น นั่นคือ แม่น้ำประแส ให้เป็นแหล่งรวมพลังของคนในท้องถิ่นที่จะหันมาช่วยกันแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม ที่เกิดขึ้นในชุมชน ผู้บริหารของเทศบาลฯ จึงได้จัดกิจกรรมหลาย ๆ กิจกรรมให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในโครงการทั้งกิจกรรมที่ให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมโดยตรง เช่น โครงการนักสืบสายน้ำ ที่ให้เยาวชนได้ร่วมอนุรักษ์แม่น้ำ หรือการขอความร่วมมือจากร้านอาหารในการติดตั้งบ่อคัดไขมัน รวมทั้ง กิจกรรมที่ให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมทางอ้อม เช่น การจัดกิจกรรมประจำปี หรือการพัฒนาประเพณีใหม่ ๆ เช่น งานบุญกลางบ้าน ขึ้นมา ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ผ่านแล้วแต่มีความเกี่ยวข้องกับแม่น้ำประแสทั้งสิ้น ดังนั้น ประชาชนก็จะเกิดความรู้สึกผูกพันกับแม่น้ำ และเกิดความหวงแหนแม่น้ำประแสมากขึ้น ทำให้เกิดการรวมกลุ่มและความร่วมมือกับเทศบาลในการดำเนิน โครงการฟื้นฟูและ อนุรักษ์แม่น้ำประแสอย่างยั่งยืนต่อไป

2. การทำงานในลักษณะเครือข่ายและความเป็นหุ้นส่วน

ในการดำเนินงานของท้องถิ่น สิ่งที่สำคัญก็คือ การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น เพื่อให้คนในท้องถิ่นมีความรู้สึกถึงความรับผิดชอบต่อชุมชน โดยเห็นว่าปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนนั้น ไม่ใช่เป็นแค่เรื่องของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง แต่ทุกภาคส่วนต้องมีการดำเนินการร่วมกัน ดังนั้น บทเรียนที่ได้รับจากความสำเร็จของโครงการดังกล่าวคือความร่วมมือของประชาชนและกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่มีส่วนร่วมกับเทศบาลในการดำเนินโครงการ ดังนี้

ภาครัฐ ความร่วมมือจากหน่วยงานของรัฐอื่น ๆ เช่น ในกิจกรรมปลูกป่าชายเลน ซึ่งกรมป่าไม้ได้ให้ความรู้สำหรับอบรมเยาวชน และมอบพันธุ์ไม้เพื่อใช้ในโครงการ หรือการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานประมงจังหวัดระยอง ในการจัดซื้อพันธุ์ปลาเพื่อปล่อยลงสู่แม่น้ำประแส เป็นต้น นอกจากนี้ในโครงการนับสิบสายน้ำ ซึ่งได้ประสบความสำเร็จด้วยการเป็นแหล่งฐานข้อมูลเพื่อใช้ในการตรวจสอบ และเฝ้าระวังคุณภาพของแม่น้ำประแสนั้น ก็ด้วยความร่วมมือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ ที่มีพื้นที่ติดกับแม่น้ำประแส ที่ได้ส่งตัวแทนมาอบรม และเข้าร่วมโครงการฟื้นฟูและอนุรักษ์แม่น้ำประแสด้วย

ภาคเอกชน ได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการฟื้นฟูและอนุรักษ์แม่น้ำประแส เช่นผู้ประกอบการร้านอาหารริมแม่น้ำที่ได้ร่วมมือกับเทศบาลฯ โดยการติดตั้งบ่อดักไขมันก่อนที่จะมีการปล่อยน้ำเสียลงสู่แม่น้ำ ซึ่งเกิดจากที่เทศบาลฯ ใช้วิธีการเชิญชวนและชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ของการใช้ถังดักไขมัน คือ ร้านค้าเองได้ประโยชน์จากการที่ท่อระบายน้ำไม่อุดตัน และยังเป็น การป้องกันไม่ให้สิ่งปฏิกูลต่าง ๆ ไหลลงสู่คลองประแส นอกจากนี้ยังมีบริษัทเอกชนที่ได้ให้ความร่วมมือในการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการ คือ บริษัทเอฟีนาคูอุตสาหกรรม จำกัด และบริษัทชนชั้นเนลสตาร์ช แอนด์ เคมิคัล ประเทศไทย จำกัด

ภาคประชาชน ในการดำเนินการโครงการต่าง ๆ นั้นถ้าประชาชนไม่ให้ความสนใจ และร่วมมือกับเทศบาล โครงการก็จะไม่มีทางสำเร็จได้ หรือไม่อาจทำให้การดำเนินโครงการเป็นไปอย่างยั่งยืน ดังนั้น เทศบาลฯ จึงได้จัดกิจกรรมต่าง ๆ ในโครงการเพื่อให้ประชาชนได้ มีส่วนร่วมกับเทศบาลในการดำเนินโครงการทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อที่จะทำให้ประชาชนตระหนักว่าตนเองนั้นเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนดังนั้นย่อมต้องมีบทบาทในการรับผิดชอบและดูแล แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดูแลและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายในท้องถิ่นตน

3. เรียนรู้จากการลงมือทำจริง (Learning by doing)

ด้วยเหตุที่ผู้บริหารเทศบาลตำบลเมืองแกลงมีความคิดที่ว่า การที่จะทำการอบรมและให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องการฟื้นฟูและอนุรักษ์แม่น้ำประแสเพียงอย่างเดียว อาจไม่สามารถทำให้

ประชาชนในพื้นที่เห็นความสำคัญและเข้าใจถึงความจำเป็น ที่จะต้องดำเนินโครงการนี้อย่างลึกซึ้ง ดังนั้น เทศบาลจึงได้จัดทำกิจกรรมหลาย ๆ กิจกรรมขึ้นมาภายใต้แนวคิด Learning by doing (การเรียนรู้จากการทำจริง) นั่นคือ การให้ประชาชนได้เรียนรู้ถึงความจำเป็นที่จะต้องมีส่วนร่วมในโครงการ โดยการให้ลงมือทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง เช่น โครงการเลี้ยงปลาในกระชัง โดยเทศบาลได้นำชาวบ้านมาอบรมการเลี้ยงปลาในกระชัง ซึ่งในการทำกิจกรรมดังกล่าวได้มีการแบ่งการอนุรักษ์แม่น้ำประแสไปด้วย นั่นคือ ชาวบ้านจะได้รู้ด้วยตนเองว่า เมื่อคุณภาพของน้ำดี ปลาที่เลี้ยงในกระชังก็จะมีคุณภาพดี เมื่อนำไปขายที่ตลาด ก็จะได้ราคาดี ดังนั้น เพื่อที่จะได้ปลาที่มีคุณภาพดี ประชาชนจึงต้องดูแลและตรวจสอบแม่น้ำให้มีคุณภาพดีไปด้วย นอกจากนี้ โครงการนักสืบสายน้ำ ก็ทำได้ทำให้เยาวชนจะเกิดจิตสำนึกในการดูแลรักษา และหวงแหนแม่น้ำประแส เนื่องจากการได้ลงมือปฏิบัติในการดูแลรักษาและเฝ้าระวังคุณภาพน้ำด้วยตนเอง

4. ภาวะผู้นำ และวิสัยทัศน์ของผู้นำ

ผู้บริหารเทศบาลฯ เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ทุกภาคส่วนได้เข้าไปมีส่วนร่วมและร่วมมือกับเทศบาลฯ ในการดำเนินโครงการจนประสบความสำเร็จ เนื่องจาก การที่ผู้บริหารของเทศบาลได้เริ่มลงมือทำจริงจัง ทำให้ประชาชนและกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ได้เห็นความตั้งใจจริงของเทศบาล โดยตั้งแต่เริ่มต้นโครงการ ได้มีการขุดลอกคลอง ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่เคยมีการทำมากกว่า 40 ปี แล้ว ดังนั้นเมื่อเทศบาลฯ ได้ลงมือทำ ย่อมส่งผลให้ประชาชนในท้องถิ่น เกิดความตื่นตัวและตื่นตัว และให้ความสนใจในสิ่งที่เทศบาลกำลังดำเนินการ และด้วยการลงมือทำจริงนี้ ทำให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นและเห็นความตั้งใจจริงของผู้บริหารเทศบาลฯ ในการที่จะดำเนินโครงการให้ประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อโครงการได้ดำเนินมาจนถึงปัจจุบันซึ่งเป็นเวลากว่า 3 ปีแล้วนั้น กิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางเทศบาลฯ ได้ทำก็ได้เกิดผลดีต่อแม่น้ำประแสและชุมชน นั่นคือ แม่น้ำประแสที่เคยเน่าเสียส่งกลิ่นเหม็น และมีปริมาณขยะมากมายมานานกว่า 40 ปี นั้น ปัจจุบันมีสภาพที่ดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ตลอดจนระบบนิเวศน์โดยรวมก็ดีขึ้น เช่น กุ้งหอยปูปลาที่เคยหายไปกลับมา ทำให้ประชาชนได้ใช้แม่น้ำเป็นแหล่งประกอบอาชีพ รวมทั้งการใช้ในการคมนาคมอีกด้วย ซึ่งสิ่งที่เกิดขึ้นจากการลงมือทำอย่างจริงจังของเทศบาลนี้ ทำให้ประชาชนและกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ได้ให้ความร่วมมือในการดำเนินโครงการเป็นอย่างดี และทำให้โครงการมีความยั่งยืนต่อไป

วรรณฯ พลเดช(2550) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมกิจกรรมของประชาคมในชุมชนอำเภอพุทธรักษา จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับของการมีส่วนร่วมกิจกรรมในชุมชน โดยร่วมกันทำกิจกรรม 6 กิจกรรม คือ (1) กลุ่มสนใจในกิจกรรมด้านสุขภาพและอาสาสมัครทางสุขภาพในชุมชน มี 3 กิจกรรมสรุปได้ ดังนี้ กิจกรรมชมรมชีวเกษม/มนัสเกษม กิจกรรมการออกกำลังกายในชุมชน การร่วมกิจกรรมของอาสาสมัคร

ระดับหมู่บ้าน (2) กลุ่มสนใจในกิจกรรมด้านอาชีพและการสร้างรายได้ของครอบครัว มี 3 กิจกรรมสรุปได้ดังนี้ ด้านเกษตรกรรมไม่เข้าร่วมกิจกรรม ด้านอุตสาหกรรมในชุมชน ด้านงานบริการ (3) กลุ่มกลุ่มสนใจในกิจกรรมด้านวัฒนธรรมและประเพณีในชุมชน ได้แก่ งานบวช งานแต่งงาน งานศพ งานพิธีกรรมทางศาสนา (4) กลุ่มกลุ่มสนใจในกิจกรรมด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ได้แก่ ทำความสะอาดหน้าบ้าน การกำจัดขยะให้ถูกที่ ไม่ทิ้งสิ่งปฏิกูลลงแม่น้ำลำคลอง การขุดคลองกุดคลอง (5) กลุ่มกลุ่มสนใจในด้านแหล่งข้อมูลข่าวสารด้านกิจกรรมในชุมชน ได้แก่ การดู โทรทัศน์ การฟังวิทยุ การสนทนากับผู้อื่น เจ้าหน้าที่ของรัฐ และ (6) กลุ่มสนใจในด้านกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุในชุมชน ได้แก่ ฤกษ์ตัดถนน โยคะ รำมวยจีน รำไม้พลอง

2. ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของกิจกรรมในชุมชน ได้แก่ เพศ อายุ รายได้ อาชีพ การศึกษา ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน แหล่งที่อยู่อาศัย สถานภาพทางสังคม ดังนี้ (1) เพศ มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของกลุ่มสนใจในด้านสุขภาพและอาสาสมัครทางสุขภาพ ในชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (2) อายุ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของกลุ่มสนใจในกิจกรรมด้านวัฒนธรรมและประเพณีในชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (3) รายได้ มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของกลุ่มสนใจในกิจกรรมด้านวัฒนธรรมและประเพณี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (4) อาชีพ มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของกลุ่มสนใจในด้านสุขภาพและอาสาสมัครทางสุขภาพ กลุ่มสนใจในกิจกรรมด้านอาชีพและเสริมสร้างรายได้ กลุ่มสนใจในกิจกรรมด้านวัฒนธรรมและประเพณี กลุ่มสนใจในกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุในชุมชน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (5) ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของกลุ่มสนใจในด้านสุขภาพและอาสาสมัครทางสุขภาพ กลุ่มสนใจในกิจกรรมด้านวัฒนธรรมและประเพณี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (6) ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของกลุ่มสนใจในด้านสุขภาพและอาสาสมัครทางสุขภาพ กลุ่มสนใจในกิจกรรมด้านวัฒนธรรมและประเพณี กลุ่มสนใจในกิจกรรมด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ กลุ่มสนใจในกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุในชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (7) แหล่งที่อยู่อาศัย มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของกลุ่มสนใจในด้านสุขภาพและอาสาสมัครทางสุขภาพ กลุ่มสนใจในกิจกรรมด้านอาชีพและส่งเสริมรายได้ของครอบครัวอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ (8) สถานภาพทางสังคม มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของกลุ่มสนใจในด้านสุขภาพและอาสาสมัครทางสุขภาพ กลุ่มสนใจในกิจกรรมด้านอาชีพและส่งเสริมรายได้ของครอบครัว กลุ่มสนใจในกิจกรรมด้านวัฒนธรรมและประเพณีในชุมชน กลุ่มสนใจในแหล่งข้อมูลข่าวสารด้านกิจกรรมในชุมชน กลุ่มสนใจในกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุในชุมชน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมกิจกรรมของประชาชนในชุมชน ดังนี้

(1) ปัญหาไม่ได้รับข่าวสารกำหนดการและการเชิญชวน การเผยแพร่ข่าวสารจากสื่อมวลชนต่าง ๆ แทบจะไม่เคยได้รับข่าวสารการมีส่วนร่วมกิจกรรมในชุมชน เช่น โทรทัศน์ วิทยุ สนทนากับบุคคลอื่น วิทยุชุมชน เจ้าหน้าที่ของรัฐ (2) ปัญหากิจกรรมไม่ตรงกับวันหยุดการทำงาน เวลาส่วนใหญ่จะอยู่ที่การทำมาหาเลี้ยงชีพเป็นสำคัญ เพราะฉะนั้นเวลาที่จะเข้าร่วมกิจกรรมก็จะน้อยลง ซึ่งส่วนใหญ่จะกลายเป็นวันพักผ่อนในครอบครัว (3) ปัญหา มองไม่เห็นประโยชน์ของการร่วมกลุ่มทำกิจกรรมในชุมชน บางชุมชนคิดว่าเป็นสิ่งไร้สาระ เสียเวลาทำมาหากิน (4) การดำเนินกิจกรรมไม่มีความต่อเนื่อง เจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติงานอย่างไม่จริงจัง (5) บางกิจกรรมไม่สะดวกเข้าร่วมอยู่ห่างไกลจากที่พักอาศัย ไม่สะดวกในการเดินทางไปร่วมกิจกรรม มีค่าใช้จ่ายเกิดขึ้น เสียค่าเงิน (6) การกระจายกิจกรรมไม่ทั่วถึงในชุมชน (7) กิจกรรมส่วนใหญ่จะอยู่ในกลุ่มชุมชนเดียว และ (8) ไม่มีใครชักชวน

ฐานวัชร เกียรติอรุณ (2551) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลท่าแพ อำเภอท่าแพ จังหวัดชุมพร ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า (1) ด้านลงประชามติ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำ โดยการลงประชามติมีความสำคัญกับการพัฒนาท้องถิ่น เพราะเทศบาลตำบลท่าแพมีคำตอบที่ต้องการอยู่แล้ว มีค่ามากที่สุด (2) ด้านข้อมูลข่าวสาร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยเจ้าหน้าที่ของ เทศบาลตำบลท่าแพพร้อมที่จะให้ข้อมูลกับท่านทุกประเด็นที่เปิดเผยได้เกี่ยวกับการจัดทำโครงการต่างๆ เพื่อพัฒนาท้องถิ่นเสมอๆ มีค่ามากที่สุด (3) ด้านการปรึกษาหารือ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยการทำประชาพิจารณ์ก่อให้เกิดความขัดแย้งที่ไม่จำเป็น โดยง่าย ท่านจึงมักหลีกเลี่ยงการเข้าร่วมทำประชาพิจารณ์เสมอๆ มีค่ามากที่สุด และ (4) ด้านการเจรจา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำ โดยเมื่อเข้าร่วมเจรจากับท่านจะเตรียมข้อมูลที่มีประโยชน์แก่ทุกฝ่ายเพื่อให้เกิดการเจรจาอย่างสันติวิธี มีค่ามากที่สุด

ตะวัน ตระการฤกษ์ (2552) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของราษฎรอาสาในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตรับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรเมืองสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า (1) ด้านร่วมคิด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง โดยศึกษาจากการได้ร่วมเสนอข้อมูลข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม มีค่ามากที่สุด (2) ด้านร่วมตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย โดยศึกษาจากการได้ร่วมตัดสินใจในการกำหนดแนวทางการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม มีค่ามากที่สุด (3) ด้านร่วมวางแผน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยศึกษาจากการได้ร่วมเสนอแผนงาน กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม มีค่ามากที่สุด (4) ด้านร่วมทำ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก โดยศึกษาจากการได้ร่วม

ขับเคลื่อนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม มีค่ามากที่สุด (5) ด้านติดตาม ประเมินผล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยศึกษาจากการที่คนในชุมชนมักกล่าวชมเชยการป้องกัน และปราบปรามอาชญากรรม มีค่ามากที่สุด

กรมสอบสวนคดีพิเศษ (2551) ได้ศึกษาเรื่องการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการดำเนินคดีพิเศษ ผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินคดีพิเศษ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มี (1) ความต้องการมี ส่วนร่วมทำงานกับเจ้าหน้าที่ DSI ในการดำเนินคดีพิเศษ (2) ความต้องการมีส่วนร่วมในลักษณะ การร่วมให้ข้อมูล หรือความจริง (3) ความต้องการมีส่วนร่วมติดตามผลการดำเนินคดี (4) ความต้องการ มีส่วนร่วมในลักษณะร่วมเป็นสมาชิกเครือข่าย หรือเป็นอาสาสมัคร DSI ภาคประชาชน ในระดับมาก แต่มี (1) ความต้องการมีส่วนร่วมในการร่วมกล่าวโทษร้องทุกข์ และ (2) ความต้องการมีส่วนร่วมเป็นพยาน บุคคลในชั้นศาล อยู่ในระดับน้อย

สรุปเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร และแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสรุป วิเคราะห์ประมวลผล สำหรับพัฒนาเป็นกรอบแนวคิดที่เหมาะสมกับการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ตัวแปรต้น และตัวแปรตามที่นำมาใช้ในการวิจัยดังนี้

ตัวแปรต้น มาจากแนวคิดเรื่องปัจจัยการมีส่วนร่วม ที่เป็นองค์ประกอบสำคัญในการจูงใจ สนับสนุน หรือผลักดันให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมตามแผนพัฒนา 3 ปี ของเทศบาลเมือง ชุมพร ซึ่งประกอบด้วย

1. ปัญหา เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นและได้รับการให้ความสำคัญจากประชาชนที่เกี่ยวข้องกับ ปัญหานั้น ซึ่งปัญหาดังกล่าวจะได้รับการแก้ไขปัญหาคด้วยความคิดและการตัดสินใจเพื่อนำไปกำหนด กิจกรรมของประชาชน และรวมไปถึงการตระหนักถึงความสำคัญของกิจกรรมที่เทศบาลเมืองชุมพร นำมาใช้แก้ไขปัญหานั้นอีกด้วย

2. ผลประโยชน์ เป็นผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นในด้านการเมือง การปกครอง สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม อันเกิดจากกิจกรรมโครงการของเทศบาลเมืองชุมพร ซึ่งถือเป็นปัจจัยผลักดัน ที่สำคัญที่ช่วยให้ประชาชนเกิดความกระตือรือร้นในการเข้ามีส่วนร่วม

3. แรงกดดันทางสังคม เป็นแรงผลักดันที่เกิดจากบริบทแวดล้อมของพื้นที่รับผิดชอบ ของเทศบาลเมืองชุมพร ได้ส่งผลให้ประชาชนต้องเข้าร่วมในกิจกรรมของเทศบาลเมืองชุมพร ซึ่งแรงผลักดันนี้อาจเกิดจากการถูกลามของสภาพปัญหาในสังคม หรือเกิดจากความต้องการของเสีย

ส่วนใหญ่ในสังคม รวมถึงกระแสจากภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการดำรงอยู่ของสังคมนั้น ที่ทำให้ทุกฝ่ายต้องเข้ามาร่วมมือแก้ไขปัญหา

4. ค่านิยม เป็นความเชื่อ อุดมการณ์ และขนบธรรมเนียมภายในพื้นที่รับผิดชอบของเทศบาลเมืองชุมพร ซึ่งเป็นเสมือนแรงดึงดูดที่ส่งผลให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เทศบาลเมืองชุมพรจัดขึ้น

5. ข้อกฎหมาย เป็นแนวทางในการดำเนินกิจกรรมการมีส่วนร่วมที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้ร่วมกิจกรรมที่เทศบาลเมืองชุมพรจัดขึ้น ซึ่งปัจจัยนี้เป็นเสมือนแรงสนับสนุนและแรงผลักดันที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกิจกรรมในทุกระดับ

6. ปัจจัยส่วนบุคคล เป็นคุณลักษณะเฉพาะของประชาชนที่อยู่ภายในพื้นที่รับผิดชอบของเทศบาลเมืองชุมพร ซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจในการเข้ามีส่วนร่วมของประชาชน เช่น ฐานะทางเศรษฐกิจ ช่วงอายุ ประสบการณ์ในการเข้ามีส่วนร่วม ความผูกพันต่อชุมชน ระดับการศึกษา

7. ข้อมูลข่าวสาร เป็นการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้วยวิธีการต่าง ๆ ของเทศบาลเมืองชุมพร เพื่อช่วยให้ประชาชนได้รับรู้และเข้าใจถึงผลที่จะเกิดขึ้นจากกิจกรรมของเทศบาลเมืองชุมพร ซึ่งข้อมูลข่าวสารจะช่วยให้ประชาชนสามารถตัดสินใจเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมได้ง่ายขึ้น

8. ผู้นำ เป็นบุคลิกลักษณะของผู้นำในชุมชนที่อยู่ภายในพื้นที่รับผิดชอบของเทศบาลเมืองชุมพร ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการสนับสนุน ผลักดัน และกระตุ้นใจเพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของเทศบาลเมืองชุมพร

ตัวแปรตาม มาจากการประมวลแนวคิดเรื่องระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เสนอโดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ(ก.พ.ร.) ซึ่งประกอบด้วย

1. ระดับการให้ข้อมูลข่าวสาร เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าสู่กระบวนการมีส่วนร่วมในเรื่องต่าง ๆ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนและเสริมสร้างความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับประเด็นปัญหา ทางเลือกและทางแก้ไข

2. ระดับการให้คำปรึกษาหารือ เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง และความคิดเห็น โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ได้รับข้อมูลและความคิดเห็นจากประชาชนเกี่ยวกับสภาพปัญหา ความคิด เห็นและแนวทางแก้ไข เพื่อประกอบการตัดสินใจของหน่วยงานภาครัฐ

3. ระดับการเข้าไปเกี่ยวข้อง เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน หรือร่วมเสนอแนะแนวทางที่นำไปสู่การตัดสินใจ โดยมีเป้าหมายเพื่อร่วมทำงานกับประชาชน และสร้างความมั่นใจให้ประชาชนว่า ความต้องการของประชาชนได้ถูกนำไปพิจารณาเป็นทางเลือกในการบริหารงานของภาครัฐ

4. ระดับการร่วมมือ เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนการดำเนินงาน โดยมีเป้าหมายเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมีบทบาทเป็นหุ้นส่วนหรือภาคีในการดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง

5. ระดับการมอบอำนาจการตัดสินใจ เป็นการเสริมอำนาจในการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมของหน่วยงานภาครัฐให้แก่ประชาชน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ประชาชนเป็นผู้มีบทบาทเต็มในการตัดสินใจ โดยมีภาครัฐทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือในการวิจัย
3. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ตัวแทนครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่รับผิดชอบของเทศบาลเมืองชุมพร ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ตำบลท่าตะเภาทั้งตำบล และยังครอบคลุมไปถึงบางส่วนของตำบลบางหมาก ตำบลนาทุ่ง ตำบลตากแดด ตำบลวังไผ่ และตำบลขุนกระโทก รวม 38 ชุมชน จำนวน 16,268 ครัวเรือน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ

1. หาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของยามาเน่ (Yamane, 1973)

$$\text{สูตร } n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดย n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง (0.05)

$$\begin{aligned} \text{แทนค่า } n &= \frac{16,268}{1 + 16,268 \times (0.05)^2} \\ &= 374 \text{ คน} \end{aligned}$$

2. จากประชากรเป้าหมาย จำนวน 16,268 คน ทำให้ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 390 คน

3. การสุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับฉลาก เลือกตัวแทนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชุมชนทั้ง 38 ชุมชน ทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างชุมชนละประมาณ 9-10 ครัวเรือน ดังนั้นจึงทำให้การวิจัยครั้งนี้ มีกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยรวม 374 คน

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม และระดับการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการดำเนินงานตามแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร โดยใช้การวัดแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด มีเกณฑ์ให้คะแนน ดังนี้

มากที่สุด	ให้ค่าคะแนนเท่ากับ	5
มาก	ให้ค่าคะแนนเท่ากับ	4
ปานกลาง	ให้ค่าคะแนนเท่ากับ	3
น้อย	ให้ค่าคะแนนเท่ากับ	2
น้อยที่สุด	ให้ค่าคะแนนเท่ากับ	1

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางการสร้างและพัฒนาแบบสอบถาม ดังนี้

1. ดำเนินการศึกษาเอกสาร รายงานการดำเนินงาน แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงลงพื้นที่พูดคุยกับพนักงานในประเด็นการวิจัย และเมื่อได้รับข้อมูลมากเพียงพอ ในระดับการเขียนข้อคำถามแล้ว จึงนำมาออกแบบเพื่อสร้างเครื่องมือแบบสอบถามให้ครอบคลุมเนื้อหา และตัวแปรที่ศึกษา สำหรับการเก็บข้อมูล และเมื่อร่างแบบสอบถามเสร็จเรียบร้อยแล้วจึงนำเสนอ ต่อคณะกรรมการที่ปรึกษา เพื่อรับข้อเสนอแนะและนำมาปรับปรุงแก้ไขต่อไป

2. การหาค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหาแบบสอบถาม (Content Validity) ได้ดำเนินการต่อจากการปรับปรุงแบบสอบถามตามคำแนะนำของคณะกรรมการที่ปรึกษาเรียบร้อยแล้ว จากนั้นจะนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อดำเนินการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item - Objective Congruence) หรือดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ ซึ่งผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน มีค่าเท่ากับ 0.900

3. การวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามไปทดสอบ (Pre-Test) กับพนักงานและผู้บริหารขององค์การบริหารตำบลในอำเภอบางสะพาน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างแต่มีลักษณะที่มีความคล้ายคลึงกัน จำนวน 30 คน และนำมาหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาร์ค (Cronbach, 1970) ซึ่งผลการวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นมีค่าเท่ากับ 0.947 จากนั้นจึงดำเนินการรายงานผลที่ได้ต่อคณะกรรมการที่ปรึกษา และเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ขออนุญาตจากศูนย์จัดการศึกษานอกสถานที่ตั้ง มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ถึงผู้บริหารของเทศบาลเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร เพื่อขออนุญาตและอนุเคราะห์แจ้งกลุ่มเป้าหมายในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยดำเนินการประสานงานกับกลุ่มตัวอย่างในชุมชนของเทศบาลเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร เพื่อดำเนินการเก็บข้อมูลและตอบข้อซักถามของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์มากที่สุด โดยมีทีมงานช่วยในการดำเนินการ และเก็บแบบสอบถามกลับคืนเพื่อนำไปวิเคราะห์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้นำมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ เพื่อนำไปลงรหัสและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์ ซึ่งมีสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล โดยใช้ค่าความถี่และร้อยละ
2. วิเคราะห์ตัวแปรต้นและตัวแปรตาม โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และได้กำหนดช่วงคะแนน และแปลความหมายของค่าเฉลี่ย โดยผู้วิจัยได้กำหนดช่วงคะแนน และความหมายไว้ 5 ช่วง โดยใช้สูตรคำนวณ ดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{ค่าพิสัย} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนช่วง}} \\
 &= \frac{5 - 1}{5} \\
 &= 0.80
 \end{aligned}$$

จากเกณฑ์ดังกล่าวได้นำมาสู่การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้

ช่วงคะแนน	ความหมาย
4.21 - 5.00	อยู่ในระดับมากที่สุด
3.41 - 4.20	อยู่ในระดับมาก
2.61 - 3.40	อยู่ในระดับปานกลาง
1.81 - 2.60	อยู่ในระดับน้อย
1.00 - 1.80	อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร ด้วยวิธีของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยแปลผลดังนี้

3.1 ค่าสัมประสิทธิ์มีค่าระหว่าง $-1 \leq r \leq 1$ ซึ่งค่า r มีความหมายดังนี้

- ค่า r เป็นลบ แสดงว่า X และ Y มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม
- ค่า r เป็นบวก แสดงว่า X และ Y มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน
- ค่า r มีค่าเข้าใกล้ 1 แสดงว่า x และ Y มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันและมีความสัมพันธ์กันมาก
- ค่า r มีค่าเข้าใกล้ -1 หมายถึง X และ Y มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามและมีความสัมพันธ์กันมาก
- ค่า $r=0$ แสดงว่า X และ Y ไม่มีความสัมพันธ์กัน
- ค่า r เข้าใกล้ 0 แสดงว่า X และ Y มีความสัมพันธ์กันน้อย

3.2 ความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

- ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เข้าใกล้ 1 (0.70-0.90) แสดงว่ามีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง
- ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เข้าใกล้ 0.50 (0.30-0.70) แสดงว่ามีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง

- ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เข้าใกล้ 0.00 (0.30 และต่ำกว่า) แสดงว่ามีความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ
- ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็น 0.00 แสดงว่าไม่มีความสัมพันธ์กัน

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยการมีส่วนร่วมและระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

ตอนที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐาน

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้สามารถเข้าใจได้ตรงกันในการสื่อความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูล จึงกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

n = ขนาดตัวอย่าง

$\bar{X}$ = ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean)

S.D. = ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

r = ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

Sig. = ค่านัยสำคัญทางสถิติ

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 318 คน โดยจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน รายละเอียดปรากฏตามตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (n = 374 คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	222	59.36
หญิง	152	40.64
อายุ		
ไม่เกิน 30 ปี	25	6.68
ระหว่าง 31-40 ปี	132	35.29
ระหว่าง 41-50 ปี	185	49.47
ตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป	32	8.56
ระดับการศึกษา		
มัธยมศึกษา	157	41.98
ปริญญาตรี	196	52.41
สูงกว่าปริญญาตรี	21	5.61
รายได้ต่อเดือน		
ไม่เกิน 10,000 บาท	53	14.17
ระหว่าง 10,001-20,000 บาท	131	35.03
ระหว่าง 20,001-30,000 บาท	146	39.04
มากกว่า 30,001 บาท	44	11.76
อาชีพ		
รับจ้างทั่วไป	159	42.51
ค้าขาย	58	15.51
เกษตรกรรวม	47	12.57

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (n = 374 คน)	ร้อยละ
ผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม	78	20.86
รับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ	23	6.15
อื่น ๆ	9	2.41
ชุมชน		
ชุมชนบ้านบางหมาก	12	3.21
ชุมชนบ้านศาลาขาว	11	2.94
ชุมชนบ้านจัดสรร	16	4.28
ชุมชนบ้านทุ่งเสม็ด	13	3.48
ชุมชนบ้านพรุแร่ด	29	7.75
ชุมชนสุขเสมอ	7	1.87
ชุมชนบ้านทุ่งจิก	14	3.74
ชุมชนบ้านท่าตะเภาเหนือ	12	3.21
ชุมชนไทรรัตน์	6	1.6
ชุมชนบ้านดอนหลวง	7	1.87
ชุมชนบ้านคอนตาบ่าว	4	1.07
ชุมชนราษฎร์วิถี	14	3.74
ชุมชนบ้านหนองทองคำ	7	1.87
ชุมชนบ้านวังยาง	7	1.87
ชุมชนวัดสุพรรณนิมิตร	18	4.81
ชุมชนบ้านเกาะแก้ว	14	3.74
ชุมชนบ้านหนองผาก	12	3.21
ชุมชนหน้านิรมล-รังนกออก	10	2.67
ชุมชนบ้านทุ่งธานี	7	1.87
ชุมชนราษฎร์ดำรงค์	7	1.87
ชุมชนนวมินทร์ร่วมใจ	7	1.87
ชุมชนศาลาแดง	13	3.48

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (n = 374 คน)	ร้อยละ
ชุมชนกรมหลวง	16	4.28
ชุมชนประชาอุทิศ	16	4.28
ชุมชนบ้านย่านยาว	5	1.34
ชุมชนปรมินทร์ 12 ร่วมใจ	5	1.34
ชุมชนพิศิษฐ์พยาบาล	11	2.94
ชุมชนหลังตลาด	7	1.87
ชุมชนหน้าร.รอนุบาลชุมพร	5	1.34
ชุมชนสุขสมบูรณ์	11	2.94
ชุมชนศรียาภัย	7	1.87
ชุมชนท่านางสังข์	7	1.87
ชุมชนหน้าสวนสาธารณะ	8	2.14
ชุมชนบ้านโนนช้าง	7	1.87
ชุมชนวัดประเดิม	7	1.87
ชุมชนบ้านท่าแขก	5	1.34
ชุมชนจตุรราษฎร์	5	1.34
ชุมชนหมู่บ้านไทยสมุทร	5	1.34
รวม	374	100

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 222 คน คิดเป็นร้อยละ 59.36 และเป็นเพศหญิง จำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 40.64 โดยมีอายุระหว่าง 41-50 ปี มากที่สุด จำนวน 185 คน คิดเป็นร้อยละ 49.47 รองลงมา มีระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 35.29 ตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 8.56 และมีอายุไม่เกิน 30 ปี น้อยที่สุด จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 6.68 ทั้งนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับปริญญาตรี จำนวน 196 คน คิดเป็นร้อยละ 52.41 รองลงมา มีระดับการศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 41.98 โดยมีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีน้อยที่สุด จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 5.61 และผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 42.51 รองลงมา มีอาชีพ

ผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 20.86 มีอาชีพค้าขาย จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 15.51 มีอาชีพเกษตรกรรม จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 12.57 มีอาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 6.15 และมีอาชีพอื่นๆ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.41 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 20,001-30,000 บาท จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 39.04 รองลงมา มีรายได้ระหว่าง 10,001-20,000 บาท จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 35.03 และรายได้ไม่เกิน 10,000 บาท จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 14.17 โดยมีรายได้มากกว่า 30,001 บาท น้อยที่สุดจำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 11.76

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยการมีส่วนร่วมและระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยการมีส่วนร่วม และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน รายละเอียดปรากฏตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยรวมและรายด้าน

ปัจจัยการมีส่วนร่วม	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. ปัญหา	4.47	0.73	มากที่สุด	1
2. ผลประโยชน์	3.40	0.79	ปานกลาง	6
3. แรงกดดันทางสังคม	3.39	0.98	ปานกลาง	7
4. ค่านิยม	3.41	0.83	มาก	5
5. ข้อกฎหมาย	3.43	0.98	มาก	4
6. ปัจจัยส่วนบุคคล	3.79	0.83	มาก	3
7. ข้อมูลข่าวสาร	3.86	0.42	มาก	2
8. ผู้นำ	3.28	0.83	ปานกลาง	8
รวม	3.63	0.80	มาก	

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ปัจจัยการมีส่วนร่วมในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 3.63$, S.D. = 0.80) โดยมีด้านปัญหา มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.73)

รองลงมาตามลำดับดังนี้ ด้านข้อมูลข่าวสาร มีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.42) ด้านปัจจัยส่วนบุคคล มีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 0.83) ด้านข้อกฎหมาย มีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 3.43$, S.D. = 0.98) ด้านค่านิยม มีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 3.41$, S.D. = 0.83) ด้านผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.40$, S.D. = 0.79) ด้านแรงกดดันทางสังคม มีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.39$, S.D. = 0.98) และด้านผู้นำ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด อยู่ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.28$, S.D. = 0.83)

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านปัญหา

ปัญหา	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. ท่านเห็นว่าปัญหาส่วนรวมจำเป็นต้องได้รับการแก้ไข	4.77	0.58	มากที่สุด	1
2. ปัญหาใหญ่ย่อมได้รับความสำคัญจากประชาชน	4.37	0.63	มากที่สุด	2
3. เทศบาลเมืองชุมพรต้องให้ความสำคัญกับกิจกรรมที่นำมาใช้แก้ไขปัญหา	4.27	0.68	มากที่สุด	3
รวม	4.47	0.73	มากที่สุด	

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ปัจจัยการมีส่วนร่วมด้านปัญหาในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.73) โดยประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่าปัญหาส่วนรวมจำเป็นต้องได้รับการแก้ไข มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.77$, S.D. = 0.58) รองลงมานั้น ประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่า ปัญหาใหญ่ย่อมได้รับความสำคัญจากประชาชน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.63) และประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่า เทศบาลเมืองชุมพรต้องให้ความสำคัญกับกิจกรรมที่นำมาใช้แก้ไขปัญหา มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด โดยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.68)

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านผลประโยชน์

ผลประโยชน์	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. ท่านมักเลือกที่จะเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อ กลุ่มของท่าน	3.60	0.81	มาก	2
2. ผลประโยชน์ถือเป็นปัจจัยผลักดันสำคัญที่ช่วยให้ท่าน เข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมของเทศบาลเมืองชุมพร	2.77	0.82	ปานกลาง	3
3. ท่านมักเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม มากกว่าผลประโยชน์ส่วนตัว	3.83	0.58	มาก	1
รวม	3.40	0.79	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ปัจจัยการมีส่วนร่วมด้านผลประโยชน์ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.40$, S.D. = 0.79) โดยประชาชนส่วนใหญ่มักเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตัว มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.58) รองลงมาคือ ประชาชนส่วนใหญ่มักเลือกที่จะเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่มของท่าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 0.81) และประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่า ผลประโยชน์ถือเป็นปัจจัยผลักดันสำคัญที่ช่วยให้เข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมของเทศบาลเมืองชุมพร มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด โดยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.77$, S.D. = 0.82)

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านแรงกดดันทางสังคม

แรงกดดันทางสังคม	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. กิจกรรมของเทศบาลเมืองชุมพรมักกระตุ้นให้ท่าน เข้ามีส่วนร่วม	3.40	0.84	ปานกลาง	2
2. กระแสสังคม เช่น โลกออนไลน์ ก่อให้เกิดแรงกดดันให้ท่าน เป็นตัวกระตุ้นที่ทำให้ท่านต้องเข้ามีส่วนร่วม	3.63	0.53	มาก	1
3. คนในชุมชนคือแรงผลักดันให้ท่านต้องเข้ามา มีส่วนร่วม	3.13	0.87	ปานกลาง	3
รวม	3.39	0.98	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ปัจจัยการมีส่วนร่วมด้านแรงกดดันทางสังคมในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.39$, S.D. = 0.98) โดยประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่า เรื่องกระแสสังคม เช่น โลกร้อน กำจัดขยะเป็นต้น เป็นตัวกระตุ้นที่ทำให้ต้องเข้ามีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.63$, S.D. = 0.53) รองลงมาคือ เรื่องกิจกรรมของเทศบาลเมืองห้วยพรมมักกระตุ้นให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.40$, S.D. = 0.84) และประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่า คนในชุมชนคือแรงผลักดันให้ต้องเข้ามีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด โดยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.13$, S.D. = 0.87)

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านค่านิยม

ค่านิยม	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. พฤติกรรมส่วนใหญ่ของชุมชน เช่น ทำบุญวันปีใหม่ กิจกรรมทำความสะอาดชุมชน เป็นต้น ส่งผลให้ท่านมีพฤติกรรมในทิศทางเดียวกัน	3.47	0.93	มาก	2
2. อุดมการณ์ของชุมชน คือ แรงดึงดูดให้ท่านเข้าร่วมกิจกรรม	3.27	0.53	ปานกลาง	3
3. ท่านมักให้ความร่วมมือกับชุมชนเสมอ	3.50	0.78	มาก	1
รวม	3.41	0.83	มาก	

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ปัจจัยการมีส่วนร่วมด้านค่านิยมในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 3.41$, S.D. = 0.83) โดยประชาชนส่วนใหญ่มักให้ความร่วมมือกับชุมชนเสมอ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 0.78) รองลงมาคือ เรื่องพฤติกรรมส่วนใหญ่ของชุมชน เช่น ทำบุญวันปีใหม่ กิจกรรมทำความสะอาดชุมชน เป็นต้น ส่งผลให้ประชาชนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมในทิศทางเดียวกัน มีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 3.47$, S.D. = 0.93) และเรื่องอุดมการณ์ของชุมชน คือ แรงดึงดูดให้ประชาชนส่วนใหญ่เข้าร่วมกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด โดยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.27$, S.D. = 0.53)

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านข้อกฎหมาย

ข้อกฎหมาย	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. เทศบาลเมืองชุมพรเปิดโอกาสให้ท่านได้เข้าร่วม กิจกรรมในการพัฒนาชุมชนของตนเอง	3.60	0.84	มาก	2
2. เทศบาลเมืองชุมพรมีข้อบังคับให้ท่านต้องร่วมมือ ในการดำเนินกิจกรรมเพื่อส่วนรวม	3.80	0.68	มาก	1
3. ขั้นตอนในการเข้าร่วมกิจกรรมของเทศบาลเมือง ชุมพรมีระเบียบที่ยุ่งยาก	2.90	0.73	ปานกลาง	3
รวม	3.43	0.98	มาก	

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ปัจจัยการมีส่วนร่วมด้านข้อกฎหมายในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.43$, S.D. = 0.98) โดยเรื่องเทศบาลเมืองชุมพรมีข้อบังคับให้ประชาชนส่วนใหญ่ต้องร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมเพื่อส่วนรวม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.68) รองลงมาคือ เรื่องเทศบาลเมืองชุมพรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าร่วมกิจกรรมในการพัฒนาชุมชนของตนเอง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 0.84) และประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่า ขั้นตอนในการเข้าร่วมกิจกรรมของเทศบาลเมืองชุมพรมีระเบียบที่ยุ่งยาก มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด โดยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.90$, S.D. = 0.73)

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลผล และการจัดลำดับของปัจจัยการมีส่วนร่วม ด้านปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. เมื่อครบคร่าวอยู่ดีกินดีจะส่งผลให้ท่านเข้ามามี ส่วนร่วม	3.53	0.77	มาก	3
2. ประสบการณ์ที่ดีต่อเทศบาลเมืองชุมพรจะส่งผล ต่อการเข้ามามีส่วนร่วม	3.93	0.87	มาก	1
3. ความผูกพันต่อชุมชนจะทำให้ท่านเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อทำให้ชุมชนเจริญขึ้น	3.90	0.48	มาก	2
รวม	3.79	0.83	มาก	

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ปัจจัยการมีส่วนร่วมด้านปัจจัยส่วนบุคคลในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 0.83) โดยประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่า ประสิทธิภาพที่ดีต่อเทศบาลเมืองชุมพรจะส่งผลต่อการเข้ามีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.87) รองลงมาคือ ประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่า ความผูกพันต่อชุมชนจะทำให้เกิดการเข้ามีส่วนร่วมเพื่อทำให้ชุมชนเจริญขึ้น มีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.48) และประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่า เมื่อครอบครัวอยู่ดีกินดีจะส่งผลให้มีการเข้ามีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด โดยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53$, S.D. = 0.77)

ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านข้อมูลข่าวสาร

ข้อมูลข่าวสาร	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. เทศบาลเมืองชุมพรมีการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง จะส่งผลต่อการเข้ามีส่วนร่วม	3.87	0.50	มาก	2
2. การได้รับข้อมูลที่ชัดเจนจะช่วยให้ท่านเข้ามีส่วนร่วมมากขึ้น	3.97	0.98	มาก	1
3. เทศบาลเมืองชุมพรมีการประชาสัมพันธ์กิจกรรม ต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง	3.73	0.35	มาก	3
รวม	3.86	0.42	มาก	

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ปัจจัยการมีส่วนร่วมด้านความข้อมูลข่าวสารในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.42) โดยเรื่องการได้รับข้อมูลที่ชัดเจนจะช่วยให้ประชาชนส่วนใหญ่เข้ามีส่วนร่วมมากขึ้น มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.98) รองลงมาคือ ประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่า เทศบาลเมืองชุมพรมีการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึงจะส่งผลต่อการเข้ามีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.50) และประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่า เทศบาลเมืองชุมพรมีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด โดยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$, S.D. = 0.35)

ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านผู้นำ

ผู้นำ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. ผู้นำชุมชน คือ คนสำคัญที่กระตุ้นให้ท่านเข้าร่วมกิจกรรม	3.37	0.88	ปานกลาง	2
2. ผู้นำชุมชนที่มีบุคลิกน่าเชื่อถือจะส่งผลให้ท่านเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของเทศบาลเมืองชุมพร	3.40	0.68	ปานกลาง	1
3. ผู้นำมักเชิญชวนให้ท่านเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนอย่างต่อเนื่อง	3.07	0.53	ปานกลาง	3
รวม	3.28	0.83	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ปัจจัยการมีส่วนร่วมด้านผู้นำในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.28$, S.D. = 0.83) โดยประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่า ผู้นำชุมชนที่มีบุคลิกน่าเชื่อถือจะส่งผลให้ท่านเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของเทศบาลเมืองชุมพร มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.40$, S.D. = 0.68) รองลงมาคือ เรื่องผู้นำชุมชน คือ คนสำคัญที่กระตุ้นให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.37$, S.D. = 0.88) และเรื่องผู้นำมักเชิญชวนให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด โดยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.07$, S.D. = 0.53)

ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยรวม และรายด้าน

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. ระดับการให้ข้อมูลข่าวสาร	3.16	0.54	ปานกลาง	1
2. ระดับการให้คำปรึกษาหารือ	2.92	0.45	ปานกลาง	5
3. ระดับการเข้าไปเกี่ยวข้อง	3.03	0.65	ปานกลาง	4
4. ระดับการร่วมมือ	3.07	0.64	ปานกลาง	2
5. ระดับการมอบอำนาจการตัดสินใจ	3.04	0.58	ปานกลาง	3
รวม	3.04	0.44	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมประชาชนในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.04$, S.D. = 0.44) โดยมีระดับการให้ข้อมูลข่าวสารมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.16$, S.D. = 0.54) รองลงมาตามลำดับดังนี้ ระดับการร่วมมือมีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.07$, S.D. = 0.64) ระดับการมอบอำนาจการตัดสินใจมีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.04$, S.D. = 0.58) ระดับการเข้าไปเกี่ยวข้องมีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.03$, S.D. = 0.65) และระดับการให้คำปรึกษาหารือ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด อยู่ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.92$, S.D. = 0.45)

ตารางที่ 4.12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ระดับการให้ข้อมูลข่าวสาร

ระดับการให้ข้อมูลข่าวสาร	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารอย่างทั่วถึง	2.88	0.50	ปานกลาง	3
2. มีการประชาสัมพันธ์ด้วยข้อมูลที่ทันสมัย	3.36	0.63	ปานกลาง	1
3. มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารข้อเท็จจริงที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน	3.23	0.73	ปานกลาง	2
รวม	3.16	0.54	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมประชาชน ระดับการให้ข้อมูลข่าวสาร ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.16$, S.D. = 0.54) โดยมีเรื่องมีการประชาสัมพันธ์ ด้วยข้อมูลที่ทันสมัยมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.36$, S.D. = 0.63) รองลงมาคือ เรื่องมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารข้อเท็จจริงที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนมีค่าเฉลี่ยอยู่ใน ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.23$, S.D. = 0.73) และเรื่องมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารอย่างทั่วถึง มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.88$, S.D. = 0.50)

ตารางที่ 4.13 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ระดับการให้ คำปรึกษาหารือ

ระดับการให้คำปรึกษาหารือ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. มีการจัดทำเวที/กิจกรรมเพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชน	2.97	0.48	ปานกลาง	2
2. มีการจัดกิจกรรมในพื้นที่เพื่อพบปะกับประชาชนอย่างต่อเนื่อง	2.79	0.43	ปานกลาง	3
3. มีการนำข้อมูลความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่เข้าสู่สภาเพื่อจัดทำแผนพัฒนา	3.01	0.66	ปานกลาง	1
รวม	2.92	0.45	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมประชาชน ระดับการให้คำปรึกษาหารือ ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.92$, S.D. = 0.45) โดยมีเรื่องมีการนำข้อมูลความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่เข้าสู่สภาเพื่อจัดทำแผนพัฒนามีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.01$, S.D. = 0.66) รองลงมาคือ เรื่องมีการจัดทำเวที/กิจกรรมเพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนมีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.97$, S.D. = 0.48) และเรื่องมีการจัดกิจกรรมในพื้นที่ เพื่อพบปะกับประชาชนอย่างต่อเนื่องมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด อยู่ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.79$, S.D. = 0.43)

ตารางที่ 4.14 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ระดับการเข้าไปเกี่ยวข้อง

ระดับการเข้าไปเกี่ยวข้อง	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. เปิดโอกาสให้ประชาชนกำหนดทางเลือกในการพัฒนาหมู่บ้านด้วยตนเอง	3.17	0.80	ปานกลาง	1
2. เปิดโอกาสให้ประชาชนได้ร่วมกำหนดวิธีการทำงาน	3.02	0.76	ปานกลาง	2
3. มีวิธีการทำงานที่สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ของหมู่บ้าน	2.91	0.78	ปานกลาง	3
รวม	3.03	0.65	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมประชาชน ระดับการเข้าไปเกี่ยวข้องในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.03$, S.D. = 0.65) โดยมีเรื่องเปิดโอกาสให้ประชาชนกำหนดทางเลือกในการพัฒนาหมู่บ้านด้วยตนเองมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.17$, S.D. = 0.80) รองลงมาคือเรื่องเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ร่วมกำหนดวิธีการทำงาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.02$, S.D. = 0.76) และมีเรื่องมีวิธีการทำงานที่สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ของหมู่บ้านมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด อยู่ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.91$, S.D. = 0.78)

ตารางที่ 4.15 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ระดับการร่วมมือ

ระดับการร่วมมือ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. ประชาชนได้รับโอกาสและเข้าร่วมดำเนินกิจกรรม	3.06	0.63	ปานกลาง	2
2. มีการขับเคลื่อนกิจกรรมเพื่อพัฒนาท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง	3.05	0.74	ปานกลาง	3
3. ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับผลประโยชน์จากโครงการต่างๆ	3.10	0.50	ปานกลาง	1
รวม	3.07	0.64	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.15 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมประชาชน ระดับการร่วมมือในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.07$, S.D. = 0.64) โดยมีเรื่องประชาชนส่วนใหญ่ได้รับผลประโยชน์จากโครงการต่างๆ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.10$, S.D. = 0.50) รองลงมาคือเรื่องประชาชนได้รับโอกาสและเข้าร่วมดำเนินกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

($\bar{X} = 3.06$, S.D. = 0.63) และเรื่องมีการขับเคลื่อนกิจกรรมเพื่อพัฒนาท้องถิ่นอย่างต่อเนื่องมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.05$, S.D. = 0.74)

ตารางที่ 4.16 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ระดับการมอบอำนาจการตัดสินใจ

ระดับการมอบอำนาจการตัดสินใจ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. มีการกำหนดแนวทางให้ประชาชนได้ร่วมติดตามตรวจสอบผลงาน	3.09	0.71	ปานกลาง	1
2. โครงการส่วนใหญ่มาจากความต้องการของประชาชน	2.92	0.82	ปานกลาง	2
3. ประชาชนมีบทบาทสูงต่อการกำหนดนโยบายการทำงาน	2.90	0.73	ปานกลาง	3
รวม	3.04	0.58	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.16 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมประชาชน ระดับการมอบอำนาจการตัดสินใจ ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.04$, S.D. = 0.58) โดยมีเรื่องมีการกำหนดแนวทางให้ประชาชนได้ร่วมติดตามตรวจสอบผลงานมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.09$, S.D. = 0.71) รองลงมาคือ เรื่องโครงการส่วนใหญ่มาจากความต้องการของประชาชนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.92$, S.D. = 0.82) และเรื่องประชาชนมีบทบาทสูงต่อการกำหนดนโยบายการทำงานมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.90$, S.D. = 0.73)

ตอนที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร อยู่ในระดับปานกลาง

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร อยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยการมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับกับระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิเคราะห์ได้แสดงไว้ในตารางที่ 4.17 ทั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดอักษรรย่อในการแทนความหมายไว้ดังนี้

- A = ปัญหา
- B = ผลประโยชน์
- C = แรงกดดันทางสังคม
- D = ค่านิยม
- E = ข้อกฎหมาย
- F = ปัจจัยส่วนบุคคล
- G = ข้อมูลข่าวสาร
- H = ผู้นำ
- I = ปัจจัยการมีส่วนร่วม
- J = ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

ตารางที่ 4.17 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการมีส่วนร่วมกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
A	1	.040	.326	-.058	.138	.077	.284	-.090	.608**	.411*
B		1	-.027	.169	-.063	.299	-.250	.275	.418*	.071
C			1	.488**	.187	.503*	.275	-.083	.638**	.118
D				1	.198	.547*	.016	-.008	.367	-.275
E					1	-.122	-.035	-.013	.304	.042
F						1	.396*	.097	.726**	.146*
G							1	.032	.390*	-.261
H								1	.414*	.212
I									1	.163*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4.17 ปัจจัยการมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน อย่างมีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีความสัมพันธ์ในระดับน้อย (0.163) กล่าวคือ หากปัจจัยการมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยเพิ่มมากขึ้น จะทำให้ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนมีค่าเฉลี่ยเพิ่มมากขึ้นด้วย

เมื่อพิจารณาประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการมีส่วนร่วมทั้ง 8 ด้านกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในภาพรวมพบว่า มีเพียง 2 ด้านเท่านั้น คือ ปัญหาและปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน อย่างมีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกนั้น มีความสัมพันธ์แบบไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม

นอกจากการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามแล้ว ผู้วิจัยยังได้พูดคุยกับผู้นำชุมชน และผู้ตอบแบบสอบถามบางท่านด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการเพิ่มเติม ซึ่งผลวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ทำให้ประชาชนต้องเข้ามามีส่วนร่วม คือ ความรุนแรงของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน ซึ่งหากปัญหาที่มีความรุนแรงมากขึ้นเท่าใดก็ยิ่งส่งผลให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น ทั้งยังส่งผลให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียกร้องและตรวจสอบการทำงานของเทศบาลมากขึ้น รวมถึงบางเรื่องได้มีการรวมตัวกันเพื่อขอสนับสนุนงบประมาณเพื่อดำเนินการเอง เช่น การป้องกันยาเสพติดในชุมชน การพัฒนากลุ่มอาชีพ การประชาสัมพันธ์เรื่องต่าง ๆ ในชุมชน เป็นต้น นอกจากนี้ ปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การมีจิตอาสาของประชาชนจำนวนหนึ่งที่มีการรวมตัวกันเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน ซึ่งจะเห็นได้ว่า การมีจิตอาสาไม่ได้ขึ้นอยู่กับความร่ำรวยของบุคคล แต่ขึ้นอยู่กับอุดมการณ์ส่วนบุคคลและการมีจิตความเป็นอยู่ที่พอกินพอใช้ และสำหรับระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนพัฒนา 3 ปี พบว่า มีเพียงบางเรื่องเท่านั้นที่เทศบาลได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในระดับสูงกว่าการให้ข้อมูลเพื่อให้คำปรึกษาหารือ และส่วนมากจะเป็นการขอความร่วมมือ (การเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้อง) ในเชิงกึ่งบังคับด้วยการมีหนังสือถึงประชาชน เช่น การเสียภาษี การให้เข้าร่วมลงคะแนนเลือกตั้ง เป็นต้น

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร โดยในการวิจัยครั้งนี้ได้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยการมีส่วนร่วม และการมีส่วนร่วมของประชาชนตามแนวคิดของ ก.พ.ร. มาใช้กำหนดเป็นตัวแปรในการศึกษา โดยกลุ่มตัวอย่างที่นำมาใช้ในการวิจัยคือ ตัวแทนครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่รับผิดชอบของเทศบาลตำบลปากน้ำหลังสวน จำนวน 374 คน ด้วยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลได้ดังนี้

1. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 59.36 โดยมีอายุระหว่าง 41-50 ปี ร้อยละ 49.47 มีระดับปริญญาตรี ร้อยละ 52.41 มีอาชีพรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 42.51 และมีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 20,001-30,000 บาท ร้อยละ 39.04
2. ปัจจัยการมีส่วนร่วมในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยมีด้านปัญหา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีเรื่องท่านเห็นว่าปัญหาส่วนรวมจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาตามลำดับ ดังนี้ ด้านข้อมูลข่าวสาร โดยมีเรื่องการได้รับข้อมูลที่ชัดเจนจะช่วยให้ท่านเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านปัจจัยส่วนบุคคล โดยมีเรื่องประสบการณ์ที่ดีต่อเทศบาลเมืองชุมพรจะส่งผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านข้อกฎหมาย โดยมีเรื่องเทศบาลเมืองชุมพรมีข้อบังคับให้ท่านต้องร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมเพื่อส่วนรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านค่านิยม โดยมีเรื่องท่านมักให้ความร่วมมือกับชุมชนเสมอ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านผลประโยชน์ โดยมีเรื่องท่านมักเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตัว มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านแรงกดดันทางสังคม โดยมีเรื่องกระแสสังคม เช่น

โลกร้อน กำจัดขยะ เป็นต้น เป็นตัวกระตุ้นที่ทำให้ท่านต้องเข้ามีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และด้านผู้นำ โดยมีเรื่องผู้นำชุมชนที่มีบุคลิกน่าเชื่อถือจะส่งผลให้ท่านเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมของเทศบาลเมืองชุมพร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

3. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับปานกลางโดยมีระดับการให้ข้อมูลข่าวสาร มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาตามลำดับ คือ ระดับการร่วมมือ ระดับการมอบอำนาจ การตัดสินใจ ระดับการเข้าไปเกี่ยวข้อง และระดับการให้คำปรึกษาหารือ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

4. ปัจจัยการมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 โดยมีความสัมพันธ์ในระดับน้อย กล่าวคือ หากปัจจัยการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยเพิ่มมากขึ้น จะทำให้ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน มีค่าเฉลี่ยเพิ่มมากขึ้นด้วย

การอภิปรายผล

ผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยการมีส่วนร่วมของเทศบาลเทศบาลเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร

1.1 ปัจจัยการมีส่วนร่วมด้านปัญหา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีเรื่องท่านเห็นว่าปัญหาส่วนรวมจำเป็นต้องได้รับการแก้ไข มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งประเด็นดังกล่าวถือเป็นเรื่องที่ชี้ให้เห็นถึงความตระหนักของคนในสังคมในเชิงการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และจำเป็นต้องพัฒนาให้เกิดขึ้นในประชาชนทุกระดับในสังคม และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Creighton (2005) ที่กล่าวว่า ความใกล้ชิดปัญหาเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้นนอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามที่กล่าวว่า หากปัญหามีความรุนแรงมากขึ้นเท่าใด ก็ยิ่งส่งผลให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากเท่านั้น และบางเรื่องประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนจากปัญหา ได้มีการรวมตัวกันเพื่อขอสนับสนุนงบประมาณเพื่อดำเนินการเอง เช่น การป้องกันยาเสพติด ในชุมชน การพัฒนากลุ่มอาชีพ การประชาสัมพันธ์เรื่องต่าง ๆ ในชุมชน เป็นต้น ดังนั้นเทศบาลเมืองชุมพร จึงควรมีการสื่อสารถึงปัญหาความจำเป็นที่ช่วยให้ประชาชนเห็นถึงความสำคัญของปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไขปัญหา โดยเฉพาะการแก้ปัญหาที่ต้องได้รับความร่วมมือจากประชาชน ทั้งนี้เพื่อช่วยให้ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนเพิ่มสูงขึ้นและนำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพประชาชนรวมถึงประชาชนเกิดความเข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ในอนาคต

1.2 ปัจจัยการมีส่วนร่วมด้านข้อมูลข่าวสาร โดยมีเรื่องการได้รับข้อมูลที่ชัดเจน จะช่วยให้ท่านเข้ามีส่วนร่วมมากขึ้น มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งประเด็นดังกล่าวถือเป็นเรื่องที่สำคัญ

อย่างมากในปัจจุบัน ดังเห็นได้จากการจัดกิจกรรมต่างๆ ของเทศบาล ซึ่งหาที่มีการประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนอย่างต่อเนื่องและทั่วถึงแล้วจะพบว่า มีประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมจำนวนมาก แต่หากกิจกรรมใดมีการประชาสัมพันธ์น้อยครั้งและไม่ทั่วถึง จะพบว่า มีประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมจำนวนน้อยและมีเสียงบ่นตามมา และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Roger (1969), Cohen & Uphoff (1977) ที่กล่าวไว้ในแนวทางเดียวกันว่า ข่าวสารและการติดต่อสื่อสาร ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่เป็นเสมือนแรงกระตุ้นให้บุคคลตัดสินใจเข้าร่วมกระทำการกิจกรรมกับชุมชน ดังนั้นกิจกรรมใดที่ต้องการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในระดับสูงแล้ว เทศบาลเมืองชุมพรจึงจำเป็นต้องมีการประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง รวมถึงการให้ข้อมูลในเชิงบวกต่อการเข้าร่วมกิจกรรม เพื่อช่วยให้ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนเพิ่มสูงขึ้นและนำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพประชาชน รวมถึงประชาชนเกิดความเข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ในอนาคต

1.3 ปัจจัยการมีส่วนร่วมด้านปัจจัยส่วนบุคคล โดยมีเรื่องประสบการณ์ที่ดีต่อเทศบาลเมืองชุมพรจะส่งผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งประเด็นดังกล่าวถือเป็นเรื่องพื้นฐานที่สามารถพบได้ทั่วไปว่า ประชาชนที่มีความพร้อมส่วนตัวในด้านต่าง ๆ มักเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ของชุมชน และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Roger (1969), McCosky (1968), Cohen & Uphoff (1977) ที่กล่าวไว้ในแนวทางเดียวกันว่า ปัจจัยส่วนบุคคล เช่น อายุ สถานภาพทางสังคม ฐานะทางเศรษฐกิจ และระดับการศึกษา รวมถึงบุคลิกภาพ ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้บุคคลตัดสินใจเข้าร่วมกระทำการกิจกรรมกับชุมชน ดังนั้น เทศบาลเมืองชุมพร จึงควรมีแนวทางการเตรียมความพร้อมของประชาชนให้ได้รับโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการจัดสวัสดิการชุมชนที่ช่วยให้ประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วม สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีคุณภาพและไม่เดือดร้อน เพื่อช่วยให้ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนเพิ่มสูงขึ้นและนำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพประชาชน รวมถึงประชาชนเกิดความเข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ในอนาคต

1.4 ปัจจัยการมีส่วนร่วมด้านข้อกฎหมาย โดยมีเรื่องเทศบาลเมืองชุมพรมีข้อบังคับให้ท่านต้องร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมเพื่อส่วนรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งประเด็นดังกล่าวถือเป็นเรื่องที่เทศบาลเมืองชุมพรได้ให้ความสำคัญและดำเนินการอย่างระมัดระวัง โดยเฉพาะการใช้ข้อกฎหมายที่ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่เสียผลประโยชน์ และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Creighton (2005), Reeder (1974), Cohen & Uphoff (1977) และปรีชาติ วลัยเสถียร (2542) ที่กล่าวไว้ในแนวทางเดียวกันว่า การมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่มีกฎหมายรองรับหรือบังคับให้ทำ เป็นเสมือนข้อผูกพัน และการบังคับใช้ข้อกฎหมายที่ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน จึงควรทำด้วยความระมัดระวัง รวมถึง เทศบาลเมืองชุมพรต้องมีการสำรวจความคิดเห็นเพื่อขอมติในเรื่องดังกล่าว เพื่อช่วยให้ประชาชนที่ได้รับ

ผลกระทบเกิดการยอมรับและปฏิบัติตาม ทั้งยังเป็นการช่วยให้ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนเพิ่มสูงขึ้นและนำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพประชาชน รวมถึงประชาชนเกิดความเข้มแข็งพึ่งตนเองได้ในอนาคต

1.5 ปัจจัยการมีส่วนร่วมด้านค่านิยม โดยมีเรื่องท่านมักให้ความร่วมมือกับชุมชนเสมอ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งประเด็นดังกล่าวถือเป็นจิตสำนึกในระดับปัจเจกบุคคลที่ถูกหล่อหลอมจากปัจจัยส่วนบุคคลที่มีลักษณะทางบวกกับเรื่องการมีส่วนร่วม และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Creighton (2005), Reeder (1974), และ McCosky (1968) ที่กล่าวไว้ในแนวทางเดียวกันว่า ค่านิยม ความเชื่อ และอุดมการณ์ ถือเป็นปัจจัยที่ดึงดูดให้ประชาชนเกิดพฤติกรรมการเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมระดับสูง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามที่กล่าวว่า การมีจิตอาสาของประชาชน ถือเป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่ช่วยให้การมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับที่สูงขึ้น ทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสถาบันพระปกเกล้าที่พบว่า การสร้างสำนึกความเป็นเจ้าของท้องถิ่น คือปัจจัยแห่งความสำเร็จในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนั้น เทศบาลเมืองชุมพร จึงควรมีแนวทางการพัฒนา การกระตุ้นและการส่งเสริมให้ประชาชนมีจิตสำนึกสาธารณะ และมีอุดมการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อช่วยให้ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนเพิ่มสูงขึ้นและนำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพประชาชน รวมถึงประชาชนเกิดความเข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ในอนาคต

1.6 ปัจจัยการมีส่วนร่วมด้านผลประโยชน์ โดยมีเรื่องท่านมักเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตัว มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งประเด็นดังกล่าวถือเป็นเรื่องสำคัญต่อจากปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน โดยหากประชาชนเห็นว่า กิจกรรมของเทศบาลเมืองชุมพรสามารถแก้ไขปัญหาเดือดร้อนได้จริง ย่อมทำให้เกิดผลประโยชน์ต่อประชาชนด้วย ซึ่งทำให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในระดับสูงนั่นเอง และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Creighton (2005), Reeder (1974), Cohen & Uphoff (1977) และปาริชาติ วลัยเสถียร(2542) ที่กล่าวไว้ในแนวทางเดียวกันว่า หากประชาชนเห็นถึงผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นทั้งทางด้านเศรษฐกิจ และการเข้าถึงประโยชน์ ย่อมเป็นปัจจัยที่ช่วยให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมระดับสูง ดังนั้น เทศบาลเมืองชุมพร จึงควรมีกิจกรรมที่ชี้ให้ประชาชนเห็นถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง เพื่อช่วยยกระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มีเพิ่มสูงขึ้นและนำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพประชาชน รวมถึงประชาชนเกิดความเข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ในอนาคต

1.7 ปัจจัยการมีส่วนร่วมด้านแรงกดดันทางสังคม โดยมีเรื่องกระแสสังคม เช่น โลกออนไลน์ กำจัดขยะลาย เป็นต้น เป็นตัวกระตุ้นที่ทำให้ท่านต้องเข้ามีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งประเด็นดังกล่าวถือเป็นเรื่องที่เป็นแรงกดดันให้ทุกฝ่ายหันมาให้ความสนใจในการดำเนินกิจกรรม

ร่วมกัน และสอดคล้องกับแนวคิดของ Creighton (2005), Reeder (1974), Cohen & Uphoff (1977), McCosky (1968) และปรีชาติ วลัยเสถียร(2542) ที่กล่าวไว้ในแนวทางเดียวกันว่า ประเด็นทางด้านสังคม/สิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อชุมชน ถือเป็นปัจจัยที่ช่วยให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมระดับสูง ดังนั้นเทศบาลเมืองชุมพร จึงควรมีการแสวงหาข้อมูลจากสภาพแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำมาสู่การกระตุ้นและสร้างความรู้ความเข้าใจในกระแสดังกล่าวให้ประชาชนรับทราบ ซึ่งจะช่วยยกระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนให้เพิ่มสูงขึ้นและนำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพประชาชน รวมถึงประชาชนเกิดความเข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ในอนาคต

1.8 ปัจจัยการมีส่วนร่วมด้านผู้นำ โดยมีเรื่องผู้นำชุมชนที่มีบุคลิกน่าเชื่อถือจะส่งผลให้ท่านเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมของเทศบาลเมืองชุมพร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งประเด็นนี้ได้ค่าเฉลี่ยน้อยกว่าทุกด้าน และสอดคล้องกับสภาพบริบทของชุมชนเมืองที่ต่างคนต่างอยู่ทำให้ความสนใจที่มีต่อกันมีไม่มากนัก ดังนั้น อิทธิพลของผู้นำจึงมีน้อยกว่าสังคมชนบท และสอดคล้องกับแนวคิดของ Reeder (1974), McCosky (1968) และปรีชาติ วลัยเสถียร(2542) ที่กล่าวไว้ในแนวทางเดียวกันว่า ผู้นำ คือ บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมของประชาชน ทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของงานวิจัยของสถาบันพระปกเกล้าที่พบว่า ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ คือ ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนั้นเทศบาลเมืองชุมพร จึงควรให้ความสำคัญกับผู้นำชุมชนด้วยการพัฒนาศักยภาพ มอบอำนาจและทรัพยากรในการทำงาน เพื่อกระตุ้นให้ประชาชนในชุมชนให้ความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมของเทศบาลเมืองชุมพร รวมถึงช่วยให้เกิดการยกระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนเพิ่มสูงขึ้นและนำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพประชาชน รวมถึงประชาชนเกิดความเข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ในอนาคต

2. ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

2.1 ระดับการให้ข้อมูลข่าวสาร ผลการศึกษาพบว่ามีความเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีเรื่องมีการประชาสัมพันธ์ด้วยข้อมูลที่ทันสมัยมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ซึ่งอาจเป็นเพราะปัจจุบันทุกหน่วยงานราชการ ได้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสาร เช่น การประชาสัมพันธ์ถึงกิจกรรมของ อบต.ผ่านผู้นำของชุมชน การใช้รถประชาสัมพันธ์ตามชุมชน และการให้ข้อมูลทาง website เป็นต้น จึงทำให้ประชาชนที่ตอบแบบสอบถามเห็นว่าได้รับทราบข้อมูลที่ทันสมัยและเป็นปัจจุบัน ซึ่งผลวิจัยสอดคล้องกับแนวคิดของเซอร์รี อาร์นสไตน์ (Arnstein, 1969) และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2553) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐต้องมีการเชิญชวนประชาชนให้เข้ามารับรู้รับทราบข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งถือเป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นก้าวแรกของการที่ภาคราชการจะเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าสู่กระบวนการมีส่วนร่วมในเรื่องต่าง ๆ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนและเสริมสร้างความเข้าใจของ

ประชาชนเกี่ยวกับประเด็นปัญหา ทางเลือกและทางเลือก วิธีทำให้ข้อมูลสามารถใช้ช่องทางต่าง ๆ เช่น เอกสารสิ่งพิมพ์ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อต่าง ๆ การจัดนิทรรศการ จัดหมายข่าว การจัดงานแถลงข่าว การตีพิมพ์และการให้ข้อมูลผ่านเว็บไซต์ เป็นต้น และผลการวิจัยยังสอดคล้องกับงานวิจัยของฐานวัชร เกียรติอรุณ (2551) ที่ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลท่าชะ อำเภوتاชะ จังหวัดชุมพร โดยพบว่าระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลท่าชะ อำเภوتاชะ จังหวัดชุมพรในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางและมีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านข้อมูลข่าวสารมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดจากทุกด้านเช่นเดียวกัน

2.2 ระดับการให้คำปรึกษาหารือ ผลการศึกษาพบว่ามีความเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีเรื่องมีการนำข้อมูลความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่เข้าสู่สภาเพื่อจัดทำแผนพัฒนา ซึ่งผลวิจัยเป็นในทิศทางดังกล่าวเพราะเทศบาลเมืองชุมพรได้มีการจัดประชาคมเป็นประจำทุกปี ก่อนที่จะจัดทำแผนพัฒนาประจำปี และโครงการ/กิจกรรมที่ปรากฏในแผนพัฒนานั้น ส่วนใหญ่มาจากข้อเสนอที่เป็นความต้องการของประชาชนที่เข้าร่วมประชาคมนั้นเอง ซึ่งผลวิจัยสอดคล้องกับแนวคิดของเชอร์รี อาร์นสไตน์ (Arnstein, 1969) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐจะให้ประชาชนผู้ที่เกี่ยวข้องและมีพลังในการผลักดันและดำเนินโครงการเข้ามามีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษาหารือในประเด็นต่างๆ เพื่อนำมาสู่การกำหนดแนวทางในการทำงาน แต่อย่างไรก็ตามจะพบว่า หน่วยงานภาครัฐยังคงสงวนสิทธิ์ในการตัดสินใจไว้เป็นหน้าที่ของตน ทั้งยังเป็นไปตามแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2553) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การให้คำปรึกษาหารือถือเป็น การรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นกระบวนการที่เปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง และความคิดเห็น โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ได้รับข้อมูลและความคิดเห็นจากประชาชนเกี่ยวกับสภาพปัญหา ความคิดเห็นและแนวทางแก้ไข เพื่อประกอบการตัดสินใจของหน่วยงานภาครัฐ โดยใช้วิธีต่างๆ เพื่อรับข้อมูล เช่น การรับฟังความคิดเห็น การสำรวจความคิดเห็น การจัดเวทีสาธารณะ การแสดงความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์ เป็นต้น และผลการวิจัยยังสอดคล้องกับงานวิจัยของฐานวัชร เกียรติอรุณ (2553) ที่ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลท่าชะ อำเภوتاชะ จังหวัดชุมพร โดยพบว่าระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลท่าชะ อำเภوتاชะ จังหวัดชุมพรในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางและมีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการปรึกษาหารือมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

2.3 ระดับการเข้าไปเกี่ยวข้อง ผลการศึกษาพบว่ามีความเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีเรื่องเปิดโอกาสให้ประชาชนกำหนดทางเลือกในการพัฒนาหมู่บ้านด้วยตนเองมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ซึ่งผลวิจัยปรากฏในทิศทางดังกล่าวเพราะประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่า การจัดประชาคมนั้นย่อมจะต้องนำ

ข้อมูลที่ได้ไปสู่การจัดทำแผนการพัฒนาชุมชนที่สอดคล้องและตอบสนองความต้องการได้อย่างตรงประเด็น ดังนั้นจึงทำให้ประชาชนเชื่อว่า ตนเป็นผู้กำหนดแนวทางการพัฒนาหมู่บ้านด้วยตนเองตามระบอบประชาธิปไตย ผลวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของปรัชญา ศรีกา (2540) และโคเฮนและอัฟโฮฟฟ์ (Cohen and Uphoff, 1977) ที่กล่าวว่า การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในระดับการเข้าไปเกี่ยวข้องนั้น ได้จากการให้ความร่วมมือในการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) เพื่อให้การขับเคลื่อนกิจกรรมบรรลุผลสำเร็จ นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2553) ยังได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนระดับการเข้าไปเกี่ยวข้องไว้ว่า เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน หรือร่วมเสนอแนะแนวทางที่นำไปสู่การตัดสินใจ โดยมีเป้าหมายเพื่อร่วมทำงานกับประชาชน และสร้างความมั่นใจให้ประชาชน ว่าข้อมูลความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนจะถูกนำไปพิจารณาเป็นทางเลือกในการบริหารงานของภาครัฐ เช่นการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อพิจารณาประเด็นนโยบายสาธารณะ ประชาพิจารณ์ การจัดตั้งคณะทำงานเพื่อเสนอแนะประเด็นนโยบาย เป็นต้น นอกจากนี้ ผลวิจัยยังสอดคล้องกับงานวิจัยของกรมสอบสวนคดีพิเศษที่ได้ศึกษาเรื่องการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินคดีพิเศษ โดยพบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีความต้องการมีส่วนร่วมในการร่วมกล่าวโทษร้องทุกข์ และ เข้าร่วมเป็นพยานบุคคลในชั้นศาลอยู่ในระดับน้อยที่สุดจากทุกเรื่อง ซึ่งชี้ให้เห็นว่า หากประชาชนต้องเข้าไปเกี่ยวข้องในเรื่องที่ตนเห็นว่าจะต้องเกิดความยุ่งยากตามมาในภายหลังก็มักจะไม่ต้องการเข้าไปมีส่วนร่วม และเห็นว่าเป็นหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐที่มีหน้าที่จะต้องดำเนินการให้เสร็จสิ้นเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อคนส่วนใหญ่

2.4 ระดับการร่วมมือ ผลการศึกษาพบว่ามีความเกี่ยวข้องกับระดับปานกลาง โดยมีเรื่องประชาชนส่วนใหญ่ได้รับผลประโยชน์จากโครงการต่างๆ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ซึ่งผลวิจัยมีความสืบเนื่องมาจากการดำเนินงานในระดับการให้ข้อมูลข่าวสาร และระดับการให้คำปรึกษาหารือที่เทศบาลเมืองชุมพรกำหนดขึ้น จึงทำให้ประชาชนรับรู้และเข้าใจว่า ตนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน โดยผ่านการประชุม และย่อจะ ได้รับผลประโยชน์จากโครงการต่างๆ นั่นเอง ผลวิจัยสอดคล้องกับแนวคิดของเซอร์รี อาร์นสไตน์ (Arnsper, 1969) ที่กล่าวว่า ระดับการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงนั้นหน่วยงานภาครัฐจะต้องกระตุ้นให้ประชาชนกล้าที่จะนำเสนอความคิดเห็นและข้อโต้แย้งต่างๆ เพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนวิธีการทำงาน ซึ่งเป็นการทำงานในฐานะหุ้นส่วน โดยเริ่มตั้งแต่การร่วมคิด ร่วมกำหนดนโยบาย ร่วมตัดสินใจ และร่วมดำเนินการจนกระทั่งบรรลุผลสำเร็จ นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2553) ที่กล่าวว่า ระดับการร่วมมือถือเป็นการให้กลุ่มประชาชน ผู้แทนภาคสาธารณะมีส่วนร่วม โดยมีเป้าหมายเพื่อเป็นหุ้นส่วนกับประชาชนในทุกขั้นตอนของการตัดสินใจ ตั้งแต่การระบุปัญหา พัฒนาทางเลือกและแนวทางแก้ไข ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้

ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมีบทบาทเป็นหุ้นส่วนหรือภาคีในการดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เช่น คณะกรรมการที่มีฝ่ายประชาชนร่วมเป็นกรรมการ เป็นต้น นอกจากนี้ผลวิจัยยังสอดคล้องกับงานวิจัยของกรมสอบสวนคดีพิเศษที่ได้ศึกษาเรื่องการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินคดีพิเศษ โดยพบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีความต้องการมีส่วนร่วมในการให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ในบางเรื่อง ได้แก่ การมีส่วนร่วมทำงานกับเจ้าหน้าที่ DSI ในการดำเนินคดีพิเศษ การมีส่วนร่วมในลักษณะการร่วมให้ข้อมูล หรือความจริง การมีส่วนร่วมติดตามผลการดำเนินคดี และการมีส่วนร่วมในลักษณะร่วมเป็นสมาชิกเครือข่าย หรือเป็นอาสาสมัคร DSI ภาคประชาชน ซึ่งชี้ให้เห็นว่าหากประชาชนต้องเข้าไปเกี่ยวข้องในเรื่องที่ตนเห็นว่าสามารถช่วยเหลือภาครัฐได้โดยไม่ต้องเกิดความยุ่งยากภายหลัง

2.5 ระดับการมอบอำนาจการตัดสินใจ ผลการศึกษาพบว่ามีความเกี่ยวข้องกับระดับปานกลาง โดยมีเรื่องมีการกำหนดแนวทางให้ประชาชนได้ร่วมติดตามตรวจสอบผลงานมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ซึ่งผลวิจัยปรากฏดังกล่าวเพราะ เทศบาลเมืองชุมพร ได้มีการปรับตัวให้สอดคล้องกับการทำงานยุคใหม่ที่เน้นการใช้หลักการมีส่วนร่วมในการทำงาน เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นและเกิดความร่วมมือในอนาคต ซึ่งผลวิจัยสอดคล้องกับแนวคิดของเซอร์รี อาร์นสไตน์ (Arnsperg, 1969) ที่กล่าวว่าหน่วยงานภาครัฐต้องมีการคัดเลือกประชาชนส่วนหนึ่งเข้าไปเป็นตัวแทนเพื่อทำหน้าที่ในการออกความคิดเห็น การนำเสนอข้อมูลข้อโต้แย้ง รวมถึงการมีอำนาจในการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายโดยชอบธรรม ซึ่งถือได้ว่าเป็นการมีส่วนร่วมที่ได้มอบหมายให้ประชาชนมีอำนาจตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ในการดำเนินโครงการเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2553) ที่กล่าวว่า ระดับการมอบอำนาจการตัดสินใจถือเป็นการเสริมอำนาจในการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมของหน่วยงานภาครัฐให้แก่ประชาชน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจ ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีบทบาทในการตัดสินใจหรือให้เป็นเจ้าของโดยรัฐเป็นผู้สนับสนุนเท่านั้น และถือเป็นขั้นที่ให้บทบาทประชาชนในระดับสูงที่สุด เช่น การลงประชามติในประเด็นสาธารณะต่างๆ โครงการกองทุนหมู่บ้านที่มอบอำนาจให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจทั้งหมด เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

ผลวิจัยได้ค้นพบถึงจุดแข็งและจุดอ่อนของเทศบาลเมืองชุมพรในหลายประเด็น ซึ่งจากข้อมูลดังกล่าวได้นำมาสู่การสร้างข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. เทศบาลเมืองชุมพรควรให้ความสำคัญกับผู้นำชุมชน เพื่อกระตุ้นให้ประชาชนให้ความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมของเทศบาลเมืองชุมพร
2. เทศบาลเมืองชุมพรควรมีการพัฒนากระบวนการสื่อสารเพื่อให้ประชาชนทราบถึงปัญหาความจำเป็นที่ต้องได้รับการแก้ไขปัญหา โดยต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง รวมถึงมีการออกมาตรการใหม่ ๆ ที่ช่วยให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมทั้งโดยสมัครใจ และกึ่งบังคับ
3. เทศบาลเมืองชุมพรควรมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะที่ช่วยสร้างคุณภาพชีวิตให้แก่ประชาชน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. เทศบาลเมืองชุมพรต้องมีการให้ความสำคัญกับผู้นำชุมชนด้วยการพัฒนาศักยภาพมอบอำนาจและทรัพยากรในการทำงาน รวมถึงมีกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นให้ประชาชนในชุมชนให้ความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมของเทศบาลเมืองชุมพร
2. เทศบาลเมืองชุมพรต้องมีการพัฒนาระบบการสื่อสาร ระบบประชาสัมพันธ์ในช่องทางอื่น ๆ อย่างต่อเนื่องและทั่วถึง เพื่อช่วยให้ประชาชนรับรู้รับทราบถึงปัญหาและความสำคัญของปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไขปัญหา โดยเฉพาะการแก้ปัญหาที่ต้องได้รับความร่วมมือจากประชาชน รวมถึงการให้ข้อมูลในเชิงบวกต่อการเข้าร่วมกิจกรรม
3. เทศบาลเมืองชุมพรต้องมีการจัดสวัสดิการชุมชนให้แก่ประชาชนที่เข้ามีส่วนร่วมเพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ
4. เทศบาลเมืองชุมพรต้องมีการพิจารณาอย่างรอบคอบก่อนออกข้อบังคับใช้ข้อกฎหมายที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชน ดังนั้น จึงควรมีการสำรวจความคิดเห็นเพื่อขอมติก่อนออกข้อบังคับใช้ข้อกฎหมายในแต่ละเรื่อง เพื่อช่วยให้ประชาชนที่ได้รับผลกระทบเกิดการยอมรับและปฏิบัติตาม

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเรื่องเดียวกันนี้ในเชิงคุณภาพ
2. ควรมีการศึกษาเรื่องในทำนองเดียวกันนี้ โดยเปรียบเทียบกับหน่วยงานที่มีภารกิจคล้ายกัน เช่น อบต. อบจ. และเทศบาลในพื้นที่อื่น ๆ เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2553). การมีส่วนร่วมแนวคิด ทฤษฎี และกระบวนการ. คืบเมื่อ ธันวาคม 20, 2553 จาก <http://www.moac.go.th>.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, กระทรวงมหาดไทย. (2548). พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.
- _____. (2550). มาตรฐานการส่งเสริมการพัฒนาศรี. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.
- กรมส่งเสริมสหกรณ์. 2552. การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม. คืบเมื่อ ธันวาคม 20, 2553 จาก <http://webhost.cpd.go.th>
- กรมสอบสวนคดีพิเศษ. (2551). รายงานการวิจัยเรื่องการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินคดีพิเศษ. คืบเมื่อ ธันวาคม 20, 2553 จาก <http://203.151.17.45>
- จันทนา สุทธิจรี. (2544). “การมีส่วนร่วมของประชาชน” ในการเมืองการปกครองไทยตามรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน. กรุงเทพฯ : วิ. เจ. พรินต์.
- ชินรัตน์ สมสืบ. (2548). ประมวลสาระวิชาชุดแนวคิด ทฤษฎี และหลักการรัฐประศาสนศาสตร์หน่วยที่ 8-15. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ไชยชนะ สุทธิวรชัย. (2536). ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ฐานวัชร เกียรติอรุณ. (2551). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลท่าแซะ อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จ.
- เดชา เลิศวิทย์. (2540). ปัจจัยที่มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการดำเนินงานโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ตะวัน ตระการฤกษ์. (2552). การมีส่วนร่วมของราษฎรอาสาในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตรับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรเมืองสมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ถวิลวดี บุรีกุล. (2552). พลวัตการมีส่วนร่วมของประชาชน : จากอดีต จนถึงรัฐธรรมนูญแห่ง

ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550. นนทบุรี: สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า.

เทศบาลเมืองชุมพร. (2554). บรรยายสรุปหน่วยงาน. ค้นเมื่อ ธันวาคม 20, 2553 จาก

<http://www.chumphontown.go.th>.

_____. (2554). แผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556). เอกสารถ่ายสำเนา.

ปรัชญา ศรีภา. (2540). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วน

ตำบลในการพัฒนาหมู่บ้าน : กรณีศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์

ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาสังคมวิทยาการพัฒนาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ปาริชาติ วลัยเสถียร. (2542). ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

พงษ์ธร จันทร์สวัสดิ์. (2540). การมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับท้องถิ่น ศึกษาเปรียบเทียบ

กระบวนการจัดตั้งธนาคารหมู่บ้านจังหวัดพิษณุโลก และจังหวัดอุบลราชธานี.

วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการปกครอง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พัชร ลิโรต. (2552). ร่วมด้วยช่วยกันในการบริหารแบบมีส่วนร่วม, รัฐศาสตร์สาร ฉบับรัฐศาสตร์

ธรรมศาสตร์ 60 ปี/รัฐศาสตร์สาร 30 ปี, 30(5) : 15-16.

พัชร ลิโรตและคณะ. (2551). คู่มือหรือแนวทางการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของหน่วยงาน

ภาครัฐในระดับกระทรวงที่เป็นนโยบาย. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบ

ราชการ.

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (2550). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการ. ค้นเมื่อ ธันวาคม

20, 2553 จาก <http://planning.oop.cmu.ac.th>

วรรณ พลเดช. (2550). องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมกิจกรรมของประชาชน

ในชุมชนอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาพัฒนศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วันชัย วัฒนศัพท์. (2544). คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจของชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 2.

กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า.

วิรัตน์ ปานศิลา และคณะ. (2552). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อปรับเปลี่ยน

พฤติกรรมสุขภาพผู้สูงอายุในจังหวัดอุบลราชธานี, วารสารมนุษยศาสตร์และ

สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 28 (3) : 80-95.

วุฒิสาร ตันไชย. (2546). การกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : สถาบัน

พระปกเกล้า.

- ศิริณา สถาพรพวนา. (2541). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจังหวัดเพชรบุรี : กรณีศึกษา
กลุ่มคนรักเมืองเพชร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมวิทยาและ
 มานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สถาบันดำรงราชานุภาพ. (2546). **สถานการณ์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารกิจการ
 สาธารณะของประเทศไทย**. กรุงเทพฯ : สำนักงาน.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2550). **รายงานการวิจัยเรื่องธรรมาภิบาลในการบริหารท้องถิ่น : เทศบาลตำบล
 เมืองแกลง**. กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า.
- _____. (2552). **การมีส่วนร่วม**. ค้นเมื่อ ธันวาคม 20, 2553 จาก
<http://www.thaipoliticsgovernment.org>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2553). **ผลการดำเนินงานด้านการบริหารราชการ
 แบบมีส่วนร่วม**. ค้นเมื่อ ธันวาคม 20, 2553 จาก <http://www.opdc.go.th/>
- เสรี พงศ์พิศ. (2548). **ร้อยคำที่ควรรู้**. กรุงเทพฯ : พลังปัญญา.
- สมคิด เลิศไพฑูรย์. (2543). **การปกครองท้องถิ่นประเทศฝรั่งเศส**. กรุงเทพฯ : โครงการส่งเสริม
 การบริหารจัดการที่ดีโดยกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น .
- อรพิน สพอิชชัย. (2550). **หลักการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Governance)**.
 กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.
- อำภรณ์ ช่างเกวียน. (2540). **ปัจจัยที่สัมพันธ์กับระบอบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา
 ป่าชายเลนชุมชน ตำบลเขาไม้แก้ว อำเภอสิเกา จังหวัดวิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร
 มหาบัณฑิต สาขาพัฒนศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร**.
- เอกสิทธิ์ สุทธิศาสนกุล. (2545). **ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วน
 ท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดกาญจนบุรี**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร
 มหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา สถาบันราชภัฏนครปฐม.
- Arnstein, S. R. (1969). A Ladder of Citizen Participation, **JAIP**, Vol. 35, No. 4, July 1969, pp. 216-224.
- Carry, C. (1976). Occupational Source of Stress, **Journal of Occupational Psychology**, 4 : 11-28.
- Cohen, J. M. & Uphoff, N. T. (1977). **Rural Development Participation: Concept and Measures for
 Project Design Implementation and Evaluation**. Rural Development Committee Center
 for International Studies, Cornell University.
- Creighton, J. L. (2005). **The Public Participation Handbook : Making Better Decisions Through
 Citizen Involvement**. Jossey-Bass Publishing, San Francisco.

- Cronbach, L. J. (1970). **Essential of Psychology Testing**. 3rd ed. New York : Harper and Row, Publishers, Inc.
- Fagence, M. (1977). **Citizen Participation in Planning**. Oxford : Pergamon.
- McCosky, H. (1968). "Pulitical Participation", in **Yhe International Encyclopedia of the Social Science**. Vol. 12 p.252. New York : McMillan and Free Press.
- Reeder, W. (1974). **Some Aspects of the Informal Social Participation of Farm Families in New York State**. Cornell University.
- Roger, C. R. (1969). **Freedom to leam**. Columbus : Charles E. Merrill Publishing Co.
- Sawyer, C. N. (1995). **Chemistry for Environmental Engineering and Science**. 5th ed. Boston : McGraw-hill.
- Yamane, T. (1973). **Statistics; An Introduction Analysis**. 3rd.ed, Harper International Edition, Tokyo.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

ที่ ศธ. 0555.45/ว.057

ศูนย์จัดการศึกษานอกสถานที่ตั้ง
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
อ.เมือง จ.เพชรบุรี 76000

4 มีนาคม 2554

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นางอัญญา อัคราวิวัฒน์ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกองคลัง เทศบาลเมืองชุมพร

ด้วยศูนย์จัดการศึกษานอกสถานที่ตั้ง มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ได้เปิดสอนหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา การบริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท ปัจจุบันมีนักศึกษาอยู่ในระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ เพื่อให้ได้วิทยานิพนธ์ที่มีคุณภาพและมีคุณค่าทางวิชาการ ศูนย์จัดการศึกษานอกสถานที่ตั้งเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์ในทางวิชาการเป็นอย่างสูง จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยของนักศึกษา ซึ่งมีหัวข้อเรื่องและรายละเอียดดังนี้

ชื่อนักศึกษา	ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
นายอิทธิกร นุชนิยม รหัสประจำตัว 519722569	ปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนใน การดำเนินงานตามแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร	ดร.รังสรรค์ อินทน์จันทร์

ทั้งนี้ นักศึกษาได้ส่งต้นฉบับโครงร่างวิทยานิพนธ์มาเพื่ออ่านและพิจารณาประกอบด้วยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สาโรช เผือกบัวขาว)
ผู้ช่วยอธิการบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ที่ ศธ. 0555.45/ว.057

ศูนย์จัดการศึกษานอกสถานที่ตั้ง
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
อ.เมือง จ.เพชรบุรี 76000

4 มีนาคม 2554

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นายสมยศ สืบจากดี

ด้วยศูนย์จัดการศึกษานอกสถานที่ตั้ง มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ได้เปิดสอนหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา การบริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท ปัจจุบันมีนักศึกษาอยู่ในระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ เพื่อให้ได้วิทยานิพนธ์ที่มีคุณภาพและมีคุณค่าทางวิชาการ ศูนย์จัดการศึกษานอกสถานที่ตั้งเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์ในทางวิชาการเป็นอย่างสูง จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยของนักศึกษา ซึ่งมีหัวข้อเรื่องและรายละเอียดดังนี้

ชื่อนักศึกษา	ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
นายอิทธิกร นุชนิยม รหัสประจำตัว 519722S69	ปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร	ดร.รังสรรค์ อินทน์จันทร์

ทั้งนี้ นักศึกษาได้ส่งต้นฉบับโครงร่างวิทยานิพนธ์มาเพื่ออ่านและพิจารณาประกอบด้วยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สาโรช เผือกบัวขาว)
ผู้ช่วยอธิการบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ที่ ศธ. 0555.45/ว.057

ศูนย์จัดการศึกษานอกสถานที่ตั้ง
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
อ.เมือง จ.เพชรบุรี 76000

4 มีนาคม 2554

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นายสมชาย สุเทศ

ด้วยศูนย์จัดการศึกษานอกสถานที่ตั้ง มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ได้เปิดสอนหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา การบริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท ปัจจุบันมีนักศึกษาอยู่ในระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ เพื่อให้ได้วิทยานิพนธ์ที่มีคุณภาพและมีคุณค่าทางวิชาการ ศูนย์จัดการศึกษานอกสถานที่ตั้งเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์ในทางวิชาการเป็นอย่างสูง จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยของนักศึกษา ซึ่งมีหัวข้อเรื่องและรายละเอียดดังนี้

ชื่อนักศึกษา	ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
นายอิทธิกร นุชนิยม รหัสประจำตัว 519722569	ปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนใน การดำเนินงานตามแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร	ดร.รังสรรค์ อินทน์จันทร์

ทั้งนี้ นักศึกษาได้ส่งต้นฉบับโครงร่างวิทยานิพนธ์มาเพื่ออ่านและพิจารณาประกอบด้วยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สาโรช เผือกบัวขาว)
ผู้ช่วยอธิการบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ภาคผนวก ข

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556)
ของเทศบาลเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามชุดนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้
 ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
 ตอนที่ 2 ปัจจัยการมีส่วนร่วมและระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนพัฒนา 3 ปี
 ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา
2. ขอให้ท่านตอบคำถามทุกข้อตามสภาพความเป็นจริง โดยท่านไม่ต้องลงชื่อในแบบสอบถาม
3. ผู้วิจัยจะนำคำตอบของท่านไปใช้ในการวิจัยครั้งนี้เท่านั้น โดยเก็บข้อมูลที่ได้มาเป็นความลับ และวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวม จึงไม่มีผลกระทบต่ตัวท่านแต่อย่างใด

นายอิทธิกร นุชนิยม

นักศึกษาปริญญาโท รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. เพศ

() 1. ชาย

() 2. หญิง

2. ปัจจุบันท่านอายุ.....ปี (นับจำนวนเต็ม)

3. ระดับการศึกษา

() 1. ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนต้น

() 2. ต่ำกว่าปริญญาตรี

() 3. ปริญญาตรีขึ้นไป

4. ปัจจุบันท่านประกอบอาชีพ

() 1. รับราชการ หรือ รัฐวิสาหกิจ

() 2. ผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม

() 3. รับจ้างทั่วไป ระบุ.....

() 4. เกษตรกรรม (ทำนา ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ ประมง)

() 5. ค้าขาย

() 6. อื่น ๆ

5. รายได้.....ต่อเดือน

ตอนที่ 2 ปัจจัยการมีส่วนร่วม และระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนพัฒนา 3 ปี

- คำชี้แจง**
1. แบบสอบถามมีระดับอิทธิพลของปัจจัยการมีส่วนร่วมให้เลือก 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด
 2. โปรดกาเครื่องหมายถูก (✓) ลงในช่องที่ท่านเลือกเพียงช่องเดียว

ปัจจัยการมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ปัญหา					
1. ท่านเห็นว่าปัญหาส่วนรวมจำเป็นต้องได้รับการแก้ไข					
2. ปัญหาใหญ่ย่อมได้รับความสำคัญจากประชาชน					
3. เทศบาลเมืองชุมพรต้องให้ความสำคัญกับกิจกรรมที่นำมาใช้แก้ไขปัญหา					
ผลประโยชน์					
1. ท่านมักเลือกที่จะเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่มของท่าน					
2. ผลประโยชน์ถือเป็นปัจจัยผลักดันสำคัญที่ช่วยให้ท่านเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมของเทศบาลเมืองชุมพร					
3. ท่านมักเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตัว					
แรงกดดันทางสังคม					
1. กิจกรรมของเทศบาลเมืองชุมพรมักกระตุ้นให้ท่าน เข้ามีส่วนร่วม					
2. กระแสสังคม เช่น โลกร้อน กำจัดขยะ เป็นต้น เป็นตัวกระตุ้นที่ทำให้ท่านต้องเข้ามีส่วนร่วม					
3. คนในชุมชนคิดแรงผลักดันให้ท่านต้องเข้ามีส่วนร่วม					
ค่านิยม					
1. พฤติกรรมส่วนใหญ่ของชุมชน เช่น ทำบุญวันปีใหม่ กิจกรรมทำความสะอาดชุมชน เป็นต้น ส่งผลให้ท่านมีพฤติกรรมในทิศทางเดียวกัน					

ปัจจัยการมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
2. อุดมการณ์ของชุมชน คือ แรงดึงดูดให้ท่านเข้าร่วมกิจกรรม					
3. ท่านมักให้ความร่วมมือกับชุมชนเสมอ					
ข้อกฎหมาย					
1. เทศบาลเมืองชุมพรเปิดโอกาสให้ท่านได้เข้าร่วมกิจกรรมในการพัฒนาชุมชนของตนเอง					
2. เทศบาลเมืองชุมพรมีข้อบังคับให้ท่านต้องร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมเพื่อส่วนรวม					
3. ขั้นตอนในการเข้าร่วมกิจกรรมของเทศบาลเมืองชุมพรมีระเบียบที่ยุ่งยาก					
ปัจจัยส่วนบุคคล					
1. เมื่อครบคร่าวอยู่ดีกินดีจะส่งผลให้ท่านเข้ามีส่วนร่วม					
2. ประสบการณ์ที่ดีต่อเทศบาลเมืองชุมพรจะส่งผลต่อการเข้ามีส่วนร่วม					
3. ความผูกพันต่อชุมชนจะทำให้ท่านเข้ามีส่วนร่วมเพื่อทำให้ชุมชนเจริญขึ้น					
ข้อมูลข่าวสาร					
1. เทศบาลเมืองชุมพรมีการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึงจะส่งผลต่อการเข้ามีส่วนร่วม					
2. การได้รับข้อมูลที่ชัดเจนจะช่วยให้ท่านเข้ามีส่วนร่วมมากขึ้น					
3. เทศบาลเมืองชุมพรมีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่างๆอย่างต่อเนื่อง					
ผู้นำ					
1. ผู้นำชุมชน คือ คนสำคัญที่กระตุ้นให้ท่านเข้าร่วมกิจกรรม					

ปัจจัยการมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
2. ผู้นำชุมชนที่มีบุคลิกน่าเชื่อถือจะส่งผลให้ท่านเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของเทศบาลเมืองชุมพร					
3. ผู้นำมักเชิญชวนให้ท่านเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนอย่างต่อเนื่อง					

- คำชี้แจง**
- แบบสอบถามมีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556)แต่ละด้านให้เลือก 5 ระดับ คือ
 - หมายถึง ระดับการให้ข้อมูลข่าวสาร
 - หมายถึง ระดับการให้คำปรึกษาหารือ
 - หมายถึง ระดับการเข้าไปเกี่ยวข้อง
 - หมายถึง ระดับการร่วมมือ และ
 - หมายถึง ระดับการมอบอำนาจการตัดสินใจ
 - โปรดกาเครื่องหมายถูก (✓) ลงในช่องที่ท่านเลือกเพียงช่องเดียว

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556)	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ระดับการให้ข้อมูลข่าวสาร					
1. มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารอย่างทั่วถึง					
2. มีการประชาสัมพันธ์ด้วยข้อมูลที่ทันสมัย					
3. มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารข้อเท็จจริงที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน					
ระดับการให้คำปรึกษาหารือ					
1. มีการจัดทำเวที/กิจกรรมเพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชน					
2. มีการจัดกิจกรรมในพื้นที่เพื่อพบปะกับประชาชนอย่างต่อเนื่อง					

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงาน ตามแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556)	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3. มีการนำข้อมูลความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่เข้าสู่สภาเพื่อจัดทำแผนพัฒนา					
ระดับการเข้าไปเกี่ยวข้อง					
1. เปิดโอกาสให้ประชาชนกำหนดทางเลือกในการพัฒนาหมู่บ้านด้วยตนเอง					
2. เปิดโอกาสให้ประชาชนได้ร่วมกำหนดวิธีการทำงาน					
3. มีวิธีการทำงานที่สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ของหมู่บ้าน					
ระดับการร่วมมือ					
1. ประชาชนได้รับโอกาสและเข้าร่วมดำเนินกิจกรรม					
2. มีการขับเคลื่อนกิจกรรมเพื่อพัฒนาท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง					
3. ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับผลประโยชน์จากโครงการต่างๆ					
ระดับการมอบอำนาจการตัดสินใจ					
1. มีการกำหนดแนวทางให้ประชาชนได้ร่วมติดตามตรวจสอบผลงาน					
2. โครงการส่วนใหญ่มาจากความต้องการของประชาชน					
3. ประชาชนมีบทบาทสูงต่อการกำหนดนโยบายการทำงาน					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา

ข้อเสนอแนะ

ขอขอบพระคุณอย่างยิ่งที่ให้ความร่วมมือ
ผู้วิจัย

ภาคผนวก ค

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

Reliability

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)**Item-total Statistics**

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
A1	217.4667	907.2402	.4142	.9703
A2	217.4333	897.2368	.5603	.9699
A3	217.6667	894.6609	.6103	.9697
B1	217.6000	902.8517	.5269	.9700
B2	217.4667	897.8609	.5712	.9699
B3	137.2667	546.4092	.7307	.9573
C1	137.5333	544.9471	.7398	.9572
C2	137.5000	543.4310	.7438	.9572
C3	137.6667	540.1609	.8732	.9566
D1	137.5000	553.2931	.6275	.9579
D2	137.4000	548.8000	.6497	.9577
D3	137.2667	548.6161	.7099	.9575
E1	137.5000	554.6724	.5890	.9580
E2	137.3667	549.6885	.5796	.9580
E3	137.5333	542.6713	.8336	.9568
F1	137.6667	545.1954	.7472	.9572
F2	137.6000	547.1448	.7624	.9572
F3	137.6000	547.6276	.7494	.9573
G1	137.5333	550.3264	.6382	.9578
G2	137.3333	542.9885	.7675	.9571
G3	137.3333	537.4023	.7542	.9570
H1	137.4667	538.4644	.7463	.9571
H2	137.5000	532.3276	.8010	.9567
H3	137.8667	543.0161	.6741	.9575
P1	137.8333	545.8678	.7063	.9574
P2	137.5333	550.3264	.6087	.9579
P3	137.6000	540.3172	.7611	.9570
P4	137.6333	542.5161	.6906	.9574
P5	137.5000	540.4655	.7822	.9569
P6	137.5667	541.5644	.8642	.9567
P7	137.7000	562.8379	.6669	.9598
P8	137.5000	545.0172	.7376	.9572
P9	137.6000	541.4897	.7351	.9572
P10	137.5333	540.7402	.7481	.9571

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0

N of Items = 34

Alpha = .947

ภาคผนวก ง

ค่าดัชนีความสอดคล้อง

ผลการวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) การประเมินความสอดคล้องของข้อความแบบสอบถาม
เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556)
ของเทศบาลเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร ของผู้เชี่ยวชาญ

ปัจจัยการมีส่วนร่วมและระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนพัฒนา 3 ปี

ปัจจัยการมีส่วนร่วม	จำนวน (N=3)			คะแนน รวม	IOC	สรุป
	1	2	3			
ปัญหา						
1. ท่านเห็นว่าปัญหาส่วนรวมจำเป็นต้องได้รับการแก้ไข	1	1	1	3	1	ผ่าน
2. ปัญหาใหญ่ย่อมได้รับความสำคัญจากประชาชน	1	0	1	2	0.66	ผ่าน
3. เทศบาลเมืองชุมพรต้องให้ความสำคัญกับกิจกรรมที่นำมาใช้แก้ไขปัญหา	1	1	1	3	1	ผ่าน
ผลประโยชน์						
1. ท่านมักเลือกที่จะเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่มของท่าน	1	1	1	3	1	ผ่าน
2. ผลประโยชน์ถือเป็นปัจจัยผลักดันสำคัญที่ช่วยให้ท่านเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมของเทศบาลเมืองชุมพร	1	1	1	3	1	ผ่าน
3. ท่านมักเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตัว	1	1	1	3	1	ผ่าน
แรงกดดันทางสังคม						
1. กิจกรรมของเทศบาลเมืองชุมพรมักกระตุ้นให้ท่านเข้ามีส่วนร่วม	1	1	1	3	1	ผ่าน
2. กระแสสังคม เช่น โลกร้อน กำจัดขยะ เป็นต้นเป็นตัวกระตุ้นที่ทำให้ท่านต้องเข้ามีส่วนร่วม	1	1	1	3	1	ผ่าน
3. คนในชุมชนคือแรงผลักดันให้ท่านต้องเข้ามีส่วนร่วม	1	0	1	2	0.66	ผ่าน

ปัจจัยการมีส่วนร่วม	จำนวน (N=3)			คะแนนรวม	IOC	สรุป
	1	2	3			
ค่านิยม						
1. พฤติกรรมส่วนใหญ่ของชุมชน เช่น ทำบุญวันปีใหม่ กิจกรรมทำความสะอาดชุมชน เป็นต้น ส่งผลให้ท่านมีพฤติกรรมในทิศทางเดียวกัน	1	1	1	3	1	ผ่าน
2. อุดมการณ์ของชุมชน คือ แรงดึงดูดให้ท่านเข้าร่วมกิจกรรม	1	1	1	3	1	ผ่าน
3. ท่านมักให้ความร่วมมือกับชุมชนเสมอ	1	0	1	2	0.66	ผ่าน
ข้อกฎหมาย						
1. เทศบาลเมืองชุมพรเปิดโอกาสให้ท่านได้เข้าร่วมกิจกรรมในการพัฒนาชุมชนของตนเอง	1	1	1	3	1	ผ่าน
2. เทศบาลเมืองชุมพรมีข้อบังคับให้ท่านต้องร่วมมือในการดำเนินกิจกรรม เพื่อส่วนรวม	1	0	1	2	0.66	ผ่าน
3. ขั้นตอนในการเข้าร่วมกิจกรรมของเทศบาลเมืองชุมพรมีระเบียบที่ยุ่งยาก	1	1	1	3	1	ผ่าน
ปัจจัยส่วนบุคคล						
1. เมื่อครอบครัวอยู่ดีกินดีจะส่งผลให้ท่านเข้ามีส่วนร่วม	1	0	1	2	0.66	ผ่าน
2. ประสบการณ์ที่ดีต่อเทศบาลเมืองชุมพรจะส่งผลต่อการเข้ามีส่วนร่วม	1	1	1	3	1	ผ่าน
3. ความผูกพันต่อชุมชนจะทำให้ท่านเข้ามีส่วนร่วม เพื่อให้ชุมชนเจริญขึ้น	1	1	1	3	1	ผ่าน
ข้อมูลข่าวสาร						
1. เทศบาลเมืองชุมพรมีการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง จะส่งผลต่อการเข้ามีส่วนร่วม	1	1	1	3	1	ผ่าน
2. การได้รับข้อมูลที่ชัดเจนจะช่วยให้ท่านเข้ามีส่วนร่วมมากขึ้น	1	1	1	3	1	ผ่าน
3. เทศบาลเมืองชุมพรมีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่างๆ อย่างต่อเนื่อง	1	0	1	2	0.66	ผ่าน

ปัจจัยการมีส่วนร่วม	จำนวน (N=3)			คะแนนรวม	IOC	สรุป
	1	2	3			
ผู้นำ						
1. ผู้นำชุมชน คือ คนสำคัญที่กระตุ้นให้ท่านเข้าร่วมกิจกรรม	1	1	1	3	1	ผ่าน
2. ผู้นำชุมชนที่มีบุคลิกน่าเชื่อถือจะส่งผลให้ท่านเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของเทศบาลเมืองชุมพร	1	1	1	3	1	ผ่าน
3. ผู้นำมักเชิญชวนให้ท่านเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนอย่างต่อเนื่อง	1	1	0	2	0.66	ผ่าน

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน	จำนวน (N=3)			คะแนน รวม	IOC	สรุป
	1	2	3			
ระดับการให้ข้อมูลข่าวสาร						
1. มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารอย่างทั่วถึง	1	1	0	2	0.66	ผ่าน
2. มีการประชาสัมพันธ์ด้วยข้อมูลที่ทันสมัย	1	1	1	3	1	ผ่าน
3. มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารข้อเท็จจริงที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน	1	1	1	3	1	ผ่าน
ระดับการให้คำปรึกษาหารือ						
1. มีการจัดทำเวที/กิจกรรมเพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชน	0	1	1	2	0.66	ผ่าน
2. มีการจัดกิจกรรมในพื้นที่เพื่อพบปะกับประชาชนอย่างต่อเนื่อง	1	1	1	3	1	ผ่าน
3. มีการนำข้อมูลความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่เข้าสู่สภาเพื่อจัดทำแผนพัฒนา	1	1	1	3	1	ผ่าน
ระดับการเข้าไปเกี่ยวข้อง						
1. เปิดโอกาสให้ประชาชนกำหนดทางเลือกในการพัฒนาหมู่บ้านด้วยตนเอง	1	1	0	2	0.66	ผ่าน
2. เปิดโอกาสให้ประชาชนได้ร่วมกำหนดวิธีการทำงาน	1	1	1	3	1	ผ่าน

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน	จำนวน (N=3)			คะแนนรวม	IOC	สรุป
	1	2	3			
3. มีวิธีการทำงานที่สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ของหมู่บ้าน	1	1	1	3	1	ผ่าน
ระดับการร่วมมือ						
1. ประชาชนได้รับโอกาสและเข้าร่วมดำเนินกิจกรรม	1	0	1	2	0.66	ผ่าน
2. มีการขับเคลื่อนกิจกรรมเพื่อพัฒนาท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง	1	1	1	3	1	ผ่าน
3. ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับผลประโยชน์จากโครงการต่างๆ	1	1	0	2	0.66	ผ่าน
ระดับการมอบอำนาจการตัดสินใจ						
1. มีการกำหนดแนวทางให้ประชาชนได้ร่วมติดตามตรวจสอบผลงาน	1	1	1	3	1	ผ่าน
2. โครงการส่วนใหญ่มาจากความต้องการของประชาชน	0	1	1	2	0.66	ผ่าน
3. ประชาชนมีบทบาทสูงต่อการกำหนดนโยบายการทำงาน	1	1	1	3	1	ผ่าน